

ကကြော်(၅) အဘဉ်(၁) မုၤ-အိကုၤ ၂၀၀၆

သလုၤကီၤဝုၤ

THULEI KAWWEI

ကညီဖိနုဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤပျဲၣ်စီၣ်

Karen Environmental Forum

နုဆၢၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်အတၢ်န့ၢ်သါ

ဖိသၣ်အဲၣ်နုဆၢၣ်ခိၣ်ဖျဲအိၣ်မုၤသယံၤဖိးနုဆၢၣ် - ၈

၀ကတၢ်ယုကျပိသိးဖိသၣ်ကသုအဲၣ်နုဆၢၣ် - ၁၂

ဖိသၣ်မ့ၢ်တၢ်မုၤတၢ်လၢအဘဉ်ထွဲဖိးနုဆၢၣ် - ၁၃

K E S A N

သူလှလှကီၤဝှၢ် ဘၣ်တၢ်ရၤလီၤအီၤလၢ ကညီဖိခိၣ်ယၢၤဒီးပှၤ
ဂ့ၢ်ဝိတၢ်မၤပုၣ်ဘျးဝဲကရၢ
Karen Environmental and Social Action Network

တၢ်ကွဲးလၢလံာ်တဘျီအံၤအပူၤန့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအဟံ
ဖျါထီၣ် သူလှလှကီၤဝှၢ် မ့တမ့ၢ် အဲဒီးထၢၣ်အတၢ်ထံၣ်
တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပှၤလီၤကဝီၤဖိဒီး ပှၤလၢအ
ကွဲးတၢ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ.

သူလှလှကီၤဝှၢ်အတၢ်ပညိၣ်

- ဒ်သိးကရၤလီၤန့ၣ်ခိၣ်ယၢၤတၢ်ကစီၣ်လၢ
ဘၣ်ထွဲဒီးပှၤ
- ဒ်သိးကဆိးကါဒီးဒုးဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ကညီဝီၤဩလၢ
ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်တကပၤ
- ဒ်သိးကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢလီၤကဝီၤဖိတဖၣ်အတၢ်
ထံၣ်တၢ်ဟံသးဘၣ်ထွဲန့ၣ်ခိၣ်ယၢၤဒီးတၢ်လဲၤ
ထီၣ်လဲၤထီ
- ဒ်သိးကမၤထီထီၣ်လီၤကဝီၤဖိအတၢ်သ့ကွဲးသ့ဖး.
လီၤထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ
- ဒ်သိးကဟ့ၣ်ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်
သ့လၢဖိးမံဒီးကညီဖိလုၤလၢထူသန့

လံာ်ကုခိၣ်တၢ်ဂီၤ - ဝီၤကၤဒၢဖိသၣ်ပိၣ်မုၢ်ဖိတဂၤ လုၤဖိၣ်အိၣ်ညါလၢအုၣ်
ကျိထံဖိကျိအပူၤ. ယိၣ်က့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤ

လံာ်ကုချၢတၢ်ဂီၤ - ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိဝဲ န့ၣ်ခိၣ်ယၢၤအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအရ
ဒိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဝဲ တၢ်ကိၢ်ခါန့ၣ်ပုၣ်တၢ်မၤလိအဆၢကတီၢ်. ဘၣ်တၢ်ကရၢ
ကရီၤအီၤလၢ ခုၣ်

ပှၤဒိတၢ်ဂီၤ - ထံဖိရဲ, အဲဒ်ခဲန့ၢ်, ခုၣ်တကရၢ

တၢ်ပရၢလၢအဲဒီးထၢၣ်

ဆူဒီပုၢ်ဝဲပှၤဖးလံာ်ဖိခဲလၢာ်.

ပသးခုသကိးလၢပထူးထီၣ်ဘၣ်ကဒီးသူလှလှကီၤဝှၢ်အသိတ
ဘၣ်လၢပပှၤတဝါအဂီၢ်ဒီးတဘျီယိသးအိၣ်စံးဘျးဘၣ်ဒီပုၢ်ဝဲလၢအ
ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဝဲအတၢ်ကွဲးလုၤဒိၣ်ပှၤဒိၣ်တဖၣ်လၢလံာ်ရၤလီၤတဘျီ
အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သူလှလှကီၤဝှၢ်လၢအဟးထီၣ်တဘျီအံၤ တဲဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်
ယး ဖိသၣ်ဒီးန့ၣ်ခိၣ်ယၢၤအတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သး. ဖိသၣ်မ့ၢ်ပှၤ
သ့ၣ်တဖၣ်လၢအစိာ်ခိၣ် မိၢ်ပၢ်ဖဲအတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်
သိးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်စိာ်ခိၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်တဖၣ်ကသ့အဂီၢ်လိာ်
ဘၣ်စ့ၢ်ကိး န့ၣ်ခိၣ်ယၢၤလၢ အလၢအပဲၤန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အ
လၢအပဲၤဘၣ်ဘၣ်ဆၣ်ယဆၢမ့ၢ်လၢလၢ ကမၤအါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်
ဆိမိၣ်လၢပကညီတဝါဖိတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

လၢခံကတၢ်အဲဒီးကွဲးမုၢ်ဘၣ်ဒီပုၢ်ဝဲပှၤဖးတၢ်ဖိလၢ ကကွဲး
လံာ်ဆူအဲဒီးထၢၣ်အအိၣ်, ကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဟံသးလၢသူ
လှလှကီၤဝှၢ်အလံာ်ရၤလီၤတဘျီအံၤအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်. ကရၢပှၤမၤတဖိ
အဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီပုၢ်ဝဲအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ် မ့ၢ်တၢ်
အကါဒိၣ်လၢသူလှလှကီၤဝှၢ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်လီၤ.

အဲဒီးထၢၣ်

တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢတၢ်ကွဲးအဂီၢ်

ပကွဲးမုၢ်ဘၣ်န့ၣ်လၢ နကကွဲးတၢ်ဆူသူလှလှကီၤဝှၢ်အအိၣ်လီၤ.
တၢ်ကွဲးပုၣ်န့ၣ်တယုၢ်အလံာ်ဖျါကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲ ၂၀၀၀ - ၃၀၀၀ အ
ဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွဲးလၢဘၣ်တၢ်ဝဲကျဲးအီၤလၢသူလှလှကီၤဝှၢ်အပူၤန့ၣ်. တၢ်
ကဟ့ၣ်ကနၢၤခိၣ်ဖးလီၤလၢစ့ယိ ၅၀၀ ဘးလီၤ. တၢ်ဂီၤအဂ့ၢ်မ့ၢ်
ပုၣ်ထွဲဒီးတၢ်ကွဲးန့ၣ် တဘျီကမ့ၢ်စ့ယိ ၁၀၀ ဘးလီၤ.

ပှၤကွဲးတၢ်ဖိလၢ အဒီးသန့ၤအတၢ်ကွဲး ဒီးလံာ်လဲၤအဂၤသ့ၣ်
တဖၣ်န့ၣ်ကဟံဖျါထီၣ်ယုၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးလံာ်အမံၤအသၣ်လၢလၢပှၤ
ပှၤဒ်သိးအဲဒီးထၢၣ်ကသ့ၣ်ညါဒီးပဲၤထံနီၤဖးက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤ
တၢ်လီၤဆဲးကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သူလှလှကီၤဝှၢ်အိၣ်ဒီးအခွဲးအယာ်လၢကဒိၣ်တၢ်ကွဲးဒ်အကြးဝဲ
အသိးမ့ၢ်ဂ့ၢ်. ပဲၤကွဲးတၢ်ကွဲးမ့ၢ်ဂ့ၢ်ပုၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိစ့ၢ်
ကိးပှၤကွဲးလံာ်ဖိလီၤ. ပှၤကွဲးလံာ်ဖိကိးဂၤကဝဲသးစ့ၤအုၣ်ယုၢ်အမံၤ
ဒီးအလီၤဆိးထံးဒ်သိးအလီၤမ့ၢ်အိၣ် “သူလှလှကီၤဝှၢ်” ကဆဲးကျဲ
ဘၣ်အါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖိသည့်တဖန်လိပ်ဘဉ် နုနုဆာဉ်လၢအဂု

အိယၢနုနုဆာဉ်ဟီဉ်ခိဉ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတဖန်အံၤမ့ၢ် ဝဲဖိသည့်တဖန်အတၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲအလီၢ်ဒီးတၢ်မၤ လိအလီၢ်န့ဉ်လီၤ. နီပသ့ဉ်ညါအသိးဖိသည့် သ့ဉ်တဖန်မ့ၢ်ပုၤလၢ အဂဲၤလိာ်ကွဲဆူဉ်, ကွဲလိပုၤသ့ဉ် ကုသးပုၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤသ့ဉ်တဖန် န့ဉ်လီၤ.

ပဲပုၤကညီဖိသည့်လၢ အအိဉ်လၢကစၢ်ခိဉ်ပုၤလၢ ကျဲတဖန် အတၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲအလီၢ်ဒီးအတၢ်မၤလိအလီၢ် န့ဉ် မ့ၢ်ဝဲသ့ဉ်ပုၤ, ခုးပုၤသံဉ်ပုၤဒီးထံကျိထံကွဲသ့ဉ်တဖန် န့ဉ်လီၤ. လၢတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအိဉ်ဒီးအံၤအယိ ဖိသည့် တဖန်ဟးလိာ်ကွဲ မၤလိန့ဉ်တၢ်လၢနုနုဆာဉ်အအိဉ်, သး အိဉ်အိဉ်နုနုဆာဉ်ဒီးသ့ဉ်ညါဘဉ်ဝဲလၢ နုနုဆာဉ်အံၤမ့ၢ်တၢ် လၢအဂုဒိဉ်လၢအဝဲသ့ဉ်ကအိဉ်မူအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. အါန့ဉ် အန့ဉ် အဝဲသ့ဉ်တဖန်မၤလိန့ဉ်ဝဲ မိၢ်ပၢဖဲဖုအတၢ်သ့ဉ် ညါန့ဉ်ပၢလၢအမ့ၢ် တၢ်ကတဲာ်ကတီၤသ့ဉ်ပုၤ, ထံကျိထံ ကွဲဒီး တၢ်လုၢ်အိဉ်သးသမူ, ကအိဉ်ဆိးယုာ်ကၢအဂီၢ် ခိဖျိနုနုဆာဉ်သ့ဉ်တဖန်အိဉ်အယိန့ဉ်လီၤ. နီသိးတၢ်သ့ဉ် ညါန့ဉ်ပၢအံၤ ကအိဉ်ကၢအိဉ်ခိးယုာ်ကၢအဂီၢ် လိဉ်ဘဉ် ဝဲ နုနုဆာဉ်လၢအဂု လၢဖိသည့်သ့ဉ်အဂီၢ်ဒီးသိးကစိာ်ခိဉ် တၢ်သ့ဉ်ညါန့ဉ်ပၢအံၤန့ဉ်လီၤ.

နုနုဆာဉ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲသ့ဉ်တဖန် မ့ၢ်တအိဉ်လၢ ဘဉ်န့ဉ် တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအမ့ၢ် ဖိသည့်တဖန် ကဂဲၤလိာ် ကွဲမၤလိန့ဉ်တၢ်လၢနုနုဆာဉ်အအိဉ်ဒီးတကးဘဉ် ကစိာ်ခိ ကွဲမိၢ်ပၢဖဲဖုအတၢ်သ့ဉ်ညါန့ဉ်ပၢလၢအမ့ၢ် တၢ်ကတဲာ်က တီၤနုနုဆာဉ်ခိဉ်ယၢသ့ဉ်တဖန်ကဟဲအိဉ်ထီဉ်ဝဲန့ဉ်လီၤ.

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ မ့ၢ်လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ အယိ တၢ်မၤဟးဂီၤနုနုဆာဉ်ခိဉ်ယၢ, လီၤဆီဒုဉ်တၢ် သ့ဉ် ပုၤတၢ်ဆံးလီၤစ့ၤလီၤအံၤဒုးအိဉ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအါမး ခိဖျိ တၢ်မၤအိဉ်သ့ဉ်မၤအိဉ်ဝဲတဖန် ဟဲအိဉ်ထီဉ်အါမးအ ယိန့ဉ်လီၤ.

သ့ဉ်ပုၤတဖန်မ့ၢ်ဟးဂီၤ, ထံကျိ, တၢ်ကမ့ၢ်ဘဉ်အါ

ဘဉ်သီဒီး ကလံၤလၢအတဂုၤတဖန်မ့ၢ်အါထီဉ်လံန့ဉ်တၢ် ကီတၢ်ခဲအဆိကတၢ်လၢ ဖိသည့်တဖန်ကဘဉ်ကွဲဆာဉ် ဝဲဝဲန့ဉ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆူးတၢ်ဆါန့ဉ်လီၤ. နီပသ့ဉ်ညါအသိး ဖိသည့်သ့ဉ်တဖန်မ့ၢ်ပုၤလၢ အဂံၢ်စၢ်, ဂဲၤလိာ်ကွဲဆူဉ်, သါထီဉ်သာလီၤကလံၤအါဒီးအိဉ်တၢ်ဆူဉ် န့ဉ်လီၤ. က လံၤဒီးတၢ်အိဉ်တၢ်အိဉ်တဖန်မ့ၢ်တကဆီဘဉ်န့ဉ်ကမၤဘဉ် ဒိဝဲဖိသည့်တဖန်အတၢ်ဒိဉ်ထီဉ်ခါဆူညါအါမးန့ဉ်လီၤ.

နီသိးဖိသည့်တကၢကဒိဉ်ထီဉ်လၢတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ် ချူလၢလၢပုၤပုၤဒီး ကသ့စိာ်ခိဉ်ဝဲတၢ်သ့ဉ်ညါန့ဉ်ပၢအဂီၢ် လိဉ်ဘဉ်ဝဲနုနုဆာဉ်ခိဉ်ယၢလၢအဂုလၢကဂဲၤလိာ်ကွဲသ့ဉ် ပံးသးညီအဂီၢ်, ကလံၤလၢအကဆီဒီးတၢ်အိဉ်တၢ်အိဉ်လၢ အလၢအပုၤဒီးတၢ်ကဟုကယာ်အလၢအပုၤလၢမိၢ်ပၢအ အိဉ်န့ဉ်လီၤ. လၢတၢ်န့ဉ်အယိ နီသိးပဖိပလံၤခါဆူညါ တဖန်ကဒိဉ်ထီဉ်လၢတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချူလၢလၢပုၤပုၤအ ဂီၢ်လိဉ်ဘဉ်ဝဲနုနုဆာဉ်လၢအကဆီ လိာ်ကွဲသ့ဉ်ပံးသးညီ ဒီး နီသိးကအိဉ်ဘဉ်အိဉ်ဘဉ်တၢ်အိဉ်လၢအလၢအပုၤဒီး သါဘဉ်ကလံၤလၢအကဆီဒီး တကးဘဉ်ကသ့စိာ်ခိဉ်ကွဲ မိၢ်ပၢအတၢ်သ့ဉ်ညါန့ဉ်ပၢအဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်တခါလၢအအိဉ် လၢ ပဝဲစိာ်ခိဉ်တဖန်အစုပူၤန့ဉ်လီၤ.

တကးဘဉ် ကညီဖိတဖန်လၢအအိဉ်လၢထံလီၢ် ကီၢ်ပုၤတဖန် ဘဉ်ယုာ်ထီဉ်ယုာ်လီၤလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၢအယိ ကဖဲးအိဉ်မၤအိဉ်ကွဲတၢ်လၢတၢ်သဘျူအပူၤတသ့တညီ လၢဘဉ်အယိ ကထီဉ်စ့ၢ်ကီၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ မိၢ်ပၢဖဲဖု သ့ဉ်တဖန်အဂီၢ်လၢ ကဟ့ဉ်နီၤလီၤကွဲတၢ်သ့ဉ်ညါန့ဉ်ပၢ လၢ ဖိလံၤသ့ဉ်တဖန်အအိဉ်န့ဉ်လီၤ.

လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲတၢ်အိဉ်သးတကၢတကျါအပူၤ ခိဉ်န့ဉ်သ့ဉ်ကုသးပုၤသ့ဉ်တဖန်အိဉ်ဒီးမူဒါလၢကဘဉ်ယု န့ဉ်ကျိကျဲလၢအဘဉ်ဘျီးဘဉ်ဒါ နီသိးဖိသည့်လၢအအိဉ် ထီဉ်ခါဆူညါတဖန် ကအိဉ်ဒီးတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချူလၢ လၢပုၤပုၤဒီး ကသ့မၤလိသ့ဉ်ညါန့ဉ်ပၢတၢ်, ကအိဉ်ဒီး သးလၢအအိဉ်နုနုဆာဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. ■

တၢ်ကတုထီၣ်ဃိၣ်လိာ်ကျိၣ်ထံတမၢၣ်ဒီးဒါ

သူလုၤကီၤဂ့ၤ

ကီၤ ကျိၣ်တဲာ် သဟီၣ်ဂံၢ်ဘါဝဲၤကျိၣ်ခိၣ် ဖံၣ်ယး ဘးစံထုၣ်အရၢၣ်န့ၣ် Piyasvasti Amranan စံးဝဲလၢ ကကွၢ်ကဒါက့ၤ ကီၤကျိၣ်တဲာ်ထံ ကီၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢ အပူၤကွၢ်ပဒိၣ်မၤတ့ၢ်ဝဲတဖၣ်ဘၣ် ယး တၢ်ကဟံးန့ၢ်လီၤမ့ၢ်အူၤဂံၢ်ဘါသဟီၣ်, ဒီးကသံလၢ ကီၤပယီၤပဒိၣ်အအိၣ်လၢအအိၣ်ဒီး တၢ်တဲာ်အါတဲာ်ဂီၢ် လၢအလီၤလၢ အမဲရကၤစ့ဒီးလၢအကွၢ်တဖၣ်အက ကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢအိးကထိဘၣ် ၉ သီအနံၤ ဖံၣ်ယးဘးစံ ထုၣ်တဲာ်လီၤတၢ်လၢထံဖိကီၤဖိအမဲာ်ညါ ဖဲလၢစးပထု ဘၣ် ၁၉ သီ ဖဲတၢ်ဟီၣ်ထီၣ် ကွၢ်ကျိၣ်တဲာ် ကီၤတီၢ်ခိၣ် ကျၢၢ်တၢ်စ့ၣ်ရှၢၣ်န့ၣ်ဝဲၤထီၣ် Thaksin Shinawatra, လီၤလံၤဝဲၤအလီၤခဲအသိး အဝဲဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲအတၢ်ဟံးသးဆူ ကမျၢၢ်အအိၣ်လၢ ကမၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤ ကီၤကျိၣ်တဲာ် လီၤသဟီၣ်ဂံၢ်ဘါတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖုၣ်ဆါ လၢပုၤထံဖိကီၤဖိအဘၣ်စၢၤစးထီၣ်ဖဲကီၤတီၢ်လီၤလံၤတၢ် စ့ၣ်ပတၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲမုၢ်နံၤအဝဲန့ၣ်ဖံၣ်ယးဘးစံထုၣ်ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲဘၣ် ယးတၢ်ကဟံးန့ၢ် လီၤသဟီၣ်ဂံၢ်ဘါလၢကီၤပယီၤလၢတၢ် ရဲၣ်ကျဲၤဟံၤတ့ၢ်အိၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကတုထီၣ်ထံတမၢၣ်

လၢကဟံးလီၤသဟီၣ်ဂံၢ်ဘါလၢ ကီၤပယီၤပဒိၣ်အအိၣ်အခါစး ကီၤ ကျိၣ်တဲာ်အံၤ ကပူၤဝဲလီၤသဟီၣ်ဂံၢ်ဘါလၢ ကီၤလါအိၣ်, ကသံလၢ ထံကီၤလၢ ကီၤအူၤရှၢၣ်အခါသးတဖၣ် (Middle east) ဒီးကီၤအၢၣ် ဖရံးကၣ်, ကီၤကၣ်ဘီဒ်ယါ, ကီၤအၢၣ်ဒိၣ်နံၤရှၢၣ်ဒီးကီၤဘံးအဲးန့ၣ်သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယဲၢ်ဖျါလၢ ယိၣ်လိာ်ကျိၣ်အံၤန့ၣ်တၢ်ကဆိကတီၢ်ဟံၤစၢၤ အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံတမၢၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကတုထီၣ်အိၣ်ဒီး ကန့ၢ်ဝဲလီၤမ့ၢ်အူၤသဟီၣ်ဂံၢ်ဘါ တုၤလၢ ၁၂,၅၀၀ မံၣ် ကၢၣ်ဝဲဒီးလီၤသဟီၣ်ဂံၢ်ဘါ အါတက့ၢ်ကဘၣ်တၢ်ဆုၤအိၣ် ဆူကီၤကျိၣ်တဲာ်အံၤ တၢ်တယၢ်ကွၢ်ဝဲ တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ် စ့ၢ်ကအါဝဲဒ်တုၤအမဲရကၤဒီးလၢအကကွၢ်တကလး (၁၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀) ဒီးတကးဘၣ်မုၢ်လၢတၢ် တဲာ်အါတဲာ်ဂီၢ်အိၣ်အါတလၢအယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကဟံးလီၤသဟီၣ်ဂံၢ်ဘါလၢကီၤပယီၤပဒိၣ် အလီၤန့ၣ်ကီၤကျိၣ်တဲာ်အံၤကပူၤက့ၤဝဲလီၤသဟီၣ်ဂံၢ်ဘါ လၢကီၤလါအိၣ်, ကသံလၢထံကီၤလၢကီၤအူၤရှၢၣ်အခါ သးတဖၣ် (Middle east) ဒီးအၢၣ်ဖရံးကၣ်, ကၣ်ဘီဒ် ယါ, အၢၣ်ဒိၣ်နံၤရှၢၣ်ဒီးဘံးအဲးန့ၣ်ကီၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကတုထီၣ် ယိၣ်လိာ်ကျိၣ်ဝဲကွဲ ထံတမၢၣ်အဂီၢ် ကီၤကျိၣ်တဲာ်အံၤ မၤတၢ်ဆဲးလီၤစ့မုၢ်ကျၢၢ်အဆိကတၢ် ဖဲ လၢယူၤလံ ၁၉၉၄ နံၣ် န့ၣ်လီၤ. ဝဲၤအလီၤခဲ ဖဲလၢ အိးကထိဘၣ် ၂၀၀၅ နံၣ်န့ၣ် တၢ်စ့ၣ်ဟံၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဆဲးစ့မုၢ်ကျၢၢ်ဒီးကီၤပယီၤပဒိၣ် State Peace Development Council (SPDC) လၢကရဲၣ်ကျဲၤတ့ၢ်ထီၣ်ဆိ ဝဲဟံးကွဲထံတမၢၣ်လၢ ယိၣ်လိာ်ကျိၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တ လါဝဲၤအလီၤခဲဖဲလၢဒ်ဖဲဘၣ် ၂၀၀၅ နံၣ်အံၤ တရူးစ့ၢ် ကီး ကဟံးယုၣ်ဒီးမၤတၢ်ဘျုးလီၤသကိးစ့လၢ တၢ်ကတု ထီၣ်ဟံးကွဲထံတမၢၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ■

န့ဆာ်ခိ်ဃာကရကအိ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်လဲအသိတဘျီ

သုလၢကီုတု

၂ အပူကွံင်လါစးပထုဘၢ် ၂၁ သီန့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ထီ ဒါထံတမၢ်မုၢ်န့ၢ်လၢဟီၣ်ဒီးဖျၢၣ်ဒီးခိ်ဃာန့ဆာ် ပုၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်လၢအထီဒါ တၢ်ကတုထီၣ် ထံတမၢ်လၢကီုပယီၤတဖၣ်အံၤအိ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢကမၤတၢ်ထီဒါထံတမၢ်လၢဘီကိးပဒိ်အတၢ်သ့ၣ် ထီၣ်ခိ်ဃာန့ၢ်လီၤ.

တကတီၢ်ယီၤ ထံကီၢ်အဂၤ ၁၅ ဘုၣ် အိ်ဇုၢ်ကိး ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢတၢ်ကထီဒါထံတမၢ်လၢ ကိ်တဲာ် ပဒိ်ဝဲၤဒီးခိ်ဃာန့ၢ်လီၤ. လၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤစ့ၢ်ကိးန့ၢ်လီၤ. ဘၣ် ဆၢ်မ့ၢ်လၢကီုကိ်တဲာ်သုးဟံးဆူၣ်ကွံင်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ လၢကိတီၢ်တၢ်စ့ၢ်အအိ်ဒီးဖျၢၣ်လဲၤစးပထုဘၢ် ၁၉ သီအ ယိတၢ်ကဘၣ်ပတုၣ်ကွံင်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလဲၤလၢန့ၢ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤတကဲထီၣ်လၢဘၣ်အ ယိ ခိ်ဃာန့ဆာ်ကရၢလၢအထီဒါတၢ်ကတုထီၣ်ထံတ မၢ် သ့ၣ်တဖၣ် ကစးထီၣ်က ဒီးတၢ်ရဲၣ် ကျဲၤအသိတ ခါလၢတၢ်ကထီဒါဝဲ တၢ်အိ်ဖျၢၣ်ဖးဒိ်လၢတၢ်ကမၤအိၤဖဲ ဘီကိးအလၢ အဘၣ်ယးဒီး ကီၢ်အုၤရၢၣ် ထံဂံၢ်ဘါသ ဟီၣ်တၢ်အိ်ဖျၢၣ်ဖဲ လၢနီၣ်ဝုဘၣ်အလၢဒီးလၢဒိ်စဲ ဘၣ်ထီၣ်တၢ်တန့ၢ်န့ၢ်လီၤ.

လၢတၢ်အိ်ဖျၢၣ်ဖဲတဘျီအံၤ ဟီၣ်ခိ်ဃာန့ၢ်စုတၢ်, ကီၢ်အုၤရၢၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်စုတၢ်, ကူၣ်ပနံၣ်လၢအက တုထီၣ်ထံတမၢ်တဖၣ်ဒီးပဒိ်တဖၣ် ကဟဲထီၣ်တၢ် အိ်ဖျၢၣ်အဝဲအံၤဒီးအံၤကဲး Egat ကမ့ၢ်ပုၤလၢ အဟံးမူဒါ

လၢတၢ်အိ်ဖျၢၣ်ဖဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤလဲၤလၢလီၤ.

လၢတၢ်အိ်ဖျၢၣ်ဖဲတဘျီအံၤ ကတၢ်ပိၣ်သကိးဝဲဘၣ် ယး မ့ၢ်ကျဲၤဝဲၤကွံင်ဒီးတၢ်သုထံအကျိၤအကျဲၤလၢကြးဝဲ ဘၣ်ဝဲ, ကျိၤကျဲၤလၢအကမၤတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢ ထံ ကီၢ်လၢကီၢ်အုၤရၢၣ်အပူၤလၢအသုတအိ်ဒီးတၢ်သဘၣ်သ ဘုၣ်လၢပုၤထံဖိကီၢ်ဖိအဘၣ်စၢၤ, ကဒုးအိ်ထီၣ်သကိး ဝဲ တၢ်ရဲၣ်လိာ်မုၢ်လိာ်လၢထံကီၢ်တဘျီဒီးတဘျီ အ ဘၣ်စၢၤခိ်ဖျိ တၢ်မၤဂုၤထီၣ်ပုၤတဝဲဒီးမ့ၢ်ကျဲၤဝဲၤကွံင်တၢ် လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒီး တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤလၢ တၢ်မၤအိၤသ့ၣ်တ ဖၣ်သုတဒုးအိ်ထီၣ်တၢ်ဖျိတၢ်ယၢ်လၢ ကိ်အုၤရၢၣ်ထံ ကီၢ်တဖၣ်အဂီၢ်တဂုၤန့ၢ်လီၤ.

ဘၣ်ယးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢ တၢ်အိ်ဖျၢၣ်ဖဲအံၤအပူၤ ကတၢ်ပိၣ်သကိးယုၣ်စ့ၢ်ကိးဒီး တၢ်ကထုးထီၣ်လီမ့ၢ် အူၣ်ဂံၢ်ဘါ ၂၁၀,၀၀၀ မံၣ်ကၢၣ်ဝဲလၢ ခါဆူၣ်အနံၣ်တ ဆံအတီၢ်ပူၤလၢကီၢ်အုၤရၢၣ်အပူၤန့ၢ်လီၤ. လၢတၢ်ကထုး ထီၣ်လီမ့ၢ်အူၣ်ဂံၢ်ဘါထံအံၤကန့ၢ်အဂီၢ် တၢ်ကဘၣ်တု ထီၣ်ထံတမၢ်အဖျၢၣ်တဖျၢၣ်န့ၢ်ဒီး ၁၀၀ ဖျၢၣ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ.

ဖဲၣ်စံးဝဲ “ဘၣ်ယးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢကတုထီၣ် ထံတမၢ်န့ၢ် ထံကီၢ်တဘျီဘုၣ်အကျိၤပၢ်ယုၣ်ဝဲ ကီၢ်ပ ယီၤဒီး ကီၢ်ကိ်တဲာ်လီၤ.”

ဖဲအပူၤကွံင် လၢဒိ်စဲဘၣ် ၂၀၀၅ နံၣ်, ကီၢ်ကိ်တဲာ် တဲာ်မၤဝဲ တၢ်ဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိ်လၢကတု ထီၣ်ဝဲဟဲးကွံ (ကုဒိ်) ထံတမၢ်န့ၢ်လီၤ. တယံၣ်ဘၣ် ကဒီးဖဲလၢယုၤလံ ၂၆ သီ၂၀၀၆ နံၣ်အပူၤတရူးမၤတၢ် ဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိ်ဒီးအံၤကဲးလၢကမၤယုၣ် တၢ်ဘျီလီၤစုလၢကတုထီၣ်ဟဲးကွံထံတမၢ်န့ၢ်လီၤ. တၢ် ဟံၣ်ဖျိမၤသကိးတၢ်အဂီၢ် ကီၢ်ကိ်တဲာ်ကဘျီလီၤစု ၅၀ မျးကယၤ, တရူး ၄၀ မျးကယၤဒီးကီၢ်ပယီၤ ၁၀ မျးကယၤန့ၢ်လီၤ.

တၢ်ကစးထီၣ်ရဲၣ် ကျဲၤတုထီၣ်ထံတမၢ်အံၤဖဲ ၂၀၀၇ - ၂၀၀၈ နံၣ်ဒီး ၂၀၁၂ နံၣ်န့ၢ်တၢ်တုထီၣ်အီၤ

တၢ်ကတုထီၣ်ဟဲးကွံထံတမၢ်အဂီၢ်ကလၢဝဲအမဲရကၤဒီလၢအက ကွံၢ်တကထီ (၁,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀) န့ၢ်လီၤ. အံၤကဲးပုၤကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့တဖၣ်ဒုးဝဲ ထံတမၢ်လၢတၢ်ကတုထီၣ်အိၤဖဲအံၤတဖျၢၣ်တၢ် တုထီၣ်အိၤမုၢ်ဝဲ အလုၢ်အပူၤကအိ်ဝဲ ကိ်တဲာ်စ့အကကွံၢ်လွံၢ်ဆံ လွံၢ်ကထီ (၄၄,၀၀၀, ၀၀၀, ၀၀၀)

ကဝံးဒီး တၢ်ကစးထီၣ်သ့ဝဲလီၤမ့ၣ်အူန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ် ယုသ့ၣ်ညါအပူၤ ဟဲးကွံထံတမၢၣ်အံၤ ထးထီၣ်လီၤမ့ၣ် အူသဟီၣ်ကနီၤ ၁၀၀၀ တၢ် ၁၂၀၀ မံၣ်ကၢၣ်ဝး န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်အံၤကဲးကဘျၢလီၤစ့လၢ တၢ်ကတု ထီၣ်ဟဲးကွံထံတမၢၣ်အဂီၢ် အမဲရကၤဒီလၢၣ် အကကွၢ် တကထီ (၁,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀) န့ၣ်လီၤ. အံၤကဲးပှၤ ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်ဒ့းဝဲ ထံတမၢၣ်လၢတၢ်ကတုထီၣ် အီၤခဲအံၤတဖျၢၣ် တၢ်တုထီၣ်အီၤမ့ၢ်ဝံၤ အလုၢ်အပူၤက အိၣ်ဝဲ ကွီၣ်တဲာ်စ့အကကွၢ် လွံၢ်ဆံလွံၢ်ကထီ (၄၄, ၀၀၀, ၀၀၀, ၀၀၀) န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ယးလၢတၢ်ကတုထီၣ်ထံတမၢၣ်အံၤအဂီၢ်ပှၤ လၢအမၤတၢ်လၢ န့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢကရၢလၢကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်မ့ၢ် ဂ့ၤ,လၢကီၢ်ပယီၤတကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ တတူၢ်လိာ်ဝဲဘၣ်မ့ၢ်လၢ အကဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးပှၤတဝၢ, ပှၤဖီၣ်ဖိယာ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ် ယာ်,တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူဒီးန့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢအယိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖီၣ်ဖိယာ်လၢတၢ်ကမၤအီၤလၢဘီကီးတဘျီ အံၤ ကွီၣ်တဲာ်ကရၢသဘျၢလၢအမၤသကိးတၢ်လၢ ပှၤတ ဝၢတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢကပာ်ဖျါထီၣ် အဝဲသ့ၣ် အတၢ်ဟံးသးလၢတၢ်ကတု ထီၣ်ထံတမၢၣ်အသီလၢကီၢ်အုရၢၣ်ထံကီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဝဲၣ်ဖီၣ်ဖိယာ် မ့ၢ်ပှၤအဂၢၤလၢအဟူးဂဲၤလၢ ပှၤလၢအတူၢ် ဘၣ်တၢ်ခိၣ်ဘၣ်တၢ်လၢတၢ်တုထီၣ်ထံတမၢၣ်အဂီၢ်တဂၤ စံးဝဲ “တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢပကယုထီၣ်တခီမ့ၢ်ဝဲ တချုး တၢ်တုထီၣ်ဒဲးထံတမၢၣ်အသီတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ် တၢ်ကဘၣ် ကွၢ်ကဒါက့ၤ ထံတမၢၣ် လၢတၢ်တုထီၣ်တုၢ်လံ အီၤ

တဖၣ် အတၢ်ဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးဒီးအတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖီၣ် န့ၣ်လီၤ.”

စံးကဒီးဝဲ “ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢ ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်ထံကီၢ် ပှၤန့ၣ် ထံတမၢၣ်လၢတၢ်တုထီၣ်တုၢ်အီၤတဖၣ် အါနီၤဒီး လၢတၢ်လိာ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးတဖၣ်တၢ် တဟ့ၣ်က့ၤအလုၢ်အပူၤလၢလၢပှၤပှၤတကးဘၣ်အမဲၣ်ညါ ပှၤတုထီၣ်ထံတမၢၣ်တဖၣ် ကဆဲးတုအါထီၣ်ကဒီးထံ တမၢၣ်တဖၣ်န့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအကျဲဘျးဘၣ်.”

“တၢ်မ့ၢ်တုထီၣ်ထံတမၢၣ်န့ၣ် ပှၤလၢအဘၣ်ဒီဘၣ် ထံးန့ၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်ပှၤလၢအဒီးသန့ၤ ထီၣ်အသးလၢ န့ဆၢၣ် တၢ်အိၣ်ယၢၤတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်ပှၤလၢအဒီးသန့ၤထီၣ်အသး လၢထံကျိထံကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖးမိထံတမၢၣ်လၢတၢ် တုထီၣ်အီၤဝဲ ၁၉၉၀ နံၣ်လၢ ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်ကလံၤစံးအ ပှၤန့ၣ် ပှၤတုထီၣ်ထံတမၢၣ်ကူၣ်ပနံၣ်တဖၣ်တဟ့ၣ်က့ၤ တၢ်ဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးအပူၤလၢလၢပှၤပှၤဘၣ်, သဝီဖိသ့ၣ်တ ဖၣ်စ့ၢ်ကီးတုၤခဲအံၤတူၢ်ဘၣ်ဒဲးတၢ်နးတၢ်ဖီၣ်လီၤ.”

ဒ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤယၢဝဲအသိး ဝဲလါစံးပထုဘၣ် ၂၀ သီန့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်နံၤလၢ တၢ်ထီၣ်ဒါတၢ်တုထီၣ်ထံတမၢၣ် လၢယိၣ်လိာ်ကျိဒီး တၢ်ကမၤအီၤလၢတၢ်လိာ်ကိးတီၤဒဲး လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤတကဲ ထီၣ်လၢၤဘၣ်အယိယိၣ်လိာ်မဲၣ်ချံ (လီၢ်ကဝီၤဖိကရၢတ ဖု) အံၤကရၢကရိထီၣ်ဝဲသဝီဖိလၢ ယိၣ်က့ၣ်, ပီကါၤ, ဝဲးန့ၣ်ထၣ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်တဲာ်နၢ်ပၢၢ်သကိးဝဲ သဝီဖိသ့ၣ်တ ဖၣ်လၢ ဘၣ်ယးထံတမၢၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီး ပှၤဟဲထီၣ်ဒီ ကန့ၣ်တၢ်ပှၤနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲအဂၤ ၂၀၀ ယၢယၢန့ၣ်လီၤ. ■

ဖုလၢၢ်မုၢ်ကတီၤဟ့ၣ် ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘဲ သ့ၣ် ဘီၣ်သးစၢ်ဒ်သိးက ဂဲၤလိာ်ကခါဆူညါ ဝဲ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်တၢ် ဂဲၤလိာ်ထီၣ်ဒါယိၣ်လိာ် ကျိထံတမၢၣ်မ့ၢ်နံၤ ယိၣ်က့ၣ်

တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် ဖိးသဲးစးကွီၢ်လၢ ဒဲကဝီၤပူၤ

နီၣ်ဝုၣ်ဘၢၣ် ၂၃, ၂၀၀၆
ရှုဖိၣ်, အၣ်ယၢၣ်ဝတံၣ်တၢ်ကစီၣ်

ပူၤကွံာ် နီၣ်ဝုၣ်ဘၢၣ်ထီၣ် ၂၀ န့ၣ် ယုၣ်အဲၣ်တၢ် ကဟုကယၢၣ်ပုၤဘၢၣ်ကီၤဘၣ်ခဲ UNHCR အိးထီၣ် ဝဲ တၢ်လိာ်ကွီၢ်တၢ်လီၤနွံတီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤဒီးကီၢ် ကွီၣ်တဲာ်ကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. ကွီၢ်လၢတၢ်အိးထီၣ်အီၤတဖၣ် အံၤ ဒ်သိးကဟံးန့ၣ်တၢ်အရူၤလၢ ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်ပူၤပုၤဘၢၣ် ကီၤဘၣ်ခဲဖဲလၢအဘၣ်တၢ်မၤတရီၤတပၤ, မၤနၢၤမၤယၢၣ်အီၤ တဖၣ်အဂီၢ်ဒီး ကွီၢ်အံၤကဟံးန့ၣ်တၢ်အရူၤသ့တုၤလၢကီၢ် ကွီၣ်တဲာ်ထံကီၢ်အကွီၢ်အပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

UNHCR ပညိၣ်ဝဲလၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်ကွီၢ်နွံတီၤ ဘၣ်ဆၢ ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်ဟ့ၣ်ဒုးအခွဲး လၢကအိၣ်ထီၣ်ကွီၢ်ခံတီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တတီၤ ကအိၣ် သ့ၣ်လီၤအသးဖဲ ဘဲခဲနီၣ်စ့ၣ် Ban Mae Nai Soi က ရှုၣ်န့ၣ်ဒဲကဝီၤ ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်ကလံၤစိး, ဝဲဟီၣ်စီၣ်ကီၢ် ရှုၣ်ဒီးခံတီၤတတီၤ ကအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဖဲ ဒဲကဝီၤအ နီၣ်ကတၢ်တဖျၢၣ်လၢအမ့ၢ် မဲၢ်လးဒဲကဝီၤ, တးကီၢ်ရှုၣ် န့ၣ်လီၤ. နီၢ်နီၢ်တခီ ကွီၢ်သၢဖျၢၣ်ကဘၣ်တၢ်အိးထီၣ်အီၤ လၢ ကရၣ်န့ၣ်ဒဲကဝီၤလၢ ဝဲဟီၣ်စီၣ်ကီၢ်ရှုၣ်ဒီး ကွီၢ်က အဂၤလွံၤဖျၢၣ်န့ၣ် ကအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဖဲ မဲၢ်လးဒဲက ဝီၤ, တးကီၢ်ရှုၣ်န့ၣ်လီၤ.

UNHCR အပုၤဘၢၣ်မူဘၣ်ဒါ Hasin Utkan စံး ဝဲ “တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကွီၢ်အတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိး ကမၤဂ့ၤ ထီၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီဒ်သိးဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ် ခွဲးတၢ်ယၢၣ်ဒီး ကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တီတၢ်တြၢ်လၢ ကီၢ်ကွီၣ် တဲာ်အကွီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

“တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ကအိၣ်ဒီးဝဲဒုၣ်တနီၤလၢ တၢ်ကဘၣ် ဘၣ်လီၤအီၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢပမ့ၢ်လၢကွီၢ်လၢတၢ်အိး ထီၣ်အီၤခဲအံၤတဖၣ် ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်အဆိကတၢ်လၢ ဒဲကဝီၤ ဖိတဖၣ်ကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တီတၢ်တြၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

ကွီၢ်လၢတၢ်အိးထီၣ်အီၤတဖၣ်အံၤ ကဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ် ညါန့ၢ်ပၢၢ်လၢဒဲကဝီၤတဖၣ်အဂီၢ်ဒ်သိးကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်

ကွီၣ်တဲာ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ, ကွီၣ်တဲာ်ဖိးသဲးစးအကျိၤအ ကျဲဒီးကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်အသဲးစးတၢ်ဘျၢအမူအဒါန့ၣ်လီၤ.

ကွီၢ်လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်တဖၣ်ကမ့ၢ်ဝဲ UNHCR အ မဲၢ်ချဲဒီးအနၢ် ဒ်သိးကကွၢ်ဟ့ၣ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်အကဲထီၣ်အ သးလၢဒဲကဝီၤအပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဘၢၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဒဲ ကဝီၤခွံဖျၢၣ်လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်ဒီးကီၢ်ပယီၤကီၢ် ဆၢအဘၢၣ်စၢၤအံၤ ပုၤနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲအဂၤ အါန့ၢ်ဒီး ၁၅၀, ၀၀၀ ဂၤန့ၣ်လီၤ. ဝဲ ၂၀၀၃ နံၣ်တၢ်ယုၣ်သ့ၣ်ညါအပူၤ တၢ်ဂ့ၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဒီးတၢ်ဘျၢလီၤက့ၤ အီၤတညီဘၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲ ၂၃၀ ခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢအ ကဲထီၣ်အသးအါတက့ၢ် တၢ်မၤတရီၤတပၤပိာ်မုာ်ပိာ်မၤ ဒီး တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢဟံၣ်လၢယီၤဒီး ပုၤလၢအတူၢ် ဘၣ် တၢ်မၤတရီၤတပၤတတ်န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအသးစီၣ်မး န့ၣ်လီၤ. ဝဲအပူၤကွံာ်ခံလၢ အဲၣ်အဲၣ်စံၣ် IRC တၢ်ယု သ့ၣ်ညါအံၤပာ်ဖျၢၣ်ထီၣ်ဝဲ ပုၤ ၆၃ မျးကယၢၣ်လၢအအိၣ် လၢကဝီၤသၢဖျၢၣ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိာ်ဘၣ်ဘျီလၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဲၣ်အဲၣ်စံၣ် IRC မ့ၢ်ဝဲကရၢတဖုလၢ အမၤသကိးတၢ်ဒီး UNHCR ဒ်သိးဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်ကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢၣ်လၢအအိၣ် ဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်န့ၣ်လီၤ.

ရီၤဘၢးထွဲ လၢအမ့ၢ် Karen Refugee Committee အပုၤပၤလီၤဆ့ၣ်နီၤတဂၤစံးဝဲ “ကီၢ်မးလၢ ပဝဲက မံးတံာ်တဖၣ်ကတဲသကိးဒီးဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်အမူး လၢအကဲထီၣ်တဖၣ်အံၤကီၢ်ခဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ တဘျီတခိၣ်ခိ ဖျိ ကွီၣ်တဲာ်ပုၤဘၢၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ပာ်ယုာ်ပာ်ဂီၤလၢ တၢ်အမူးလၢအကဲထီၣ်အသးတဖၣ်အံၤအယိန့ၣ်လီၤ.”

“ပမ့ၢ်လၢကွီၢ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤတဖၣ်အံၤ ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ကျိၤကျဲလၢအဂ့ၤဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်ဒ်သိးက ဘၣ်လီၤကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢ အဟဲ အိၣ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်” Akirsten Young စံးဝဲန့ၣ်လီၤ. ■

ချုံးတံသဝီဖိမနာတလိင်ကွီအမူး

Kultidasamabuddhi

PIYARACH CHONGCHARAEN

ပ အပူကွံင် လါအီကူင် ၁၅ သီ, ၂၀၀၆ နံနံနံ ကညီသဝီဖိ ၈ ဂါလါအအိင်လါ ချုံးတံသဝီ, ကင်ခွင်နးဘူရံင်, မါနါပဲတလိင်ကွီလါအမုာ် တာ်ခူင်စာ်ပုာ်ခိပနံင်လါ အခူင် ပုာ်လါ ကင်ခွင် နးဘူရံင်ကီရံင်, ကီကွီတဲင်အပူနံင်လါ.

ကီကွီတဲင်အကွီဟ့ုင်လါတံကလုာ်လါ ခိပ နံင်အံကဘာ်ဟ့ုင်ဝဲစ့အိင်လါး လွံကကွါဘး (၄, ၀၀၀,၀၀၀ ဘး) ဆူကညီသဝီဖိ ၈ ဂါအံလါအအ တူာ်ဘာ်တံဆါနးနးကလဲင်လါ ပုာ်စုင်တဖင်အိင်လါအ သွံင်ပူအါမးအယိနံင်လါ. ချုံးတံပုာ်သဝီဖိတဖင် စး ထိင်လိင်ကွီဝဲခိပနံင်အံပဲ ၂၀၀၃ နံနံနီး ဟံဖျါထိင်ဝဲ တံဂုာ်ခိဖျါလါအဝဲသ့ုင်အတံအိင်ဆူင်အိင်ချးဒီးအတံ အိင်တံဆိးတံအလီဟးဂါကွံင်ဝဲ ဒီးတူာ်ဘာ်ဝဲတံဆါ ဒီးဘာ်ဒိဝဲနးနးကလဲင်ခိဖျါအဝဲသ့ုင်အိင်တံလါပုာ်စုင် တဖင်ယါပုာ်အသးဖဲတံလီာ်အဝဲနံင်လါ.

တံသုးယံထိင်တံလိင်ကွီအမူးအံ သါနံင်ဝံအ လီာ်ခံ ကီကွီတဲင်တံအိင်ဆူင်အိင်ချးကရါ ယုထံင်နံ ဝဲဒင်လါ ခိပနံင်အံခူင်ပုာ်ဒီးပုာ်စုင်တဖင်ဂါလါအသး ဝဲထိတံလါထံကျါဒီးန့ဆာ်ခိင်ယါ, ဒီးဒုးအိင်ထိင်တံ ဆူးတံဆါ ဒိင်ဒိင်မုာ်မုာ်ဆူသဝီအိင်ဘူးအိင်တံဒီးတံ ခူင်ပုာ်အပူတဖင်စ့ကီးနံင်လါ.

ဝံအလီာ်ခံ ကင်ခွင်နးဘူရံင်လိင်ကွီကရါထံင်ဝဲ ဒင်လါ ခိပနံင်အံအိင်ဒီးတံကမုာ်ခိဖျါလါ အဝဲသ့ုင်ခူင် ပုာ်ဒီးတံလါကွံင်ဝဲ ပုာ်စုင်သ့ုင်တဖင်လါ ထံကျါပူဒီး သဝီဖိလါအသုဝဲထံကျါတဖင် ဒီးန့ဘာ်တံဆူးတံဆါ နးနးကလဲင် ခိဖျါတံအိင်တံလါအအိင်ဒီးပုာ်စုင်တ ဖင်အယိနံင်လါ. လါခံကတံကွီဆါတဲင်ဝဲဒင်လါ ပုာ် ခိပနံင်အံ ကဘာ်ဟ့ုင်စ့အိင်လါးဆူ ပုာ်လိင်ကွီ ၈ ဂါ လါအတူာ်ဘာ်တံဆါနးနးကလဲင်အအိင်နံင်လါ.

တံခူင်စာ်ပုာ်ခိပ နံင်အံ စးထိင် ဟဲ ခူင်ပုာ်ဖဲ

တံဂါ - www.karencenter.com

ဖိသင်ဖိတဂါ အံ မုာ်ဝဲဖိ သင်တဂါလါ အတူာ်ဘာ်ဝဲ ပုာ်စုင်အိင်လါ အသွံင်ကျါ

လါအနံင် ၁၀ အတီပူနံင်ပုာ်အဂါ ၂၀ ဘျှင်ဘာ်သံဝဲဒင်လါ အအိ ဘာ်ထံလါအအိင်ဒီးပုာ်အစုင်အံအယိတကးဘာ် သဝီဖိလါ အသု ဝဲထံကျါတံအံအဂါ ၁၀၀ ဘျှင်တူာ်ဘာ်ဝဲပုာ်စုင်တံဆါနံင်လါ.

၁၉၈၀ နံနံ လါချုံးတံသဝီအဆါခိင်ဒီး တံလါလါပဲ ပုာ် စုင်တံဘာ်အါဘာ်သီတဖင်လါထံကျါပူလါ ချုံးတံသဝီ ဖိတဖင်သုဝဲနံင်လါ. တကးဘာ်ချုံးတံသဝီဖိတဖင်သု အိဘာ်ဝဲထံလါအအိင်ဒီးတံစုင်တံပုာ်အံကီးနံဒီးအ ယိ စ့နံင်ဝံအလီာ်ခံ သဝီဖိတဖင်စးထိင်တူာ်ဘာ်ဝဲ ပုာ် စုင်အတံဘာ်ဒိဘာ်ထံနံင်လါ. သဝီဖိတဖင်အခိင် ဟဲဆါထိင်, နီကစာ်တံဘာ်အီတမုာ်ဒီး တံဆါက လုာ်အဂါအဂါတဖင်ဟဲပာ်ထိင်ဝဲဒင်အါမးနံင်လါ.

လါအနံင် ၁၀ အတီပူနံင်ပုာ်အဂါ ၂၀ ဘျှင်

ဘဉ်သံဝဲဒုဉ်လၢ အအိဘဉ်ထံလၢအအိဉ်ဒီးပုဉ်အစုဉ် အံၤအယိတကးဘဉ် သဝီဖိလၢ အသုဝဲထံကျိတဘိအံၤ အဂၤ ၁၀၀ ဘျဉ်တူဉ်ဘဉ်ဝဲ ပုဉ်စုဉ်တၢ်ဆါန့ဉ်လီၤ.သဝီဖိ ၈ ဂၤလၢအနၢၤဝဲ တၢ်လိာ်ကွီၢ်ဝဲအံၤ, မ့ၢ်ဝဲသဝီဖိ,ဟံဉ်ဖိယိဖိအန့ဉ်အကျါ လၢအတူဉ်ဘဉ်ဝဲ ပုဉ်စုဉ်အတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးနးနးကလဲာ်အယိန့ဉ်လီၤ.

“ပစံးဘျးဘဉ်ကွီၢ်တမူးအံၤလၢ အနၢ်ပၢ်ပတၢ်တူဉ်ဘဉ်ခိဉ်ဘဉ်, ဒီးစံဉ်ညိဉ်တီန့ဉ်ပုၤ, ပုၤလၢအမၤဘဉ်အဘဉ်သီန့ဆၢဉ်တဖဉ်န့ဉ်” ပုၤလိာ်ကွီၢ် ၈ ဂၤအကျါ, ကဉ်မိထိန့စရံးစူးတၢ်မၤလၢ (Kamtorn Srisuwanmala) တဂၤဝဲထီဉ်ဝဲဒုဉ်န့ဉ်လီၤ.

(Surachi Trongnagam) (စူးရးခါထီဉ်နါကါမိ) စံဉ်ညိဉ်ကွီၢ်ပုၤအုဉ်အသးလၢချးတၢ် ပုၤသဝီဖိအဂီၢ်တဂၤစံးဝဲ “ပုၤလိာ်ကွီၢ်ဖိလၢအဒိဉ်တုဉ်ခိဉ်ပုၤ ၄ ဂၤတဂၤစုဉ်စုဉ်န့ဉ်ကဒီးန့ဘဉ်ဝဲစု ၃၄၀,၀၀၀ ဘးကပိာ်ကပၤ, ဒီးဖိသုဉ်အိ န့ဖိခံ ဂၤတဂၤစုဉ်စုဉ်န့ဉ်က ဒီးန့ဘဉ်ဝဲစု ၈၂၀,၀၀၀ ဘးကပိာ်ကပၤ, မ့ၢ်လၢဖိသုဉ်အိ န့ဖိခံ ဂၤအံၤဒီးန့ဘဉ်ပုဉ်အစုဉ်ဖဲအမိၢ်ဒါအိဆၢကတီၢ်န့ဉ်လီၤ.

ပုၤဖိသုဉ်အိဂၤလၢ အအိဉ်ဖျဉ်ထီဉ်ဝဲဒုဉ်လၢချးတၢ်သဝီ ဒီးဒီးန့ဝဲဒုဉ်ခိဉ်န့ဉ်တၢ်ဆါ နးနးကလဲာ်တဖဉ်န့ဉ်ကထီဉ်သးခိဖျဉ်သုဉ်တဖဉ်အိဉ်ဘဉ်တၢ်အိဉ်လၢပုဉ်

စဲထီအလီၢ် ဖဲအဒါအဖိအဆၢကတီၢ်အခါန့ဉ်လီၤ.

တချးလၢသဝီဖိတဖဉ်လိာ်ကွီၢ်ဒီးဘဉ် န့ဉ် ဖဲ ၁၉၉၈ နံဉ် န့ဉ်သဝီဖိတဖဉ်တီဉ်ဖျါထီဉ်ဝဲထံတၢ်ကဆုဲကဆီလၢတၢ်ပၢဆၢရဲဉ်ကျဲတၢ်ဆုဲကဆီကရၢလၢကီၢ်ကွီၢ်တံဉ်န့ဉ်လီၤ. ကရၢအံၤမၤကွၢ်ဝဲထံကျိအံၤပုဉ်စုဉ်တဖဉ်ယါယုဉ်အသးဒီးထံ, ချါလီၤသကၢဒီးအိဉ်ထီဉ်ယာ်ဝဲလၢထံကျိဒီးယုၤလီၤဝဲဒုဉ်ဆုဲထံကျိဖိလၢတကပၤန့ဉ်လီၤ.

တယံာ်ဘဉ်ဒီးပုဉ်ခိပနံဉ်အံၤ ဘဉ်တၢ်ဟ့ဉ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢ ကဘဉ်ပတုဉ်ကွံာ်တၢ်ခူဉ်ပုဉ်စးထီဉ်ဖဲ ၁၉-၉၈ နံဉ်ခိဖျါလၢတၢ်ထံဉ်န့ဝဲဒုဉ်လၢ သဝီဖိလၢအသုဝဲဒုဉ်ထံကျိတဖဉ်အံၤ အသ့ဉ်အကျါ ပုဉ်စုဉ်တဖဉ်အိဉ်အါတလၢအခါးအယိန့ဉ်လီၤ.တၢ်ခူဉ်လၢခိပနံဉ်န့ဉ်မ့ၢ်ပတုဉ်ဘဉ်ဆဉ်, ဒီးခိပနံဉ်အံၤမ့ၢ်တခူဉ်လၢပုဉ်ဘဉ်ဆဉ် ပုၤလၢအန့ဘဉ်တၢ်န့ဉ်သါလၢခိပနံဉ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအဝဲအံၤန့ဉ် ကတူဉ်ဘဉ်ဝဲ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါတစီၤသးန့ဉ်လီၤ.

မံးစထၢဉ်စုရၢခါစံးဝဲ “တၢ်အိဉ်လိးလၢကွီၢ်ဆၢတံာ်တၢ်လံန့ဉ် မ့ၢ်တၢ်လၢအစုၤဒိဉ်မးန့ဉ်လီၤ. ဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ်သဝီဖိဖဲန့ဉ်တဖဉ်ကပတံထီဉ်ကဒါက့ၤကွီၢ်အသိတဘျီန့ဉ်လီၤ. သနာ်က့ဝဲအံၤပတုဝဲဒုဉ်လၢ တၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်ပတၢ်မၤန့ၤမ့ၢ်လၢကွီၢ်ဆၢတံာ်ဝဲပျီဖျါလၢ တၢ်ခူဉ်ပုဉ်အခိပနံဉ်န့ဉ်အတၢ်ကမၢ်အိဉ်ဝဲဒုဉ်ဒီးကဘဉ်ဟ့ဉ်ဝဲစုန့ဉ်လီၤ.” ■

ဖိသုဉ်အဲဉ်န့ဆၢဉ် ခိဖျါအိဉ်မူသယဲးဒီးန့ဆၢဉ်

Olivia

အိဉ် ရဲဒိဉ်မ့ၢ်ဝဲဝဲဒုဉ်အဒိဉ်ကတၢ်လၢ ကီၢ်ခဲနဒုဉ်အထံကီၢ်ပူၤန့ဉ်လီၤ. လၢဝဲတဖျဉ်အံၤအပူၤကွီၢ်လိာ်လံလၢအဘဉ်တၢ်ကိးအီၤလၢ အိဉ်စံဉ်တိဉ်တၢ်သ့ဉ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိကွီၢ်အံၤဖိသုဉ်ဖိသုဉ်တဖဉ်ဘဉ်တၢ်မၤလိအဝဲသ့ဉ်လၢ တၢ်သ့ဉ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိန့ဉ်လီၤ.

ယပုၤဒုမုဉ်, ကျဲလံယၤ, အသးအိဉ် ဖဲ နံဉ် ဒီး မ့ၢ်ဝဲဖိသုဉ်အကျါတဂၤလၢအထီဉ်ကွီၢ်ဒီးမၤလိတၢ်လၢ

အိဉ်စံဉ်တိဉ်တၢ်သ့ဉ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိကွီၢ်န့ဉ်လီၤ. ဖဲကွီၢ်ပုၤဟါလီၤခိကိးဘျီဒီးန့ဉ် အဝဲဟဲက့ၤလၢဟံဉ်ဒီးဝဲဘဉ်ပုၤလၢ အဝဲသ့ဉ်လီၤဝဲတၢ်ထုဉ်တၢ်ဘိလၢကွီၢ်အဂ့ၢ် န့ဉ်လီၤ. အဝဲသ့ဉ်လီၤဝဲ တကီၤဆံဉ်သုဉ်အထုဉ်ဒီးပယၤသုဉ်အထုဉ်သ့ဉ်တဖဉ်ဒီး အဝဲတဲဝဲထီဉ်ဘိလၢ အတကီၤဆံဉ်သုဉ်အထုဉ်ဒိဉ်ထီဉ်ဆံးအါလဲဉ် တကးဘဉ်အဝဲကဘဉ်မၤဂ့ၤထီဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ဒဲလဲဉ်ဒဲလဲဉ်အဂ့ၢ်န့ဉ်လီၤ.

တၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤ လၢဖိသုဉ်ဆံးဖိလၢအဒိဉ်ထီဉ်

လၢကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ် ဝှံးဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤအဂီၢ် မ့ၢ်တၢ်တခါလၢအလီၤသ့ၣ်ပိၢ်သးဝးဒီး တကးဘၣ်အမဲၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကသ့ၣ်ကဖျးတၢ်ဒီးဂဲၤလိာ်ကွဲးယုၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်ပိၢ်မ့ၢ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပိၢ်ခွါဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ တုၤလၢအဆံးကတၢၢ်တဂၤဒၣ်လဲၣ် ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ကိးဂၤလၢကသ့ၣ်သ့ၣ်ထူၣ်, လူတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိအထံဒီး မၤဂ့ၤထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အထူးအစီန့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိလၢတၢ်သ့ၣ်အီၤလၢ ကရၢၢ်ပူၤခဲလၢာ်မ့ၢ်ဒၣ် လီၢ်ကဝီၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိန့ၣ်လီၤ.

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ တၢ်ကစီၣ်ဒီးတၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲးအဖျါတဖၣ်, တၢ်ဂီၤမူဒီးတၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သ့ၣ်ဆၢတဖၣ် ငးလီၤဖးဝဲဖိသၣ်အတၢ်ဘျးစဲလိာ်သးဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်န့ၣ် ဖိသၣ်လၢအဒိၣ်ထီၣ်လၢကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ်တဖၣ်ယုၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲးဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ချၢ, လၢသ့ၣ်ပုၤပူၤ, လၢနီၣ်ဖိခိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ငးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ် ဖိသၣ်အတၢ်အိၣ်မူအတၢ်ဘျးစဲလိာ်သးဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်လၢတၢ်ခူသ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၢၣ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ထံၣ်ဝဲတၢ်တခါခါလၢအအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဟံၣ်ချၢလၢနီၣ်ဖိခိၣ်, တကးဘၣ်သ့ၣ်ခံမ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဘၣ်တ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဆိကမိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဘၣ်အဘၣ်အီၤကိးမံၤဒီးန့ၣ်လီၤ.

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ လၢတၢ်ယုၣ်သ့ၣ်ညါအတၢ်ဟံၣ်ဖျါအပူၤ ဖိသၣ်လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်အမဲၣ်ရကၤတဖၣ် ကွၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဒီသါတနံၣ်န့ၣ်အခါ ၂၀,၀၀၀ ယၣ်ယၣ်ဒီး တနံၣ်န့ၣ်ကွၢ်တၢ်ဂီၤမူ ၃ န့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တဖၣ်လုာ်ဘၢကွံာ်ဝဲအယိ ဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဘျးစဲလိာ်သးဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်အံၤ စီၤစ့ၤကွံာ်ဝဲဒၣ်ယံၤထီၣ်ယံၤထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဝဲအနီၢ်ဆံးအခါန့ၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကဆိကမိၣ်ဝဲ တၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အံၤလီၤကမၤကမၤဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ ပုၤသးပုၤဒီးပုၤတဝၢအမူအဒါအိၣ်ဝဲလၢ ကဘၣ်သိၣ်လိာ်ဖိသၣ်လၢကဘၣ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၣ်ဒီး ကနၢ်ပၢၢ်ဝဲန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤအဂ့ၢ်လဲၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်လၢအဒိၣ်ထီၣ်လၢ ပုၤပူၤတဖၣ်အဟံၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအ

ဖိသၣ်ဖိမၤလိသ့ၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိလၢ အိၣ်စံၣ်တီၣ်ကွဲးကရၢၢ်ပူၤ

တၢ်ယုၣ်သ့ၣ်ညါအတၢ်ဟံၣ်ဖျါအပူၤ ဖိသၣ်လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်အမဲၣ်ရကၤတဖၣ် ကွၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဒီသါတနံၣ်န့ၣ်အခါ ၂၀, ၀၀၀ ယၣ်ယၣ်ဒီး တနံၣ်န့ၣ်ကွၢ်တၢ်ဂီၤမူ ၃ န့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခးအိၣ်တၢ်ဖိန့ၣ် ကသိၣ်လိာ်အဖိလၢဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်သးသမူတကလုာ်လၢကဘၣ်လုာ်ထီၣ်အသးသမူလၢပုၤကညိအဂီၢ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဘိတနီၤနီၤကသိၣ်လိာ်ဖိသၣ်လၢ တၢ်မၤသံဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိန့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤဘၣ်တၢ်ဖိယၢ်ဖိဆံးဆံးဖိ ဒၣ်လဲၣ်တၢ်တကြၢၤမၤသံအီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ဖိသၣ်လၢကီၢ်ကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိာ် န့ၣ်ကျဲအဝဲသ့ၣ်လၢ, ကယံၤမ့ၢ်န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်တ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်နၢ်ပၢၢ်အီၤသ့ၣ်ဖိဖျါလၢ စဲအ့ၣ်အကျဲသန့န့ၣ်လီၤ.

တကးဘၣ်အမဲၣ်ညါ မၤလိာ်ဘၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဂီၤမူ TV ဒီး လံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ယုၣ်သ့ၣ်ညါအပူၤ ဖိသၣ်လၢအဂဲၤလိာ်ကွဲး ဘျးဘျးတံၢ်တံၢ်ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၤဒိၣ်န့ၣ်ဒီးဖိသၣ်လၢ အအိၣ်လၢခူလၢဝှံၤပူၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်လီၤ. တမ့ၢ်ထဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၤဘၣ်တကးဘၣ် အါန့ၢ်အန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးတမ့ၢ်သးဘၣ်ဒိၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးစ့ၢ်လီၤကွံာ်ဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်သးစၢ်ဆၢလၢကယုၣ်ကျဲဒီးဘျးလီၤကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အဂၤတခါလၢအမ့ၢ် ဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဘၣ်လၢပူၤပုၤဒိၣ်ထီၣ်စီၤစ့ၤယံၤဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်

တော်ဘုရားတို့သွန်တော်နှင့်လီၤ. အဲဒဲသွန်မၤလိဘဲနဲ န့ဆါတံၤဂံၤကီ ဘၣ်ဆၣ်အဲသွန်အတၢ်အိၣ်မူန့ၣ် တထံၣ်ဘၣ်ဒီးလဲၤခိဖျိဘၣ်ပး တၢ်အိၣ်မူလၢအသယဲၤဒီးန့ဆါန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဒဲလဲၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ဝဲအဲသွန် မ့ၢ်တံၣ်ဝဲဒၣ်န့ဆါခိၣ်ယၢၤဒဲအမ့ၢ်ဖိကရၢၢ်, သ့ၣ်ပုၤလၢထံၣ်ကီၢ်ဟံပနီၣ်ဝဲဒဲသိးပုၤသုတလဲၤသုအိၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်အဲသွန်စးထီၣ်နၢ်ပၢၢ်ဝဲလၢ ပုၤအိၣ်လၢကစၢ်ကလိကျိတဖၣ်အတၢ်သုအိၣ်န့ဆါန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအကမၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဲသွန်တနၢ်ပၢၢ်ဝဲလၢ ဘၣ်မနုၤအယိပုၤထူလံၤဖိ, ပုၤအိၣ်လၢကစၢ်ကျိသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟံပနီၣ်ဒီး တၢ်ကျိသ့ၣ်ဝဲလၢအဆၢကတီၢ်ဒဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ဖိသ့ၣ်သွန်တဖၣ် လၢကနၢ်ပၢၢ်ဝဲလၢ ပုၤလၢအဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢသ့ၣ်ပုၤဒီး ပုၤသ့ၣ်အိၣ်ဖျိအိၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်မူသယဲၤလိၣ်သးဒီးန့ဆါ အဂီၢ် အဲသွန်စးထီၣ်နၢ်ပၢၢ်ဝဲလၢ ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ပုၤလၢအမၤဟးဂီၤန့ဆါသ့ၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. တကးဘၣ်အဲသွန်မ့ၢ်ထံၣ်ဝဲ ပုၤကူးဘုကူးဟုလၢ ဖျိပုၤ, ပုၤဒီးအိၣ်တၢ်မံၤလၢ, မၤအိၣ်ညၣ်ဒီးကျိသ့ၣ်ကျိဝဲတဖၣ်န့ၣ် အဲသွန်အသးတမ့ၢ်ဘၣ်. အဲသွန်နၢ်ပၢၢ်ဝဲလၢ တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢ အမၤဆံးလီၤစ့ၤလီၤ န့ဆါန့ၣ်လီၤ.

ရဲၤဒဲၤဝဲ, ပုၤဟံးတၢ်ကစီၣ်ဖိတဂၤစံးဝဲဒၣ် “ဖဲပသိၣ်လိဝဲဒၣ်ဖိသ့ၣ်ဆံးတဖၣ်လၢ တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢကဟဲအိၣ်ထီၣ်ခိဖျိ တၢ်မၤဟးဂီၤမူခိၣ်စ့ၤထံသ့ၣ်ပုၤအဂ့ၢ်အခါန့ၣ် အဲသွန်တဖၣ်န့ၣ်တဒိကန့ၣ်ဝဲဘၣ်. ဖျါဒဲသိးလၢပဆိၣ်အဲသွန်လၢ ကဘၣ်ဘၣ်လီၤက့ၢ်တၢ်ဂံၤကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. လၢအဲသွန်အတၢ်နၢ်ပၢၢ်, တၢ်သ့ၣ်

ညါ, အတၢ်နၢ်ဒီးအတၢ်လဲၤခိဖျိအပူၤန့ၣ် န့ဆါအတၢ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤအတၢ်ဟဲဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးန့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအဘျးစဲလိၣ်သးဒီးအဲသွန်အတၢ်အိၣ်မူဘၣ်အယိအဲသွန်တဖၣ်သ့ၣ်ညါလၢကဘၣ်မၤတၢ်မနုၤလဲၣ်ဒီး ပျံၤဝဲဒၣ်ဒိမးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိကမိၣ်အံၤမ့ၢ်န့ၣ်လီၤလၢ အဲသွန်အတၢ်ဆိကမိၣ်ပူၤဒီးအဲသွန်တဖၣ်ဒီးဟံယုၣ်ဟံဂီၢ်လၢ ကဆိကမိၣ်ဘုၤလီၤကွံၣ်န့ဆါတၢ်ဂံၤကီၢ်အံၤနီတဘျီလၢဘၣ်လီၤ. ဖိသ့ၣ်သွန်တဖၣ်အတၢ်လဲၤခိဖျိအတၢ်အိၣ်မူဘၣ်ထွဲလိၣ်သးဒီးန့ဆါဒီးအတၢ်သ့ၣ်ညါအဲန့ဆါမ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ် ဆၢကတီၢ်ဖဲအဲသွန်ဒိၣ်ထီၣ်အခါစ့ၤကီၢ် အတၢ်နၢ်ပၢၢ်လၢ န့ဆါန့ၣ်တမ့ၢ်ကအိၣ်ဘၣ်”

လၢတၢ်ဂံၤအံၤသ့ၣ်တဖၣ်အယိ ဖိသ့ၣ်သွန်တဖၣ်ကြၢၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကအိၣ်မူသဲၤပုၤဒီးန့ဆါန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဲန့ဆါဒီး န့ဆါန့ၣ်ကဲဘျးလၢပုၤကညီကအိၣ်မူအဂီၢ်ဒဲလဲၣ်တဖၣ်အံၤကဟဲအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဖိသ့ၣ်ဆံးတဖၣ်အသးပူၤ, အတၢ်ဆိကမိၣ်ပူၤဒီး တကးဘၣ်ဖဲအဲသွန်ဒိၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ကသ့ၣ်ညါဟံလုၢ်ဟံပုၤဝဲဒီး ကဟုကယၢ်ဒိသးဝဲကသ့န့ၣ်လီၤ.

ယပုၤဒုမ့ၣ်, ကျဲလံယၤ မၤလိန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်အါမံၤလၢ အတၢ်လဲၤခိဖျိလၢတၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိလၢအကွီန့ၣ်လီၤ.

အဲမၤလိန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ကဘၣ်ကဟုကယၢ်တၢ်မဲတၢ်မၤဒဲလဲၣ်, ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သးစ့ၤဖဲသ့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲဒိၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီးတကးဘၣ်မၤလိန့ၢ်စ့ၤကီၢ်ဝဲ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢပုၤကညီအိၣ်ဝဲတဖၣ်အံၤ ဟဲလၢဖဲလဲၣ် ဒီးဒဲသိးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်အံၤအဂီၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ်ယံၣ်ဆံးအါလဲၣ်အဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိဒဲးအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဖိသ့ၣ်ဆံးသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်နၢ်ပၢၢ်, သးအိၣ်အဲန့ဆါခိဖျိအဲသွန် ဖိဘၣ်မၤဘၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒဲဝဲအယိန့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ် ဖိသ့ၣ်ဆံးဖိ ကစးထီၣ်နၢ်ပၢၢ်ဝဲလၢအဲသွန်အတၢ်အဲၣ်, နၢ်ပၢၢ်ဒီးကဟုကယၢ် န့ဆါန့ၣ် ကဟ့ၣ်အဲသွန်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်လၢကအိၣ်မူဘၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်အဂီၢ်လၢခါဆူညါန့ၣ်လီၤ. ■

အဲမၤလိန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ကဘၣ်ကဟုကယၢ်တၢ်မဲတၢ်မၤဒဲလဲၣ်, ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သးစ့ၤဖဲသ့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲဒိၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီး တကးဘၣ်မၤလိန့ၢ်စ့ၤကီၢ်ဝဲ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢပုၤကညီအိၣ်ဝဲတဖၣ်အံၤ ဟဲလၢဖဲလဲၣ်ဒီးဒဲသိးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်အံၤအဂီၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ်ယံၣ်ဆံးအါလဲၣ်အဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖိသၢ်ဟဲလၢကီၢ်ပူၤတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်လီၤထုးအါန့ၣ်ဒံးဖိ သၢ်လၢဒဲကဝီၤပူၤ

သူလှၤကီၢ်ပူၤ

မၢ် ရၢမိၢ်ဒဲကဝီၤအလံာ်ဟံၣ်ဖျါအပူၤ စးထီၣ် လါယူၤလံာ် ၂၀၀၅ နံၣ်တုၤဆူလါအီၣ်ကူၣ် ၂၀၀၆ နံၣ်, ပှၤအသီလၢအဟဲန့ၣ်လီၤလၢဒဲကဝီၤပူၤ ပှၤနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ ၃၁၈၆ ဂၤဒီးလၢအကျါဖိသၢ်အသးအိၣ် ၁၂ နံၣ်ဆူအဖိလၢအနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ ၁၀၆၆ ဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်လီၤထုးအလံာ်ဟံၣ်ဖျါဖဲလါအီၣ်ကူၣ်ပူၤအံၤဖိသၢ် သီလၢအဟဲထီၣ်အိၣ်လၢမဲၢ်ရၢမိၢ်ဒဲကဝီၤပူၤဒဲလၢအကျါဒီးဖိသၢ်လၢအန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်လီၤထုးန့ၣ်ပှၤနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ ၅၅ ဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖိသၢ်လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်ပူၤဒီးဟဲထီၣ်သီလၢဒဲကဝီၤပူၤတဖၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်လီၤထုးအါန့ၣ်ဒံးဖိသၢ်အိၣ်လၢဒဲကဝီၤပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မဲၢ်ရၢမိၢ်တၢ်အိၣ်လီၤထုးမူၤဒါခိၣ် နီၢ်သ့သ့ခဲၣ်စံးဝဲ “ဘၣ်မနုၤအယိလၢပတဲသ့လဲၣ်န့ၣ် ပှၤအိၣ်လၢထံလီၢ် ကီၢ်ပူၤတဖၣ်ဘၣ်ပှၤမ့ၢ်ဖိး ဘၣ်ဟးမံလၢပှၤပူၤအိၣ်ဒီးလၢဒီးလၢဒီးအဝဲသ့တဖၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်လၢပှၤပှၤဒီးဘၣ်ဆၢဘၣ်ဘၣ်ကတီၢ်ဘၣ်.”

လၢထံကီၢ်တၢ်သဘၣ်သဘၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအယိကညီဖိသ့တဖၣ်ဘၣ်ဟးအိၣ်လၢကစၢ်ကလိကျါ လီၤဆီဒဲတၢ်ဖိသၢ်သ့တဖၣ် တအိၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢ အအိၣ်ဒီးအထုးအစီၣ်ဂၤဂၤအယိ တကးဘၣ်အဝဲသ့မ့ၢ်ဆိးက့အိၣ်တဆူဘၣ်န့ၣ် ကသံၣ်ကသီဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢ အကြးဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ်တဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲအယိ တၢ်အိၣ်လီၤထုးလၢဖိသၢ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ် ဟဲကဲထီၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

စီၤဖျါဂၤလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးခဲစဲတၢ်ကရၢကရိတဂၤစံးဝဲ “တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့တဖၣ်ခိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်အံၤဟဲအိၣ်ထီၣ်အသးခိဖျါ လီၢ်ကဝီၤထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် တအိၣ်ဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢအသဘၣ်လၢကမၤအိၣ်မၤအီၣ်ဖဲးအိၣ်ခုးဖဲးအိၣ်သံၣ်ဒီး ကဟးထီၣ်ဟးလီၤလၢတၢ်သ

ဘၣ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တကးဘၣ်ကဟးယုအိၣ်တၢ်လၢပှၤပူၤအဂီၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ကိးတၢ်ခဲအိၣ်လၢ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢအဝဲသ့အဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်... တၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ကိးတၢ်ခဲလၢ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤဖိသ့တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.” စံးကဒီးဝဲ “ကညီဖိသ့တဖၣ်အတၢ်အိၣ်ခိၣ်သ့န့ၣ် မ့ၢ်ဒဲဘၣ်ဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်ကညီလီၢ်ကဝီၤဖိသ့တဖၣ်တထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကိးတၢ်ခဲလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်နီတဘျီဘၣ်. တၢ်အိၣ်ခိၣ်သ့လၢအမ့ၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်မ့ၢ်တလၢတလီၣ်ဘၣ်ဆၢ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢပှၤပူၤတဖၣ်အိၣ်လၢအိၣ်ပှၤအယိ တၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤလၢ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တကပၤတအိၣ်နီတဘျီဘၣ်.”

“ဘၣ်ဆၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ မ့ၢ်လၢတၢ်ကိးတၢ်ခဲအိၣ်ထီၣ်လၢ လီၢ်ကဝီၤဖိတဖၣ်ကန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အဂီၢ်အယိ ပှၤအါဂၤဘၣ်ဟဲပှၤထီၣ်အိၣ်လၢ ဒဲကဝီၤပူၤလီၤ.” ပှၤလၢအဟဲထီၣ်အိၣ်လၢဒဲကဝီၤပူၤတဖၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤသ့တဖၣ်လၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢမဲၢ်ဝဲတၢ်ကိးတၢ်ခဲဘၣ်ပးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တလၢတလီၣ်ဘၣ်တကးဘၣ်ကယုအိၣ်ဝဲလၢအကစၢ်လီၢ်ကဝီၤစ့ၢ်ကိးတညီဘၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.

ဒဲကဝီၤပူၤ တၢ်ဆါဟံၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢဖိသၢ်လၢအန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်လီၤထုးသ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၢ်လၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်လီၤထုးသ့တဖၣ်ထံၣ်ဘၣ်ဘၣ်စံၣ်မၤစၢၤဝဲ ညၣ်ယု, ဆီဒဲ, ဝဲ (ဝဲဖးဒိၣ်), တၢ်န့ၣ်ထံကမူၣ်ဒီးအံၤသ့ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၢ်လၢအဟဲထီၣ်သီ, ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်လီၤထုးဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်အီၣ်တၢ်အိၣ်ဒဲအံၤသ့တဖၣ်န့ၣ်အါတက့ၢ်ဖိသၢ်လၢအသးအိၣ်ယဲၢ်နံၣ်ဆူအဖိလၢန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢအမိၢ်အဟံၣ်မ့ၢ်ဒုးအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်န့ၣ်သၢလၢအတီၢ်ပူၤအကံလိကဟဲက့ၢ်ပှၤထီၣ်က့ၢ်ဝဲလီၤ■

ကစၢ်ခိၣ်ကလိကျိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤဖိသၣ်လၢဒိၣ်ထီၣ်လၢဝဲၣ်ပှၤအံၤအိၣ်မ့ၤဘၣ်ဆၣ်ဘုအမ့ၢ်မၤအသးဒ်လဲၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်. အီၣ်ထံဘၣ်ဆၣ်ထံကွၢ်ခံအိၣ်ဖဲလဲၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်.

မိၢ်ပၢ်တနီၤနီၤလၢဝဲၣ်ပှၤန့ၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢ အဖိကဘၣ်အာအယိ တမၤအဖိတဖၣ် ကလဲၤဂဲၤလိာ်ကွဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဖိခိၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ထီၣ်ဘိတဲယုၤဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤပျံၤဒီးအဘၣ်အာန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤအယိ ဖိသၣ်ဖဲအဒိၣ်ထီၣ်တစုန့ၣ် တထံၣ်ဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်အံၤ ကဲဘျးလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလၢအထူးထီၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ဒီးဘုဟုလၢပှၤကညီကအိၣ်မူအဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အမဲၣ်ညါတၢ်သ့ၣ်တၢ်စ့ၢ်ဒ်အမ့ၢ်ထံခိၣ်နီၤနီၤစ့ၢ်ကိး တလိၣ်လဲၤဒၣ်ဝဲလၢထံကျိပူၤကီၢ်ခဲခဲစ့ၢ်ကိးလၢဘၣ်. အိးထီၣ်ထံခိၣ်မိၣ် ဝံာ်လီၤထံဒီးထံယဲဝဲ,

မဲၣ်အူစ့ၢ်ကိးဖဲနလိၣ်ဘၣ်အဆၢကတီၢ် နအိးထီၣ်အ (ခလုပဲ Switch) ဒီးမ့ၢ်အူကတီၢ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တလိၣ်လၢနဘၣ်ယုၤဝဲအိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဒုလၢအယံၤလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤတဖၣ်အယိ ဖိသၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူအံၤ ယံၤထီၣ်ယံၤထီၣ်ဝဲကွၢ်ကွၢ်လၢကနၢ်ပၢ်ဝဲန့ၣ်ဆၢၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲ “ဖိသၣ်တဖၣ်ကသ့ကဟုကယၢ်က့ၤန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤအဂီၢ်ပကဘၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်” န့ၣ်လီၤ.

ဖါတၢ်ကွီၣ်န့ၣ် လၢအမ့ၢ်ကညီပှၤသးပှၤလၢအနၢ်ပၢ်န့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤဒီးသ့ၣ်ပှၤတၢ်အိၣ်သးလၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပူၤတဂၤစံးဝဲ “ကျဲအဆိကတၢ်တဘိလၢပှၤဖိသၣ်ကသ့ကဟုကယၢ်န့ၣ်ဆၢၣ်အဂီၢ်ပကဘၣ်ယုၤန့ၢ်ကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်ကသ့အဲၣ်န့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်လီၤ.” ■

ဖိသၣ်မ့ၢ်တၢ်မူတဝါလၢ အဘၣ်ထွဲဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်

တၢ်ကွဲးဖိၣ်က့ၤလၢ တံကရၢ်ခိၣ်ဒီး အဲၣ်ကီၢ်လၢကလံၤခၢ်ဆံၣ်အတၢ်ကွဲး

တၢ်သးသမူအိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ် တမံၤဒီးမံၤဒီးသန့ၤထီၣ်လိာ်အသး လၢကမူကဂဲၤဝဲအဂီၢ်လီၤ. လၢတၢ်မူတဝါအပူၤတၢ်မူတဝါလၢအမ့ၢ်ဖိသၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်မူတဝါလၢအဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီး တၢ်မဲတၢ်မါအါမးန့ၣ်လီၤ.

ဖိသၣ်ဆံးတဖၣ် မ့ၢ်ပှၤအဲၣ်တၢ်လိာ်ကွဲးဒိၣ်ဒီးသးဝဲဝဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ဝဲအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤလုာ်သကိးထံလၢထံကျိပူၤအခါမ့ၢ်ထံၣ်ဝဲ ဆွဲၣ်, သဒိၣ်, ညှိၣ်, န့ၣ်, ချိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကွၢ်ထံသကိးဝဲတဲသကိးဝဲကဒဲကဒဲန့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ် အဒိၣ်ထီၣ်တစးဒီး က ကွဲးလိာ်သကိး

အသးလဲၤဟးသကိးဆူသဝီယၢၤထံးဒီးကထံၣ်ဘၣ်ဝဲသ့ၣ်ဝဲ, တၢ်မဲအထူၣ်အါကလုာ်, ထီၣ်ဖိတဖၣ်, န့ၣ်တဖၣ်ဒီးကကွၢ်ထံဝဲလီၤ. တကးဘၣ်ဝဲအလဲၤပိာ်အမိၢ်အပၢ်အခံလၢ ခုးပူၤသံၣ်ပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ် ကဟးလိာ်ကွဲးလၢခုးပူၤ, ကမၤစၢၤသကိးအမိၢ်အပၢ်အတၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်မၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဖိသၣ်လၢအအိၣ်လၢကစၢ်ကလိတဖၣ်မ့ၢ်လၢဟးဘၣ်ဝဲလၢပှၤပူၤထီၣ်ဘိအယိသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်ယးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်

ယမၤလိန့ၢ် တၢ်စ့ၢ်ထီၣ်လၢ ယပါအအိၣ်

ထံစ့ၢ်ဖိ

ယသဝီမ့ၢ်သဝီလၢအမ့ၢ် ဧိးအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဖဲ တၢ်လူၢ်ဒိးခိၣ်ဒိးလၢသဝီအကပိၣ်ကပၤန့ၢ်ဘၣ် တၢ်အိၣ်ဝးတရံးအီၤဒ်အမ့ၢ် ကစၢ်ကလိ, ထံကျိထံ ကွၢ်, သ့ၣ်ဒိၣ်ဝၣ်ထီၣ်ဒိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဖျါ ယံလၢဂ့ၤမး ဧိးလၢသဝီအဖိလၢန့ၢ် ထံဖိကျိဖဲယုၤလီၤ ဝဲ ဧိးလၢထံကျိပူၤန့ၢ်အိၣ်ပွဲၤဝဲထဲဒုၣ်ဒိးညၣ်ဒိးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

ဖဲန့ၢ်အဆၢကတီၢ် ယမ့ၢ်ဒီးယဲဖိသ့ၣ်ယသးပူၤပွဲၤ ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီ ခိဖျိတၢ်ဟးယုၤဒီးအိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လဲၤတခွဲအိၣ်ညၣ်လၢထံကျိပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးဟးဘံဖဲဒီးအိၣ် ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၢ်လီၤ. လၢပုၤပူၤတၢ်ခိတဆၢကတီၢ်ဒီးတက တီၢ်န့ၢ် သ့ၣ်အါကလုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲဒုၣ်အသ့ အသၣ်လၢထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိအိၣ်အီၤအိၣ်ဝဲအါမးန့ၢ်လီၤ. ဖဲ န့ၢ်အဆၢကတီၢ် တၢ်အမ့ၢ်ကတၢ်လၢယဂီၢ်မ့ၢ်ဝဲဒုၣ် တၢ် ဟးဒီးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်လီၤ.

ယၤဒီးယသးကိးတဖၣ် ပဟံးန့ၢ်ဝဲဒုၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒိးဒုး ကဲထီၣ်ဝဲလၢ လီၤလုၤချံၣ်ကွဲထီၣ်လိာ်ပသး လွံၢ်ဂၤယံၢ်ဂၤ ဝံလဲၤသကိးဆူပုၤပူၤန့ၢ်လီၤ. ဖဲပလဲၤသကိးလၢပုၤပူၤအ ဆၢကတီၢ် ပမ့ၢ်ထံၣ်န့ၢ်ချၢၣ်လၢထီၣ်အိၣ်အီၤတထူၣ်လံ န့ၢ်ပ သ့ၣ်ခုသးဒုဒီး ပတဲလိာ်အသးလၢ ခဲမ့ၢ်ဆ့ၣ်တ နံၤပကဟဲဒီးကခိးခဲဒဲချၢၣ်တထူၣ်အံၤန့ၢ်လီၤ. ဖဲယဟဲ က့ၤတုၤလၢဟံၣ်အခါ ယၤဒီးယသးကိးသ့ၣ်တဖၣ်ပက တဲကတီၢ်ထီၣ်ဟံၣ်စၢၤ လီၤလုၤချံၣ် လၢလၢပွဲၤပွဲၤ ဒီးတုၤလၢ ဂီၤခီန့ၢ် ပဘိၣ်ထီၣ်မ့ၢ် ကိးထီၣ်လိာ်ပသး ဒီးပလဲၤသ ကိးဝဲဆူချၢၣ်လၢပအဲၣ်ဒီးလဲၤဝဲတထူၣ်န့ၢ်လီၤ. ဖဲယ လဲၤတုၤလၢချၢၣ်ခိၣ်ထံးအခါ ယတဲဘၣ်ယသးကိးလၢအ ခးတၢ် အစုဘျုးတကၤခံၣ်လၢကလဲၤထီၣ်လၢချၢၣ်ခံၣ်သိး ကခးထီၣ်အဂီၢ် မ့ၢ်ယၤဒီးယသးကိးလၢအအိၣ်တၢ်လၢ တၢ်ဖိလၢသ့ၣ်တဖၣ် ပသးကိးခးထီၣ်မ့ၢ်န့ၢ်ဒီး ပကလူၤ ထၢန့ၢ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်လီၤ. ပတဲလိာ်ပသးဝံၤဒီးတကၤဟံးန့ၢ်

ပခိးခးထီၣ်တုၤလၢမ့ၢ်ဟါတစု ဒီးတုၤမ့ၢ်ဟါလီၤလံးဒီးယသးကိး ဟဲ က့ၤလီၤက့ၤဝဲလၢချၢၣ်ခိၣ်ထံးဒီး ပတဲလိာ်ပသးလၢ မ့ၢ်ပန့ၢ်ကီထီၣ် ပွဲၤဘ့ၣ်လဲၣ်. ဖဲန့ၢ်အခါပဒုးသကိးဝဲ ထီၣ်လၢပခးန့ၢ်တဖၣ်ဝံၤ နီၤ လိာ်ပသးပွဲၤသိးသိးပတဟံးအါ ဣလိာ်သးဘၣ်.

တကၤလၢအမူအဒါဒီးဖဲန့ၢ်ပဝဲကိးဂၤပအိၣ်ဘ့ၣ်ကလၢဒ် သိးထီၣ်မ့ၢ်ဟဲဒီးပကခးအီၤအဂီၢ်လီၤ.

တုၤမ့ၢ်ထီၣ်ဟဲအိၣ်ချၢၣ်သ့ၣ်ဒီး ယုၤဂ့ၤယုၤဂီၤလၢ ချၢၣ်ခံအခါ ယသးကိးလၢအအိၣ်လၢချၢၣ်ခံသ့ၣ်တဖၣ်ခး ဝဲဒီး ခးဝဲမ့ၢ်လီၤတဲာ်လံန့ၢ်ယၤဒီးယသးကိးလၢအအိၣ် လၢတၢ်ဖိလၢတဖၣ်လူၤထၢထီၣ်လၢအလီၤတဲာ်တဖၣ်န့ၢ် လီၤ. ခးထီၣ်တုၤလၢမ့ၢ်ထူၣ်ဒီး ယသးကိးလၢအအိၣ်လၢ ချၢၣ်ခံတဖၣ် ဟဲက့ၤလီၤလၢချၢၣ်ခိၣ်ထံးဒီး ပအိၣ်သကိး ဝဲမ့ၢ်ဆ့ၣ် ဒီးအိၣ်ဘ့ၣ်အိၣ်သၢသကိးဝဲ တတီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ် တုၤ မ့ၢ်ခုၣ်လီၤတစးဒီး လဲၤထီၣ်ကဒီးလၢချၢၣ်ခံ လၢကခးက ဒီးထီၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

တၢ်လၢထီၣ်န့ၢ်တုၤတၢ်ကီၢ်မ့ၢ်ထူၣ်အဆၢကတီၢ် အဝဲတဟဲအိၣ်လၢချၢၣ်ဘၣ်. အဝဲဟဲကဒီးလၢမ့ၢ်ဟါ လီၤအကတီၢ် အယံယၤဒီးယသးကိးတဖၣ် ပခိးခးထီၣ် တုၤလၢမ့ၢ်ဟါတစု ဒီးတုၤမ့ၢ်ဟါလီၤလံးဒီးယသးကိး ဟဲ က့ၤလီၤက့ၤဝဲလၢချၢၣ်ခိၣ်ထံးဒီး ပတဲလိာ်ပသးလၢ မ့ၢ်ပ န့ၢ်ကီထီၣ်ပွဲၤဘ့ၣ်လဲၣ်. ဖဲန့ၢ်အခါပဒုးသကိးဝဲ ထီၣ် လၢပခးန့ၢ်တဖၣ်ဝံၤ နီၤလိာ်ပသးပွဲၤသိးသိးပတဟံးအါ ဣလိာ်သးဘၣ်. မ့ၢ်တဘ့ၣ်န့ၢ်တဘ့ၣ်ကိးဂၤဒီး မ့ၢ် ယဲာ်ဘ့ၣ်န့ၢ်ယဲာ်ဘ့ၣ်ကိးဂၤဒီး ဝံၤဒီးဟဲက့ၤသကိးပဝဲလၢ တၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီအပူၤလီၤ.

ဒ်အညီန့ၢ်အသိးမ့ၢ်ဘၣ်ဖဲ လါမးဂုး, လါအုၤဖြူၣ် အဆၢကတီၢ် ယလဲၤဟးဘံအိၣ်ထီၣ်လၢထံကွၢ်ခံမ့ၢ်ဒိၣ်

ဒ်ယမုဖိသံတကအသိးဒ်ယမိယပာ် မယုယုလညါအသိး ယ ကွာ်လိမဒီးဝဲဒီး ယမာဝဲဒ်ပမိာ်ပပာ်မယုယုအသိးန့ဉ်လီၤ.

မးလီၤ. ဒ်ယမုဖိသံတကအသိးဒ်ယပာ် မယုယုလညါအသိး ယကွာ်လိမဒီးဝဲဒီး ယမာဝဲဒ်ယပာ်မယုယုအသိးန့ဉ်လီၤ. ဝဲတၢ်ကိာ်ခါအဆၢကတီၢ်ညါန့ဉ်ယပာ် ကွဲယၤဒ်သိး ယကလဲၤဒီးအီၤဆူထံခံ ဒီးဟးကွာ်ဝဲထံလၢ အလီၤသံးကွာ် မ့ၢ်တီတအာ်ဒ်ဒီးအသးပူၤတီၤပူၤတီၤ ဒီး အဝဲတၢ်ပျီဝဲထံကွဲဖိသ့ဉ်တဖၣ် မ့ၢ်ထံလၢအယုၤလီၤလၢ တၢ်ချာ်သ့ဉ်တဖၣ်အဝဲကးဘာဝဲလၢသ့ဉ်ပဒၢ,သ့ဉ်လၢအူ, အဝဲတၢ်တုာ်ဝဲထံလၢအတီၤတအာ်အသးသ့ဉ်တဖၣ်လၢ ထံလၢအဟဲစ့ၢ်လီၤလၢလုကပတဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ဉ် မးပာ်ဝဲဒ်န့ဉ်ဝဲဒီးပဟဲက့ၤဆူဉ်ဟံဉ်န့ဉ်လီၤ.

ယပာ်မဒီးန့ဉ်ဝဲဒီးအဝဲကိးထီဉ်ယၤ ဒီးစံးဝဲဖိခွါစပ ကလဲၤတီၢ်ချာ်ဒ်သိးပကမၤန့ဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်လၢပုၤ လဲၤတီၢ်ချာ်စံးတၢ်န့ဉ်ပုၤလဲၤဟံးန့ဉ်ချာ်အထံန့ဉ်လီၤ. ယပာ်လဲၤလၢချာ်ထူဉ်ဒီး ကျီဝဲချာ် အကပတဖၣ်အကဲ ထီဉ်အကျီဖိဒီး ချာ်အထံ (ချာ်စဲ) လၢအဟဲယုၤလီၤ လၢ တၢ်ကျီယာ်အီၤအလီၤတဖၣ်န့ဉ် ယပာ်ခိဉ်ယာ်ဝဲလၢ မိပူၤန့ဉ်လီၤ. ချာ်အထံလၢပုၤဒုးကဲထီဉ်အီၤလၢစဲန့ဉ်

အိဉ်ဝဲခံကလုာ် လၢအမုၢ်ချာ်အစးဒီးချာ်ဘီန့ဉ်လီၤ. အဝဲလဲၤကျီန့ဉ်ချာ်အထူးဒီး ဒီးယာ်ဝဲလၢဝဲပီပူၤ တုၤ အပုၤထီဉ်ယာ်မိယုမိမး အဝဲဖိက့ၤဝဲတုၤအသကၤ ကဲ ထီဉ်လၢစဲတစုန့ဉ်လီၤ. နမ့ၢ်မၤန့ဉ်ထဲချာ်စဲတကလုာ်န့ဉ် တပံာ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်. နမ့ၢ်မၤန့ဉ်ထဲချာ်ဘီအထံထဲတက လုာ်စိၤစ့ၢ်ကိး အဝဲစၢ်တလၢတုၤမုၢ်ဆဲးဘၣ်အီၤန့ဉ် အဝဲ ယုၤကွဲဝဲဒီး စဲထီအသးတန့ၢ်ဘၣ်အယီ ပဟံးန့ဉ်ချာ်စဲ ဒီးချာ်ဘီခံခါလၢာ်အထူး ဒီးပဖိအီၤပဒုးကဲထီဉ်အီၤလၢ စဲသ့ဝဲလီၤ.

ဒ်သိးယကမၤန့ဉ်ချာ်အစဲတမိဖိအဂီၢ် ယကဘၣ် ဟးတီၢ်န့ဉ်ချာ်အထူးကဘၣ်ဒီးန့ဉ်ညါလီၤ. ပုၤလဲၤမၤန့ဉ် ချာ်အထူးအခါ အါတက့ၢ်ပုၤလဲၤမၤန့ဉ်ဖဲလဲၤမးဂုး တၢ် ကိာ်ထီဉ်သိအဆၢကတီၢ်န့ဉ်လီၤ. နမ့ၢ်လဲၤတီၢ်ဝဲတၢ်ကိာ် အဆၢကတီၢ်န့ဉ် ချာ်တဖၣ်အထံဆ့ ဒီးနဖိအီၤအထံ ကၤဝဲတသ့ဘၣ်. ချာ်အထံအါတက့ၢ်ပုၤလဲၤကျီန့ဉ်အ ထူးဖဲ ဂီၤခိဒီးလၢဟါခိန့ဉ်လီၤ. မ့ၢ်မုၢ်လၢမုၢ်ထူဉ်တၢ်ကိာ် ဆါအဆၢကတီၢ်န့ဉ် အထူးတဂ့ၤဘၣ်.

ယပါဟးမၤယုၤယၤဒ်န့ဉ် တဆီဘၣ်တဆီဝဲဒီး တုၤအန့ၢ်လၢလံလၢကဖိစဲအဂီၢ်ဒီး အဝဲဖိထီဉ်ဝဲလၢမိခၢ် အပူၤလီၤ. အဝဲဖိဝဲတုၤ ချာ်အထံလီၤသကမုၢ်မုၢ်နီၢ်နီၢ် ဝဲဒီး အဝဲကျီန့ဉ်ဝဲဝဲဒ်မိပုၣ်ဖုၣ်ဖိ ကအိဉ်တထါတဖျာ် ဝဲဒ် အဝဲဖဲန့ဉ်ဝဲလၢမိပူၤဝဲဒ်ကးဘာဝဲအခိဉ်လီၤ.

တုၤအဖိဝဲဝဲဒ်လၢလံလံဒီး အဝဲတဲယၤ ဖိခွါစပက လဲၤဘံထီဉ် လၢထံကွာ်ခံ လၢပလဲၤ ကတီၢ်ဟံတခါ န့ဉ်လီၤ. ဝဲမုၢ်ဂီၤခိ မုၢ်ဝါဝါတဝါဝါဒီးဘၣ်အခါ ယပါ ကိးဂဲၤဆၢထာ်ယၤ ဘိဉ်ထီဉ်မ့ၢ်, ဖဲန့ဉ်လီၤစဲအမိဒီးမ့ၢ် ဘိဉ်လၢထာ်ပူၤဝဲဒ် ဒီးယလဲၤသကိးဒီးယပါဆူထံကွာ်ခံ န့ဉ်လီၤ. ဝဲပလဲၤတုၤလၢထံကွာ်ခံဒီး ယပါကျီလီၤဝဲသ့ဉ် ပဒၢ ဒီးတုၤထီဉ်ဝဲတၢ်အိဉ်ကဒု အ လီၤ, အဝဲမၤဝဲဒ်ဒီးပကျီန့ဉ်စ့ၢ်ကိးစဲ ဘီ လၢကဘံလီၤစဲအဂီၢ်လီၤ.

ပဘံထီဉ်စဲလၢစဲဘီလီၤဝဲဒ် ပ လဲၤဆိုးလီၤစဲလၢထံကျီကပဒီးလၢ လုကပဒ်သိးထီဉ်မ့ၢ်ဟဲယုၤလီၤအီ ထံန့ဉ် ကစီၢ်လီၤဝဲလၢစဲဘီလီၤဒီးစဲ ထီဝဲအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. မ့ၢ်မုၢ်ထံလၢအယုၤလၢ

ဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲယထီၣ်သ့ၣ်နီၣ်ဆံးဒီးအခါ ခီဖျိလၢယဟး
ပိၣ်ယပါခံဒီး ထံၣ်ဘၣ်တၢ်လၢယပါမၤယုၤယၤတဖၣ်ဒီးအ
မ့ၢ် လၢတၢ်ကစဲထီၣ်အဂီၢ်တၢ်လဲၤတီၢ်ချၢၣ်ဒီးဖိဝဲလၢဝၣ်မိ
ပူၤ, ဒ်သိးထီၣ်ကဟဲလီၤအီၤထံအဂီၢ်ကဘၣ်ကတၢ်က
တီၤထံကွံဖိတဖၣ်ဒ်လဲၣ်ဒီး ဝဲလဲၤ
ဒီးအိၣ်ထီၣ်အဆၢ
ကတီၢ်ထီၣ်မ့ၢ်န့ၣ်
ဖိ အိၣ်ဝဲ ယုၣ်ဒီး
တၢ် ဒီး တၢ် လၣ်
လၢ အ ထံၣ်န့ၣ်ဝဲ
လၢပှၢ်ပူၤတဖၣ်

တၢ်ကပိၣ်ကပၤသ့ၣ်တဖၣ် ပမၤဘၢအီၤလၢသ့ၣ်လၣ်အူခဲ
လၢကဲခဲဆူလီၤ.

စးထီၣ်လၢယပါဝဲလဲၤတၢ်န့ၣ်ထံကွံဖိဖိတဖၣ်ဒီးကး
ဘၢယၢဝဲလၢသ့ၣ်လၣ်အူဝၣ်လၣ်အူန့ၣ်ဒီး တချုးလၢပ
လဲၤဘံလီၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လၢအဘၢၣ်စၢၤတၢ်ဆၢကတီၢ်တံၣ်တံၣ်
ဝဲ ခံန့ၣ်သၢန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ်န့ၣ် တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်အီၤယံၣ်ယံၣ်
ဘၣ်န့ၣ် သ့ၣ်လၣ်အူဝၣ်လၣ်အူလၢ တၢ်ကးဘၢယၢဝဲထံ
တအၢၣ်ဖိတဖၣ်သံသိအယိ ထီၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါဝဲဒီး တ
ဟဲအီၤထံဘၣ်. တၢ်မ့ၢ်ဟံၣ်အီၤယံၣ်ထီၣ်တစဲးဖိမး သ့ၣ်
လၣ်အူဝၣ်လၣ်အူတဖၣ် ယုၤထီၣ်ဒီးလီၤကၢ်ဒ်သိးန့ၣ်ဆၢၣ်
အသိး တလီၤကၢ်ဒ်သိးပုၤကညီၣ်ဟဲမၤလီၤဟံၣ်ယၢဝဲအသိး
ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပမၤလီၤဝဲခဲလၢကံၤဒီးပက့ၤထီၣ်အိၣ်ဝဲလၢ တၢ်
အိၣ်ကဒုအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တစိၢ်ဖိထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲလီၤ
အီၤထံဒီး ယူၤလီၤဘၣ်လၢဝဲအလီၤဒီးအိၣ်တ့ၢ်ထီဖဲန့ၣ် ဒီး
အိၣ်ဒုပဘၣ်လဲၤထၢက့ၤပစဲဘိန့ၣ်လီၤ. ထီၣ်ဟဲလီၤအီၤ
ထံအိၣ်ဝဲ အကလုာ်ကလုာ် ဒီးဘၣ်ဝဲစဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်ပုၤဖိ
သ့ၣ်အလုာ်အလုာ်အိၣ်အသိး ယဟံၣ်မူဝဲထီၣ်လၢအန့ၣ်စဲ
တဖၣ်တနီၤ ဒ်သိးယကလိာ်ကွဲအီၤအဂီၢ်လီၤ.

ယခိးထီၣ်ဒီးယပါတုၤမ့ၢ်ဟါ တုၤလၢထီၣ်ဟဲလီၤ
အီၤထံလၢကံၤဒီး ပကတၢ်ကတီၤထီၣ်က့ၤပစဲဒီးပက့ၤဆူ

န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢယပါမၤယုၤယၤအံၤအယိယသးပုၤ
နီၣ်တသ့ဘၣ်. တုၤမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တုၤယိလၢတၢ်ကီၢ်
ခါလံန့ၣ် ယသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢအဟံၣ်ဟးစၢၤယၢလၢပှၢ်ပူၤဒီး
ယလဲၤတီၢ်ချၢၣ်ဒီးလဲၤဝဲထီၣ်ဒ်သိးယပါမၤစၢၤယၢအသိး
န့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤဖိသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူ မ့ၢ်တၢ်လၢအ
ဘၣ်ထွဲဒီးခိၣ်ယၢန့ၣ်ဆၢၣ် ဒီးဖိသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးကွၢ်လိန့ၣ်ဆၢၣ်
လၢမိၢ်ပၢ်အအိၣ် ဒီးစိၢ်ခိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတုၤလၢစိၢ်ခဲအံၤန့ၣ်
လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်ပမ့ၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤ လၢမ့ၢ်မခါတနံၤညါ
အံၤ ခီဖျိလၢပုၤကညီၣ်အါထီၣ် ဒီးတၢ်သ့န့ၣ်ဆၢၣ်တဖၣ် တ
ဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးဘၣ်အယိ ထံဖိကျိတဖၣ်လီၤသံးကွံၣ်
ထံကျိဖးဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒိၣ်, တယိာ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၢ်ဒ်ယတဲဖျါလၢအဖိခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တနီၤတ
အိၣ်လၢဘၣ်, ခီဖျိလၢတၢ်သ့န့ၣ်ဆၢၣ်တဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စး
အယိလီၤ. မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢ ဖိသ့ၣ်တ
ဖၣ်အဂီၢ် ဒ်သိးကမၤအိၣ်ဒီး ကဟ့ၣ်နီၤလီၤက့ၤတၢ်န့ၣ်ပၢ်
တဆိဘၣ်တဆိ ဆူဖိစိၢ်လဲၤစိၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ■

**ပမၤလီၤဝဲခဲလၢကံၤဒီးပက့ၤထီၣ်အိၣ်ဝဲလၢ တၢ်အိၣ်ကဒုအလီၢ်န့ၣ်
လီၤ. တစိၢ်ဖိထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲလီၤအီၤထံဒီး ယူၤလီၤဘၣ်လၢဝဲအ
လီၤဒီးအိၣ်တ့ၢ်ထီဖဲန့ၣ် ဒီးအိၣ်ဒုပဘၣ်လဲၤထၢက့ၤပစဲဘိန့ၣ်လီၤ.**

မိပင်ဖံဖု ကဟ့ၣ်နီလီက့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနီၣ် ပၢ်အဂီၢ်တညီတဘျီ

သုလူကီတု

မုၢ်ဂံၢ်တကၢအံၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢသဝီဘျီဒါ, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၤကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤအိၣ်ဒၣ်
ခုး, စံၣ်ဒီးလုၢ်အိၣ်ဒၣ်အသးသမူလၢတၢ်အဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်သဝီအံၤ စးထီၣ်လၢအ
ကုၣ်လီၤဒီးအိၣ်ဝဲယံၣ်ဝဲ ၂၆ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးမၤအိၣ်မၤအိၣ်တညီ
လၢဘၣ်အယံၣ် ခဲအံၤအဝဲဟဲအိၣ်ကဒုဟ်စၢလၢဒဲကဝီပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်
ဟ်ဖျါအီၤလၢလၢတဖၣ်အံၤ မုၢ်အဝဲအတၢ်လဲၤဒီဖျါလၢအအိၣ်လၢ ကစၢ်ကျါလၢက
ညီကီၢ်စံၣ်ပူၤအခါန့ၣ်လီၤ.

၁. မုၢ်လၢနမိၢ်နပၢ်ဖဲဒုးဖဲသံၣ်အယံၣ် နီဖိသၣ်အသန့ၣ်အ သိးန့ၣ်နမုၢ်လဲၤလၢခုးပူၤညီနီၣ်နမၤတၢ်မနုၤလဲၣ်.

ဖဲယၤနီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်တစဲးဘျီန့ၣ် ယလဲၤပိၣ်ယမိၢ်အခံၤလၢခုးပူၤ,
ယမၤစၢၤစ့ၢ်ကီးတၢ်ကျိၣ်နီၣ်ဒိၣ်အမုၢ် တၢ်ကူးဘုမုၢ်ဂ့ၢ်, အါတ
က့ၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲတၢ်ကီၢ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပဒီပုၢ်ဝဲၣ်
တဖၣ် ပဟးလူၤဟ်ဖျါတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါ ဒိအမုၢ် လုၢ်ခ့ၣ်သ့ၣ်
မုၢ်ဂ့ၢ်, နီသ့ၣ်မုၢ်ဂ့ၢ်, န့ၣ်မုၢ်ဂ့ၢ် ကယံၣ်တၢ်လၢအိၣ်လၢ
ယုးပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပထၢဖျါက့ၢ်အီၤဒီးပက့ၢ်စိၣ်အိၣ်
အီၤလၢ ဟံၣ်လၢယီၤ, တနီၤပဟ်ကီၢ်ယၢ်အီၤလၢ ခါဆူ
မဲၣ်ညါပကသ့ၣ်လီၤကဒါက့ၢ်အီၤအဂီၢ် တခါလၢအလီၢ်
တခါလၢအလီၢ်ဒိသိးခါဆူမဲၣ်ညါ ပကဆဲးမၤအီၤကလဲၤ
အသးဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဝီ နီပမိၢ်ပပၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မၤစၢၤအသိး
န့ၣ်လီၤ. တဘျီတခါနီၣ် ဖဲယမိၢ်ယပၢ်လဲၤလၢခုးအခါ ယ
တလဲၤပိၣ်အခံၤဘၣ် ဘၣ်ဆၣ်ယအိၣ်တ့ၢ်လၢဟံၣ်ဒီးယက
ဘၣ်ဖိအိၣ်မ့ၤ,ယကဘၣ်ဝံအိၣ်ထံ, ယီၢ်အိၣ်ဘု, ဘုၣ်လီၤထိး
ဆၣ်ဝံယကဘၣ်ဝံထီၣ်ကုဒီးလဲၤယုအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢန့ၣ်, ဒုၣ်
ဖိညၣ်ဖိ, တၢ်ဒုၣ်တၢ်ပျိၣ်လၢပုၤန့ၣ်လီၤ.

၂. ဖဲနလဲၤလၢပုၤပူၤန့ၣ် မုၢ်နယုအိၣ်ကီၢ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢန့ၣ် သ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.

အါ... တၢ်တခါန့ၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢအိၣ်ဒီန့ၣ်,အဒိ, သ့ၣ်ဘီ, ဂံၢ်ခၣ်န့ၣ်, ဂံၢ်ခၣ်ပျိၣ်, ယၢ်ဒုၣ်ပအိၣ်အီၤဒါးညၣ်

အုပ်ထံ၊ ဖိယုဒီး အိတ်ဒီရှည်ညါ၊ ဝဲနလဲနထံလဲကျဲဒီးနမ့ဒ်သုညါလဲနအိတ်အီသုန့ၣ် နဒုအိတ်အီန့ၣ်လီၤ.

၃. တာ်သုတာ်ဘၣ်တာ်သုညါန့ၣ်ပာ်တဖၣ် မ့ၢ်နမၤလီၤန့ၣ်အီၤလၢနမိၢ်နပၢ်အအိတ်ဒီလဲၣ်.

ယမိၢ်မ့ၢ်လဲၤလၢနးယမိၢ်မ့ၢ်ဖိတ်ထီၣ်ယံၣ်,ယဲစ့ၢ်ကီးယဖိတ်ထီၣ်ယံၣ်ယမိၢ်မ့ၢ်ဖိတ်ကုယဲစ့ၢ်ကီးယဖိတ်ထီၣ်ကုန့ၣ် လီၤ. ယမိၢ်မ့ၢ်လဲၤလၢနးပူၤ ယမိၢ်တဲယုယၤလၢ ဆၢကတီၢ်ဝဲလဲၣ်တကတီၢ်လဲၣ်တာ်သုညါဘုတသုဘၣ်, တာ်ကဘၣ်သု

ညါဘုဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်ဒီးလၢဆၢကတီၢ်ဝဲလဲၣ်တကတီၢ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ. ယမိၢ်သုညါပုးယၤလီၤဝဲယသုညါဘုသုထီၣ်ဒီး ယမၤစၢၤယမိၢ် ယပၢ် အတၢ်ဒီးပုၤဂၤ အတၢ်စ့ၢ်ကီး န့ၣ် လီၤ. ဝဲယလဲၤပိၣ်ယမိၢ်အခံလၢနးပူၤအဆၢကတီၢ်ယ မၤလီၤန့ၣ်တာ်လၢယမိၢ်အအိတ်ဒီးကဲဘျူးစ့ၢ်ကီးလၢယမိၢ် ယပၢ်အဂီၢ်, ကဲဘျူးစ့ၢ်ကီးယနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်ဒီးကဲဘျူး စ့ၢ်ကီးလၢပူၤအါဂၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တာ်လၢယမၤလီၤန့ၣ် တာ်လၢယမိၢ်အအိတ်သုညါတဖၣ်န့ၣ်အဝဲသုညါထူးစုန့ၣ်ကျဲ ပူၤအယိပသုထီၣ်လၢအစုပူၤန့ၣ်လီၤ. ယလဲၤယုအိတ် ညုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တာ်ဒီးတာ်လဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤယမၤလီၤန့ၣ်တာ်လၢယ မိၢ်ယပၢ်အအိတ်န့ၣ်လီၤ.

၄. မ့ၢ်ဒ်န့ၣ်န့ၣ် နတဲဘၣ်ပူၤလၢဘၣ်မနုၤအယိ နဟဲထီၣ်အိတ်လၢဒဲကဝီၤပူၤလဲၣ်.

ဝဲ ၁၉၉၄ နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ဇံၣ်ခုၣ်ဘံၣ်အုၣ် တဖၣ်ဟဲဆီလီၤအသးဘူးဒီးပတၢ်အိတ်တာ်ဆိးလီၢ်အ ယိဒီးတကးဘၣ်ဟဲထီၣ်ဝဲခဲအံၤခဲအံၤဒီးမၤဟးဂီၢ်ပဘုပ ဟုဒီးမၤအါမၤနးပဝဲပူၤသဝီဖိတဖၣ်လီၤ. ပမၤအိတ်တာ်တ ဘျီတဘျီ, ပကဘၣ်စံၣ်တဘျီတဘျီ လၢခံပမၤအိတ်လၢတာ် ပျံၤတာ်ဖုးအဖိခိၣ်ဒီးပကဘၣ်ဝံၣ်ဖိၣ်က့ၤ ဘုဟုလၢဘုဖိ ပူၤဝံၤဒီး ပဘၣ်စံၣ်ထီၣ်စံၣ်လီၤဒီးဟဲက့ၤဟဲအိတ်တာ်အိတ် တာ်အီၤလၢပဟ်ယာ်လၢဘုဖိပူၤလီၤ. လၢခံတညီတဘျီ လၢဘၣ်ယိပကဘၣ်ဟဲလီၤအိတ်လၢဒဲကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ.

၅. နဟဲအိတ်လၢဒဲကဝီၤပူၤတခီ မ့ၢ်တာ်လီၤဆီလီၢ် အသးအိတ်ဒီးနၤလၢနအိတ်လၢညါလၢ ကီၢ်ပူၤန့ၣ်ဒ် လဲၣ်.

ပမ့ၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤပဟဲအိတ်လၢဒဲကဝီၤပူၤန့ၣ် မ့ၢ်တဘိမ့ၢ်, ဖိတ်တဘိဖိၣ်ဒ်သိးပကယုန့ၣ်ကျိၣ်စုအဂီၢ်

နးနးဖိၣ်ဖိၣ်လၢပဖိပလံၤကအိတ်ဘၣ်အဂီၢ် ကျဲကအိတ်ဟိထီၣ်လၢပဂီၢ်တအိတ်ဘၣ် ဒဲကဝီၤပူၤပအိတ်ဒ်ယံၣ်ဒ်နးလီၤခီ ဖျိလၢတာ်ယုာ်ထီၣ်ဟးလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ တာ်ယုအိတ်ယုအိတ်မ့ၢ်ဂ့ၤတညီတဘျီဒ်သိးလၢပအိတ်လၢပသဝီလၢညါဘၣ်.

မိတ်ပင်သွတ်တဖၣ် ဘၣ်ဃးခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်န့ၣ် ပကဘၣ်ဟ့ၣ်နီၤ လီၤက့ၤလၢပဖိပလံၤန့ၣ် ပသ့ၣ်ညါဒါခိၣ် ဘၣ်ဆၢၣ်အိၣ်ဒၣ်လၢပကထုးစုန့ၣ်ကျဲးဒီး တဲပုးအီၤလၢ ထံကျိထံကွၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်ဖဲးအိၣ်ခုးဖဲးအိၣ်သံၣ်ဒဲးလဲၣ်ဒဲးလဲၣ်, ဘၣ်က တီၤက့ၤခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဖူလီၢ်သံၣ်ဖဲးအလီၢ်ဒဲးလဲၣ်ဒဲးလဲၣ်န့ၣ် ပတဲဒါခိၣ် အိၣ်ဒၣ်လၢ ပတဲပုးအီၤလီၤ. တထံၣ်ဝဲလၢအမဲၣ်ဖီၣ်မၤဘၣ်ဝဲလၢအစုဘၣ် အိၣ်ဒၣ်လၢလၢ အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဟူဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဖးကိၤဖးဒိၣ်ညါလၢ အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ် ညါက့ၤဝဲမိတ်ပင်ဖဲ တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးလူၤပိၣ်မၤထွဲဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တကးဘၣ် ဖိသၣ်လၢဒဲးကဝီၤပူၤတဖၣ် အဝဲသ့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်လၢ ခုဒိၣ်ပုၢ်ယိၣ်အပူၤဘၣ်အယိ ထံၣ်ထဲတၢ် မုၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ပျီၣ် ဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢကဖဲးမၤလဲၤက့ၤဒဲးသိးပအိၣ်လၢဟံၣ်လၢယိန့ၣ် တဖဲးဘၣ်မၤဘၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိး ဘၣ်. အတၢ်လဲၤယုအိၣ်ယၤအိၣ်လၢပုၢ်ပူၤသန့ၣ်က တဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါလၢဒဲးသိးလၢပအိၣ် ပသဝီအခါလၢဘၣ်. အ ဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူသန့ၣ်က တဖဲးသိးဒီးပဝဲဖိသၣ်လၢညါလၢပအိၣ်လၢပသဝီအခါလၢဘၣ်.

၆. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ နဆိကမိၣ်ဖိသၣ်လၢအအိၣ်လၢဒဲးကဝီၤပူၤတဖၣ် အတၢ်ထံၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ် ဘၣ်ဃး ခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်န့ၣ် ကအိၣ်ဒဲးလဲၣ်.

ဘၣ်ဃးဒီးဖိသၣ်လၢဒဲးကဝီၤပူၤ လၢတၢ်သ့ၣ်ညါက့ၤခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်တခါဒု ပမ့ၢ်တဲတၢ်ကတီၤလၢအလၢၣ်ဒု မ့ၢ် တၢ်လၢအစုဖးဒိၣ်ညါ ပဝဲမိတ်ပင်လၢပကဟ့ၣ်နီၤလီၤက့ၤအီၤလၢ အဘၣ်ဃးခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်န့ၣ် အိၣ်ဒၣ်လၢပယဲၤပုးယု အဝဲသ့ၣ်လီၤ. ပကဖဲးပကမၤလၢ ပစုပခိၣ်ဒု ခိဖျိလၢတၢ်တဟ့ၣ်ပုၤခွဲးယၢ်ဘၣ်, ပမၤတသ့ဘၣ်.

ဖိသၣ်တဖၣ်န့ၣ် ယတၢ်ဆိကမိၣ်ခဲအံၤဒုကိၤဖးဒိၣ်ညါ ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ် ခိဖျိလၢပဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်သ့ၣ်ညါ န့ၣ်ပၢၢ်တသ့ဘၣ်ခိဖျိလၢ ပအိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ကိတၢ်ခဲအဆၢကတီၢ်အယိန့ၣ်လီၤ. တကးဘၣ် အဝဲသ့ၣ်ကမၤလိဒီးသ့ၣ် ညါန့ၣ်ပၢၢ်က့ၤ န့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ဃာၤအဂီၢ် တၢ်ခွဲးတယၢ်စ့ၢ်ကိးတအိၣ်ဘၣ်အယိလီၤ.

၇. ဒဲးသိးဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်ခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးအဲၣ်ကတဲၣ်ကတီၤအီၤအဂီၢ်န့ၣ် မိတ်ပင်ဖဲသ့ၣ် တဖၣ် ကြးမၤတၢ်မနုၤလဲၣ်.

ပဝဲမိတ်ပင်ဖဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဒဲးသိးတၢ်သ့ၣ်ညါတဖၣ်န့ၣ် သုတလီၤမၤအဂီၢ်ပကမၤစၢၤ ပကတဲပုးစၢၤလၢပစုပ ခိၣ်ပမၤတသ့ဘၣ် အိၣ်ဒၣ်လၢပကတဲပုးက့ၤအီၤဘၣ်ဃးခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်ဒီး ပကဘၣ်မၤအီၤဒဲးလဲၣ်ဒဲးလဲၣ် အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ညါသုတလီၤမၤတဂ့ၤအဂီၢ် ပဆိကမိၣ်အီၤဖးထီညါ ဘၣ်ဆၢၣ်ဒီးပဆိမိၣ်မ့ၢ်ထီန့ၣ်က ပမၤအီၤတသ့ ဘၣ် ပမၤအီၤတသ့ဘၣ်န့ၣ် ဟဲခိဖျိအသးလၢ တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢပဂီၢ်တအိၣ်နီတမံၤအယိလီၤ. အယိန့ၣ် ပမၤတသ့ နီတမံၤဘၣ်. မိတ်ပင်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃးခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်န့ၣ် ပကဘၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤက့ၤလၢပဖိပလံၤ န့ၣ် ပသ့ၣ်ညါဒါခိၣ် ဘၣ်ဆၢၣ်အိၣ်ဒၣ်လၢပကထုးစုန့ၣ်ကျဲးဒီးတဲပုးအီၤလၢ ထံကျိထံကွၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်ဖဲးအိၣ်ခုးဖဲးအိၣ် သံၣ်ဒဲးလဲၣ်ဒဲးလဲၣ်, ဘၣ်ကတီၤက့ၤခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဖူလီၢ်သံၣ်ဖဲးအလီၢ်ဒဲးလဲၣ်ဒဲးလဲၣ်န့ၣ် ပတဲဒါခိၣ် အိၣ်ဒၣ်လၢပတဲပုး အီၤလီၤ. တထံၣ်ဝဲလၢအမဲၣ်ဖီၣ်မၤဘၣ်ဝဲလၢအစုဘၣ် အိၣ်ဒၣ်လၢလၢအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဟူဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဖးကိၤဖး ဒိၣ်ညါလၢ အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ညါက့ၤဝဲမိတ်ပင်ဖဲ တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးလူၤပိၣ်မၤထွဲဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ■

ဘဉ်မနုအယိပကဘဉ်ဃုသုဉ်ညါမလိ က့ မိ်ပဖ်ဖုအတၢ်သုဉ်ညါနၢ်ပၢ်လဲဉ်

သုလုကီုတု

ဘဉ် မနုအယိ တၢ်ကဘဉ်က့ဃုသုဉ်ညါက့ မိ်ပဖ်ဖုအတၢ်သုဉ်ညါနၢ်ပၢ်လဲဉ်ဖျါမလိ က့အီုလဲဉ်. တၢ်သံက့အဲဉ်အံၤ တၢ်မ့ၢ်စံး ဆၢအီုန့ၣ် တၢ်စံးဆၢတဖၣ်ဘဉ်သုဉ်ညါကလဲၤသယဲၤ သယဲၤလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်စံးဆၢယိယိဖိကအိၣ်ဝဲ န့ၣ်လၢ နံၤသိးပကမလိသုဉ်ညါက့အီုန့ၣ် ကတၢ်ကတီၤ က့အီုအဂီၢ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်, တၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ်ဝဲ ဘဉ် အါန့ၢ်အန့ၢ်ပတအိၣ်ဘဉ်လၢ ပကစၢ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤ လၢတၢ်သဘျုအပူၤဘဉ်, ပဘဉ်ဟးအိၣ်လၢပုၤထံပုၤကီၢ် နီၤကီၢ်နီၤမးလၢပကမလိက့အီုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ကညီဖိခိၣ်န့ၢ်, ပုၤဟူးဂဲၤလၢ န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤတဖၣ်ထံလိာ်အိၣ်သကိးသးဒီး ဆၢတၢ် ဟ်လီၤဝဲလၢ ကနးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ လံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်လၢအ ဘဉ်ယး န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤန့ၣ်လီၤ.

ခ့ၣ်တၢ်ကရၢကရိပုၤန့ၣ်တၢ်ခိၣ်, စီၤဖိစ့ၣ်ထွါစံးဝဲ “န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤအလံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်လၢပမၤခဲအံၤမ့ၢ်န့ၣ် လီၤလၢကညီလီၢ်ခၢၣ်သးတၢ်က့ၣ်ဘဉ်က့ၣ်သ့အတကီၢ် ပုၤန့ၣ်ကနးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ စီၤအသီတစီၤလၢအသုဉ်နၢ်ပၢ်န့ၣ် ဆၢခိၣ်ယၢၤအဂ့ၢ်အကျါလီၤတၢ်လီၤဆဲးလီၤ.”

“ပမ့ၢ်လၢလၢပုၤသုဉ်တဖၣ်အံၤ ခါဆုညါမ့ၢ်ကဲ ထီၣ်ခိၣ်န့ၣ်န့ၣ် ဝဲအဲဝဲသုဉ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်လၢ တၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီၣ်အခါ ကဆိမိၣ်ဒီးပၢ်ပနီၣ်ဝဲ မိ်ပဖ်ဖုအတၢ်သုဉ် ညါနၢ်ပၢ်, ကမၤစၢၤဒီးဒီးသဒါက့န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤခါဆုညါ ကသ့အဂီၢ်လီၤ.”

န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤအလံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်လၢ ခဲစဲၣ်ကရၢ ကရိဒီး ဂုၢ်ကျဲးစၢၤဒီးအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ ကညီက့ၣ်သ့ဝဲ ကျါအဖိလၢအံၤ အတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲ နံၤသိးကမၤလဲၤထီၣ် လဲၤထီၣ်ဒီးဒီးဆုၣ်ထီၣ်ကညီဖိအလုၢ်လၢထုသန့အတၢ်

ဆဲးတၢ်လၢလၢကညီတဝၢပုၤ, နံၤသိးကသုဉ်ညါက့ပုၤ လီၢ်ကဝီၤဖိအတၢ်သုဉ်ညါနၢ်ပၢ်ဒီးရဲၣ်သဲကတီၤက့ၢ်ခိၣ် ယၢၤန့ၣ်ဆၢခိၣ်, တကးဘဉ်နံၤသိးကမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ် ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢအဘဉ်ဘျီးဘဉ်ဒါဒီးဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီလၢ တၢ်ကတၢ်ကတီၤက့ၢ်ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢခိၣ်ဒီး ကသ့အဲၣ်န့ၣ်ဆၢ နီၤနၢ်ပၢ်ကညီဖိအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူဘဉ်ထွဲဒီးခိၣ်ယၢၤ န့ၣ်ဆၢခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤဟံးမုၢ်ဒါလၢ တၢ်ဒုးကဲထီၣ် န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤအ လံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်, နီၢ်အဲၣ်စဲနၢ်တဂၤစံးဝဲ “ဆၢကတီၢ် တုၤယီၤလံလၢ ပကဘဉ်ဒုးသုဉ်နီၣ်ထီၣ်ဒီးသိၣ်လိက့ပ ဝဲပုၤကညီဖိသုဉ်ညါဘိၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢ ဘဉ်ယးမိၢ် လုၢ်ပၢ်လၢထုသန့တဖၣ်ဒီး ထုလံာ်တၢ်သုဉ်ညါလံလီၤ. ဘဉ်မနုအယိလဲဉ် ပကတၢ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ပုၤလၢက သုဉ်ညါဝဲတၢ်သုဉ်တဖၣ်အံၤ အိၣ်ဝဲဒုးစ့ၢ်ဒီးမးန့ၣ်လီၤ. အယိလၢတၢ်အိၣ်သးအဖိခိၣ် ပမ့ၢ်တဂုၢ်ကျဲးစၢၤဒီးဒုးမူ ထီၣ်ဂဲၤထီၣ် တၢ်သုဉ်ညါနၢ်ပၢ်ဘဉ်ယး န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤ ဘဉ်န့ၣ် ကမ့ၢ်တၢ်လၢအစဲၤခဲဒီးပတချုးန့ၢ်လၢဘဉ်ဒုဉ် လဲၣ်လီၤ. အယိဖဲမိၢ်ပၢ်သုဉ်က့သးပုၤတဖၣ်အိၣ်မုၢ်ဒီးဒီး ပုၤအဆၢကတီၢ်ပကြးဟံးန့ၢ်မၤလိအီၤလီၤ.” နံၤသုဉ် ညါအသိး ဖိသုဉ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒုးစိၤတစီၤ ဘဉ်တစီၤလၢအ စိၣ်ခိၣ်မိၢ်ပၢ်ဖုအတၢ်သုဉ်ညါနၢ်ပၢ်ဒီး တၢ်ကတၢ်ကတီၤန့ၣ် ဆၢခိၣ်ယၢၤတုၤလီၤလၢမ့ၢ်ဆါတန့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ဘဉ်

ဖိသုဉ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒုးစိၤ, တစီၤ ဘဉ်တစီၤလၢ အစိၣ်ခိၣ်မိၢ်ပၢ်ဖုအတၢ်သုဉ် ညါနၢ်ပၢ်ဒီးတၢ်ကတၢ်ကတီၤန့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤတုၤလီၤလၢမ့ၢ်ဆါတန့ၢ် အံၤန့ၣ်လီၤ.

ဆိုင်ဆာကတီခဲအံၤ ထံလီၤကီၢ်ပူၤထံၣ်ရှၢ်ကီၢ်သးတၢ်သဘၣ်သဘၣ်, တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအယံၤ နိသးဖိသၣ်တဖၣ်ကစိၣ်ခိကတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်လၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုအအိၣ်န့ၣ် ကီခဲဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်တဖၣ် ကမၤလိတၢ်အဂီၢ်, ကသ့ဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်လီၤလၢ အဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်မူဒီးစိၣ်ခိဝဲတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ် န့ဆၢၣ်သ့ၣ်ပၢၢ်တၢ်လီၤတအိၣ်အယံၤ တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်လၢ အဟဲလၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုတဖၣ်အအိၣ်အံၤဖိသၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ညါစိၣ်ခိအီၤအဂီၢ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၤစ့ၤဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

အဲၣ်ခဲန့ၣ်တဂၤစံးဝဲ “ဒိပူၤတစၢ်လဲၤပူၤတစၢ်ဟဲအသးန့ၣ် ပထံၣ်လၢဖိသၣ်တဖၣ် ကမ့ၢ်ဝဲပူၤတစၢ်လၢအဟဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ညါတဖၣ်အံၤပမ့ၢ်တသ့ၣ်လီၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ဂၢၢ်ဂၢၢ်ဘၣ်ဒီး တၢ်အိၣ်မူလၢကဟဲတဖၣ်ကဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးခိၣ်ယၤတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအါန့ၣ်အဝဲအံၤဒီးလၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ ပပူၤကညီထူလံၤတၢ်သ့ၣ်ညါတဖၣ် ကလီၤမၢ်ကွံၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.”

လၢတၢ်န့ၣ်အယံၤတၢ်ထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢပူၤလၢအဟဲဒီးထီၣ်ကီၢ်လၢတၢ်ဘၣ်တီၤတဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဟးထီၣ်ကွံၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဆၢၣ်ကသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်တၢ်ဒီးမၤသကိးကတၢ်လၢအပူၤတစၢ်အပူၤကသ့အဂီၢ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်သကိးဝဲပူၤတစၢ်မၤလိအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖိသၣ်ဆံးလၢခဲကဝီၤပူၤတဖၣ်ဆၢၣ်နီၤဒိကန့ၣ်မၤလိတၢ်လၢသးပၢ်အအိၣ်လၢပၢ်ပူၤတၢ်လီၤတတီၤ

“ပမ့ၢ်တဲလၢ ပပူၤကညီအတၢ်သ့ၣ်ညါထူလံၤန့ၣ်အိၣ်အါမးလီၤ. ဒိပစံးတၢ်အသး တၢ်သ့ၣ်ညါထူလံၤလၢ ပကြးသ့ၣ်ညါမၤလိဒီးမၤဖျါထီၣ်အိၣ်ဝဲဂီၢ်မ့ၢ်ဂီၢ်ပၤဒိအမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝဲဝဲလၢ တၢ်ကူးစါယါဘျါ, တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူလၢအယူၣ်ကဒီးတမၤဘၣ်ဒိ န့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၤ, တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤသ့ၣ်ဒိၣ်ဝဲပၢ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ကူတၢ်သးကလုၢ်ကလုၢ်ယုၣ်ဒီးအကံၣ်အဝုၤတဖၣ်ဒီး အခိပညီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.”

လံၣ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အံၤတမ့ၢ်ထဲ န့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၤတဘျီဘၣ်. အလံၣ်ခိၣ်သ့ၣ်အိၣ်ဝဲဒိၣ်ယုဘၣ်န့ၣ်လီၤ. န့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၤအလံၣ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲလံၣ်ယုဘၣ်အကျါလံၣ်အခိၣ်သ့ၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ. လံၣ်(၆) ဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ကိးအီၤလၢပူၤတစၢ်တၢ်မၤလိ Social study န့ၣ်လီၤ. လံၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအဂၤယံၤဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပူၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ရူၤလိၣ်မုၢ်လိၣ်ဒီးကညီလုၢ်လၢသန့, တၢ်ဘျီတၢ်ဘျီ, ပဒိၣ်တၢ်ပၢ်တၢ်ဆၢၣ်, ထံကီၢ်မူဒါ, ဆူၣ်ချ့ပိညါဒီးထံၣ်ရှၢ်ကီၢ်သးဒီးမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွံၣ်ပိညါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပူၤတစၢ်တၢ်မၤလိအံၤ မ့ၢ်ဝဲဆာကတီခဲအံၤ ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢကညီဖိတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤသးအုးဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဟးအိၣ်လၢပူၤထံပူၤကီၢ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအဝဲသ့ၣ်မၤလိဘၣ်ဝဲတဖၣ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤသ့ၣ်မံသးမုၢ်ဒိၣ်ခိၣ်မုၢ်မုၢ်ဘၣ်. အဂၤတမံၤလၢတၢ်ယုသ့ၣ်ညါအဖီခိၣ် ဖိသၣ်သ့ၣ်ဘီၣ်သးစါလၢ အထီၣ်ဘၣ်ကီၢ်လၢ ကညီကရၢမိၢ်ပၢ်အတၢ်ဆီလီၤဟ်လီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အပူၤန့ၣ် ပူၤလၢအထီၣ်ကီၢ်ကတၢ်တူၤလၢ အဖျိတဲၣ်ဖျိတီၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်အိၣ်ဒၣ်စ့ၤဂၤန့ၣ်လီၤ. ပူၤတနီၤ လၢတၢ်ဂ့ၢ်အကလုၢ်ကလုၢ်အဖီခိၣ်ဘၣ်ဟးထီၣ်ကွံၣ်ဝဲဒၣ်ကီၢ်လၢတၢ်ဘၣ်တီၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယံၤ တၢ်ထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢပူၤလၢအဟဲဒီးထီၣ်ကီၢ်လၢ

ဖိသည့်တဖှ်မလိ သကိးဝဲ နူဆာ် ခိ်ဃာ်လၢအဂၤ နူဗ်မုာ်တံမနၤတ ဖှ်လဲၣ်ဒီး နိသိး အဝဲသ့ၣ်တဖှ်က သ့အိၣ်ဒီးနံၣ်ပာ်ဝဲ နူဆာ်ခိ်ဃာ်အ တံကဲဘျး

တံဘၢ်တံၤတဖှ်အံၤ မုာ်ဟးထီၣ်ကွံာ်ကွံာ်ဘၢ်ဆၢ်က သ့ၣ်ညါနံၣ်ပာ်တံၤဒီး မၤသကိးက့ၤတံၤလၢအပူၤတၢၢ်အ ပူၤကသ့အဂီၢ် တံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်သကိးဝဲပူၤတၢၢ်တံၤမလိ အံၤန့ၣ်လီၤ. ကညီဖိကူၣ်သ့ဆဲးလၢခိ်နံၣ်, ပုၤဟူးဂဲၤ လၢ တံၤကတံာ်ကတံၤက့ၤနူဆာ်ခိ်ဃာ်ခိ်နံၣ်တဖှ် ထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢ နိသိးတံၤသ့ၣ်တဖှ်အံၤကမူထီၣ်ဂဲၤထီၣ် ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်လၢ ပုၤကညီတၢၢ်ပူၤနီၢ်အဂီၢ် တံၤက ဘၢ်စးထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢတံၤကွံာ်အပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နိသိးကသ့ၣ်ထီၣ်ခါဆူညါပူၤတၢၢ်လၢအဂၤအဂီၢ်ဖိ သ့ၣ်သ့ၣ်တဖှ်မုာ်ပုၤလၢအရူဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. “တံၤစံးဝဲဒၣ် လၢ ဝဲန့ၣ်န ဘိးအီၤလၢအဆဲးခါန့ၣ် ကံၤညီက ဒၣ်ဖိ လီၤ. ဘၢ်ဆၢ်တုၤမုာ်လၢအပုၤထီၣ်န့ၣ်ပဘိးအီၤတကံၤ လၢဘၢ်. လၢတံၤန့ၣ်အယိ တံၤသ့ၣ်ညါတဖှ်အံၤ ပမုာ် ဖုံလီၤအီၤန့ၣ်အီၤအချဲဖဲအဝဲသ့ၣ်သးစၢ်, ဖိသည့်ဆၢကတီၢ် ဒီးတုၤမုာ်အသးပုၤထီၣ်န့ၣ် တံၤချဲသ့ၣ်တဖှ်အံၤ ကကဲ ထီၣ်က့ၤအထူၣ်, ကအိၣ်ဒီးအဂံၢ်လၢအကျၢၤ ဟးဂီၤဝဲတ သ့ဘၢ်ဒီး ကအိၣ်ဂၢ်ကျၢၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.” အဲၣ်ဖဲနံၣ်စံး ဝဲန့ၣ်လီၤ.

နူဆာ်ခိ်ဃာ်အလံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်လၢတံၤမၤအီၤ အံၤန့ၣ် တံၤဒီးသန့ၤထီၣ်ဒၣ်လၢ ပုၤသ့ၣ်က့ၤသးပုၤ ပုၤလၢ

အသ့ၣ်ညါ အတံၤလဲၤခိဖျိန့ၣ်လီၤ. မုာ်စ့ၢ်ကိးတံၤတခါ လၢ အပာ်လုာ်ပာ်ပူၤက့ၤ မိာ်ပာ်ဖဲဖုသ့ၣ်တဖှ်အတံၤသ့ၣ် ညါနံၣ်ပာ် တကးဘၢ်မိာ်ပာ်ဖဲဖုသ့ၣ်တဖှ်ပံးစ့ၢ်ကိးမူဒါ တခါလၢတံၤကူၣ်ဘၢ်ကူၣ်သ့အသနာ်သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

စီၤဖိစ့ၣ်ထွါစံးဝဲ “တမ့ၢ်ထဲဖိသ့ၣ်တဖှ်မလိလၢကွံာ် ဘၢ်, မုာ်ဟဲက့ၤတုၤလၢဟံၣ်စ့ၢ်ကိး လံာ်လၢတံၤသိၣ်လၢ ကွံာ်တဖှ် မုာ်ဝဲမိာ်ပာ်တဖှ်အတံၤသ့ၣ်ညါနံၣ်ပာ် အတံၤ လဲၤခိဖျိအယိ မိာ်ပာ်သ့ၣ်တဖှ်အိၣ်ဒီးမူဒါလၢ ကဘၢ် ပံးစ့ၣ်န့ၣ်ကျဲအဖိအလံၤန့ၣ်လီၤ.”

လံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်အဝဲအံၤ တံၤစးထီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် လၢတံၤကွံာ်အဂီၢ် စးထီၣ်လၢ သၢတံၤတုၤအတံၤတဆံ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ တံၤမၤအီၤဝဲဒၣ်ထဲ သၢ တံၤတုၤယံာ်တံၤဒီးဒၣ်န့ၣ်လီၤ. နိသိးလံာ်တဘျီအံၤက ကဲထီၣ်အဂီၢ် ပုၤမၤတံၤဖိတဖှ်ဟးထံၣ်လိၣ်အိၣ်သကိး

“တံၤခိၣ်တီၤလၢပဒုးန့ၣ်လီၤအီၤလၢ လံာ်အံၤအပူၤခဲလၢန့ၣ်ပပံးန့ၣ် ဒၣ်တံၤသ့ၣ်ညါနံၣ်ပာ်အကျဲလၢမိာ်ပာ်ဖဲဖုလၢညါတဖှ်မၤတုာ်ဝဲဒၣ် လီၤ.”

“တမ့်ထဲဖိသည့်တဖန်မလိလော့ကိုဘဉ်၊ မှာဟဲကုတုလောဟံဉ်စွာ ကီး လံာ်လောတံာ်သိဉ်လော့ကိုတဖန် မှာဝဲမိာ်ပာ်တဖန်အတံာ်သ့ဉ်ညါနာ် ပာ် အတံာ်လဲခိဖျိအယိ မိာ်ပာ်သ့ဉ်တဖန်အိဉ်ဒီးမူဒါလော ကဘဉ်ဟံး စုနဲဉ်ကျဲအဖိအလံာ်န့ဉ်လီၤ.”

ဖါတံာ်အံၤ အမံၤလော စီၤန့ဉ်စု ဒီး မှာပုတဂါလော အတံာ်ဘဉ် ကျဲဝဲ မိာ်ပာ်ဖဲဖုအတံာ်သ့ဉ်ညါ နာ်ပာ်လောအဘဉ်ဃးန့ဉ်ခိဉ်ဃာၤ အလံာ်ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ်လော တံာ်ဂုဉ်ကျဲစးစးအိဉ်ထီဉ်အိၤ န့ဉ်လီၤ.

ဝဲ ပုၤသ့ဉ်ကသးပုၤ၊ တံာ်ဘဉ်တံာ်ဘါခိဉ်နာ်၊မိာ်ပာ်ဖဲဖုလော လောအသ့ဉ်ညါတံာ်ဂုဉ်တံာ်ကျဲလောအဘဉ်ထွဲလိာ်သးလိာ် သးန့ဉ်လီၤ. အဲဉ်စဲနာ်စံးဝဲ. “တံာ်ခိဉ်တိလောပဒုးန့ဉ်လီၤ အိၤလောလံာ်အံၤအပူၤခဲလောန့ဉ်ပဟံးန့ဉ်တံာ်သ့ဉ်ညါနာ် ပာ်အကျဲလောမိာ်ပာ်ဖဲဖုလောညါတဖန်မတုာ်ဝဲဒၣ်လီၤ.”

ဖိစုဉ်ထွဲစံးဝဲ “ဘဉ်မနုၤအယိ လံာ်လော ပမာဲခဲအံၤပတဟံးန့ဉ်လော ကိာ်မုာ်န့ဉ်အတံာ်ဆိ ကမိဉ်ဆိကမးဘဉ်လဲဉ်န့ဉ် လောပပုၤကညီ အကျဲပုၤလောအဖျိတဲာ်ဖျိတီၤလီၤတံာ်လီၤ ဆဲးလော အဘဉ်ဃးလံာ်အဝဲအံၤတအိဉ် ဘဉ်၊ဒီးပကယုပုၤကညီအဂီၢ်စုာ်ကီး ကိာ်ခိဉ်မး, အယိပမာဲဒၣ်လောပုၤက ညီအကျဲဒီးပုၤလောအမတံာ်န့ဉ်မှာ် ဒၣ်ပုၤကညီဒီးပုၤလောအကသိဉ်လိတံာ် စုာ်ကီးကမုာ်ဒၣ်ပုၤကညီန့ဉ်လီၤ.”

လောတံာ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲ န့ဉ်ခိဉ်ဃာၤအလံာ်ညိဉ် သိဉ်အံၤ တံာ်သံကွာ်အိဉ်ထီဉ်ဝဲဒၣ် လောအမှာ် “တံာ်ဂုဉ် တံာ်ကျဲလော တံာ်မာဲအိၤခဲအံၤတဖန် တံာ်မှာ်ထာ်န့ဉ်လီၤလော လံာ်တံာ်သိဉ်လိ လောတီၤကွဲအပတီၢ်ပူၤန့ဉ် မှာ်ကဟဲကဲ ထီဉ်လိဉ်ထီဉ်ဒီးသိးတံာ်ပညိဉ်လောတံာ်ပာ်လီၤဝဲတဖန်စုာ် ကီးခါ” ဘဉ်မနုၤအယိလဲဉ် ဆါကတီၢ်ခဲအံၤ ဖိသည့် သ့ဉ်ဘိဉ်သးစာ်တဖန်လဲၤထီဉ်လဲၤထီၤ, ထီဉ်ဘဉ်တံာ်လော တံာ်ချါအါ တကးဘဉ် အဝဲသ့ဉ်တဖန် တအိဉ်ဘဉ်လော ပုၤပူၤလောဘဉ်, ကထံဉ်လိာ်အိဉ်သကီးပုၤသ့ဉ်ကုသးပုၤ ဒီး မလိန့ဉ်ကျဲတံာ်လော ပုၤသ့ဉ်ကုသးပုၤအအိဉ်န့ဉ် တ အိဉ်လောဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

အဲဉ်စဲနာ်စံးဝဲ “ပမုာ်ကွာ်လောတံာ်ဆါကတီၢ်ခဲအံၤဒု တံာ်သိဉ်လောပမာဲအိၤခဲအံၤဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ်တန့ဉ်ယိာ်ယိာ် လော အဝဲသ့ဉ်အတံာ်ဆိကမိဉ်ပုၤဘဉ် ဘဉ်ဆဉ်မှာ်ယံာ် ထီဉ်ဒီး အဝဲသ့ဉ်ကမလိအါထီဉ်စုာ်ကီးဒီး ကန့ဉ်လီၤ အါထီဉ်န့ဉ်လီၤ. တံာ်ခဲလောလော ပမာဲအိၤန့ဉ် တမုာ်လော ကကဲ ထီဉ် လိဉ် ထီဉ် ဒီးပတံာ်မှာ်လော အသိးတဘျီယီ ဘဉ်, ဘဉ်ဆဉ်ပမုာ်တမာဲခဲအံၤဘဉ်ဒီး ယံာ်ထီဉ်ယံာ် ထီဉ်ဒီးတံာ်ဆါကတီၢ်လော ပကမာဲအိၤတအိဉ်လောဘဉ်.” ■

ဖဲတဂါအမံၤလော ဖဲ လီၤအဲဉ်ဖိမိဒီး မှာ်ဖဲ တဂါလော အတံာ်ဘဉ် ကျဲဝဲ မိာ်ပာ်ဖဲဖုအတံာ် သ့ဉ်ညါနာ်ပာ်လောအ ဘဉ်ဃးန့ဉ်ခိဉ်ဃာၤ အလံာ်ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ်လော တံာ်ဂုဉ်ကျဲစးစးအိဉ်

တၢ် ခူၣ် ထူလၢ ကခူၣ် ကီၢ် ဒုးအိၣ် ထီၣ် ပှၤ တၢ် သဘံၣ် ဘျၢၣ်

သူလၢ ကီၢ် ဝှၢ်

က ခူၣ် ကီၢ် ဝှၢ် အံၤ အိၣ် သူၣ် လီၤ အသးလၢ ကီၢ် ပယီၤ ကလံၤ စိးတကပၤ ဒီး မ့ၢ် ဝဲ ကီၢ် ဝှၢ် တဘျီ လၢ အမံၤ ဟူသ့ၣ် ဖျါလၢ လၢ လၢ ဝှၢ် ဝှၢ် ပှၤ ဒိၣ် တဖၣ် ဟး ထီၣ် န့ၣ် လီၤ. လၢ လၢ အဟး ထီၣ် လၢ ကခူၣ် ကီၢ် ဝှၢ် သ့ၣ် တဖၣ် မ့ၢ် လၢ အကံၢ် အစီၣ် ဝှၢ် ဒီး တၢ် ဆါအီၤ န့ၣ် တုၤ ဝှၢ် လဲၣ် လၢ တစီၣ် မ့ၢ် ထံ ကီၢ် န့ၣ် လီၤ.

ကခူၣ် သဝီဖိလၢ အအိၣ် လၢ လီၢ် ကဝီၤ ဝဲ န့ၣ် သ့ၣ် တဖၣ် အါတက့ၢ် မ့ၢ် ပှၤ မၤ လၢ ဂီၤ အိၣ် လၢ ဟါ န့ၣ် လီၤ. ပှၤ အါ ဂၤ လၢ အိၣ် အသး သမုလၢ တၢ် ဝဲ ဒုး ဝဲ သံၣ် ဒီး တၢ် မၤ အိၣ် ဝဲ န့ၣ် လီၤ. သဝီဖိအါ ဂၤ ဝဲ အဝဲ သ့ၣ် ချး ဆါ ချး ကတီၢ် န့ၣ် အဝဲ သ့ၣ် လဲၤ ဆူ (ဧရၢ သဝတီ) ထံ ကျိး ဒီး ဂၤ ထူ န့ၣ် လီၤ. ထူ လၢ အဝဲ သ့ၣ် ဂၤ န့ၣ် တဖၣ် ဟဲ က့ၤ ဆါ ဝဲ ဒီး ပှၤ ဒုး အိၣ် ဒုး အိၣ် အဟံၣ် ဖိ ဝဲ ဒီး တၢ် လၢ အလိၣ် လၢ ဟံၣ် ပှၤ ဝဲ န့ၣ် လီၤ. တၢ် လီၢ် အါ တီၤ လၢ ကခူၣ် ကီၢ် အံၤ မ့ၢ် တၢ် လီၢ် လၢ အမ့ၢ် ဒီး သ့ၣ် ပှၤ, ကစၢ် ကလိ, ထံ ကျိ

ထံ ကွၢ် ဖျါ လၢ ဟ့ၣ် ဒိၣ် မး န့ၣ် လီၤ. တကး ဘၣ် ပှၤ ကိး ဂၤ ဒီး သ့ၣ် မံၤ သး မ့ၢ် လၢ အဝဲ သ့ၣ် အိၣ် ဒီး တၢ် လၢ တၢ် ပှၤ, တၢ် လၢ အဝဲ သ့ၣ် လိၣ် ဘၣ် ဝဲ တဖၣ် န့ၣ် လီၤ. ဘၣ် ဆၣ် ကခူၣ် လီၤ ကဝီၤ ဖိ အတၢ် အိၣ် မူစး ထီၣ် ဆီ တလဲ အသး ဝဲ ကခူၣ် ခိၣ် န့ၣ် တဖၣ် မၤ တၢ် ပတုၣ် ကွၢ် တၢ် ဒုး တၢ် ဝှၢ် ဒီး ကီၢ် ပယီၤ သး ပဒိၣ် မိၤ စီၣ် ဝဲ အလီၢ် ခဲ န့ၣ် လီၤ.

ကွၢ် ပိၣ် ဆူ သဝီ

ကွၢ် ပိၣ် ဆူ သဝီ မ့ၢ် ဝဲ ကခူၣ် သဝီ တဖျါ လၢ အယံ လၢ ဒီး လၢ ပှၤ ဒီး န့ၣ် ဆၢၣ် တၢ် ဘၣ် တုၤ န့ၣ် လီၤ. (ကခူၣ် န့ၣ် မ့ၢ် ဝဲ ကလုၢ် န့ၣ် တကလုၢ် လၢ ကီၢ် ပယီၤ ပှၤ) လၢ သဝီ ကပိၣ် ကပၤ သ့ၣ် ပှၤ အိၣ် အါ မး ဒီး သ့ၣ် တခိၣ် ဒီး တခိၣ် ဒိၣ် မး န့ၣ် လီၤ. တၢ် လီၢ် ပှၤ, တၢ် လီၢ် ခုၣ် ဒီး ပှၤ မ့ၢ် သ့ၣ် တဖၣ် အိၣ် အါ မး လီၤ. ဖိ သ့ၣ် သ့ၣ် တဖၣ် ဝဲ ကျိ ပှၤ အဆါ ကတီၢ် အဝဲ သ့ၣ် တဖၣ် လဲၤ လၢ ပှၤ ပှၤ, ဂၤ လီၢ် ကွၢ် သကိး လၢ ပှၤ

တၢ် ခူၣ် ထူလၢ ကခူၣ် ကီၢ်, အုၣ် ယၣ် ဝဲ ဒိၣ် (ဧရၢ သဝတီ) ထံ ကျိ တပတၢ် လီၢ် တတီၤ

“ပစးထီၣ်လဲၤလၢက့ၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တဝါဒ်းဘၣ်, ပလဲၤခီဘၣ်ဝဲသ့ၣ်ပှၢ်တီၣ်ဖးဒိၣ်တပှၢ် ပကဘၣ်ကွၢ်လီၤဒၣ်ပနၣ်ရံၣ်ဒီးလဲၤဆူက့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ကွၢ်ထီၣ်လၢ တၢ်ဖိခိၣ်ဘၣ်ဆၣ်နတထံၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ် တၢ်ခံးသ့ၣ်ဒိၣ်မး, နနၢ်ဟူဘၣ်ထီၣ်ကီးသီၣ် ဒီးလီၤပျံၤဒိၣ်မး.”

ပူၤန့ၣ်လီၤ. ပျံၤမ့ၢ်လၢအဟဲၤလီၤစဲၤတဖၣ် အဝဲသ့ၣ်ဒီးဝဲဒ်သိးစုၣ်အသိးဒီး ဂဲၤလိာ်ကွဲၤမ့ၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ဟးလူၤလုအိၣ်သကိးဝဲ သ့ၣ်သ့ၣ်ဝဲသ့ၣ်, ဟးခးအိၣ်ထီၣ်ဒီး ဟးတခွဲအိၣ်ညၣ်လၢ ထံၣ်ကိၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

က့ၣ်ဒီးသဝီကွံၣ်ပိၣ်ဆူန့ၣ် အိၣ်စီၤစုၤလိာ်အသးယံၤဒိၣ်မးအယိ ဖိသၣ်လၢအလဲၤထီၣ်က့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟးထီၣ်ဟးလၢအသဝီ လၢဂီၤခိၣ်ဂီၤဂီၤ ဖိ နၣ်ရံၣ်လၢကလဲၤလၢက့ၣ်အဂီၢ်လီၤ. အကံးဝဲ “ပစးထီၣ်လဲၤလၢက့ၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တဝါဒ်းဘၣ်, ပလဲၤခီဘၣ်ဝဲသ့ၣ်ပှၢ်တီၣ်ဖးဒိၣ်တပှၢ် ပကဘၣ်ကွၢ်လီၤဒၣ်ပနၣ်ရံၣ်ဒီးလဲၤဆူက့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ကွၢ်ထီၣ်လၢ တၢ်ဖိခိၣ်ဘၣ်ဆၣ်နတထံၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ် တၢ်ခံးသ့ၣ်ဒိၣ်မး, နနၢ်ဟူဘၣ်ထီၣ်ကီးသီၣ် ဒီးလီၤပျံၤဒိၣ်မး.” အကံးမ့ၢ်ပှၢ်ဂၤလၢအအိၣ်ဘၣ်တ့ၢ်လၢသဝီတဖျၢၣ်အံၤ စးထီၣ်လၢအဖိသၣ်ခါ တုၤလၢ ၂၀၀၂ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဝဲဘၣ်က့ၣ်ဝဲ အဝဲအတၢ်လဲၤခိဖျိလၢသဝီလၢအဝဲအိၣ်တ့ၢ်ဝဲတဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

သဝီတဖျၢၣ်အံၤ သဝီဖိတဖၣ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢ တၢ်ဖဲးခးဖဲးသံၣ်, တၢ်မၤအိၣ်စံၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်ပံၤန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ခိၣ်အိၣ်ဝဲ ၅၀ ဖျၢၣ်ယၣ်ယၣ်ဒီး ပှၢ်ကညီၣ်နီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ ၂၀၀ ဂၤယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ.

အကံးအပၢ်မ့ၢ်ပဒိၣ်အပှၢ်မၤတၢ်ဖိတဂၤအယိ အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်အိၣ်ပံၤတန့ၢ်ဘၣ်. အဝဲအမိၢ်မၤအိၣ်ခးအယိ ကိးနံၣ်ဒဲး အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဖိယိဖိ ဆါအိၣ်ဘၣ်ဘုဒီး ဟံၣ်ယိတၢ်လၢတၢ်ပျံၤန့ၣ်လီၤ. အကံးဖဲအဖျိထီၣ်တီၤဖုၣ်က့ၣ်ဒီး အဝဲလဲၤထီၣ်က့ၣ်လၢ ပမိၣ်ဝုၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲက့ၣ်ပျၢ်တၢ်ကိၢ်ခါအဆၢကတီၢ် အဝဲဟဲက့ၣ်အိၣ်လၢအဟံၣ်လၢအသဝီန့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်အသနၢ်အသိး ကိးနံၣ်ဒဲးလဲၤလၢပှၢ်ပူၤဒီး လဲၤဂဲၤလိာ်ကွဲၤဒီးအသကိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အကံးဝဲ “ယဟဲက့ၣ်လၢအဟံၣ်ယတမၤတၢ်နီတမံၤဘၣ် ယလဲၤလၢပှၢ်ပူၤဒီးယသကိးပလဲၤခးအိၣ်ထီၣ်, ပဟးထၢအိၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ဒီးပလဲၤကွဲးဝဲ ပံၤရံၣ်လီၤ.” သဝီဖိအါတက့ၢ်သ့ၣ်ပံၤအယိ ဖိသၣ်တဖၣ် ဖဲအက့ၣ်ပျၢ်တၢ်ကိၢ်ခါကတီၢ် ဟဲက့ၣ်ကွဲးစၢၤဝဲ ပံၤလၢအမိၢ်အပၢ်သ့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၢ်လၢအတသ့ၣ် ပံၤသ့ၣ်တဖၣ် ဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ဘၣ် လဲၤလၢပှၢ်ပူၤလၢပှၢ်ပူၤအသ့ၣ်ပံၤကရၢၢ်ဒီး ကွဲးအိၣ်ပံၤဒီးဆါဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်တဖၣ် ဖဲပှၢ်ကွဲးပံၤအလီၢ်ခံပံၤရံၣ်လၢအအိၣ်တီၢ်ဒီးတၢ်တကွဲးအီၤဒဲးတဖၣ် အဝဲသ့ၣ်လဲၤကွဲးဝဲဒီး ဟဲက့ၣ်ဆါဝဲန့ၣ်လီၤ. စ့ဖိလၢအန့ၣ်ဝဲတဖၣ်က့ၣ်ပူၤအိၣ်သကိးကိၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးကဒီးဝဲ “လၢဟံၣ်ဖိယိဖိတၢ်အိၣ်အဂီၢ်ယမိၢ်ယပၢ်တလိၣ်ဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤနီတဘျီဘၣ်. မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢန့ၣ် ပလဲၤယီၤလၢပှၢ်ပူၤဒီး ပယုအိၣ်ဘၣ်ဒၣ်ထီၣ်ဘိန့ၣ်လီၤ.”

ဖိသၣ်လၢအအိၣ်လၢ သဝီကွံၣ်ပိၣ်ဆူတဖၣ် ထီၣ်ဘၣ်က့ၣ်ကိးဂၤဒဲးန့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်တဖၣ်တလိၣ်ဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤလၢ တၢ်တလၢတပျဲၤလၢ ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကထီၣ်ဘၣ်က့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. သဝီဖိတဖၣ် မၤလၢဂီၤအိၣ်လၢဟါဘၣ်ဆၣ် တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၢ်လၢ တၢ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူအဂီၢ်တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်.

သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအံၤ မ့ၢ်တၢ်ယိယိဖိဒီး အဝဲသ့ၣ်တဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤလၢခဲမ့ၢ်ဆၣ်အဂီၢ်နီတဘျီဘၣ်. တချုးဖဲ ၁၉၉၄ နံၣ်ဒဲးဘၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဆၢကတီၢ်လၢ ကခွၢ်ကရၢၤသဘျူ (Kachin Independent Organization) ထီၣ်ဒါဝဲ ကီၢ်ပယီၤသုးပဒိၣ်မိၢ်စီရီၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ သဝီအံၤ တဘျီတခိၣ်ဘၣ်သဂၢ်ဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲ “ဖဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအဆၢကတီၢ်, ကျိသၣ်ဖးဒိၣ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်လီၤဂံၢ်ဒ်သိး ပှၢ်ဒ့ၣ်ခးန့ၣ်လီၤ. လီၤဘၣ်သ့ၣ် သ့ၣ်ဖးဒိၣ်သ့ၣ်ဖးကွံၣ်ခံခီန့ၣ်လီၤ.” တဲကဒီးဝဲ “ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ် တၢ်ဒုးတၢ်ယၤကထီၣ်နၣ်သက့ တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၢ်တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်, တၢ်ဒုးမ့ၢ်ကဲထီၣ်န့ၣ် ပစံၣ်န့ၣ်လၢပှၢ်ပူၤအိၣ်ဒၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ခုၣ်န့ၣ်လီၤ.” ဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ် တၢ်လီၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအလီၢ်န့ၣ် သ့ၣ်ဒိၣ်ဝဲပှၢ်အိၣ်အါမးဒီး သ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်တီၣ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

စး ထီၣ် ဝဲ ၁၉၉၄ နံၣ် ဝဲက ခွၢ် က ရၢ သ ဘျုး (Kachin Independent Organization) စး ထီၣ် မၤတၢ်ပတုၣ် ကွၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ န့ၣ် သဝီတဖျၢၣ် အံၤ အတၢ်အိၣ် မူ အကျိၤအကျဲဆီတလဲကွၢ်အသးခဲလၢန့ၣ်လီၤ. ကရၢ အဝဲအံၤ တချုးလၢအမၤတၢ်ပတုၣ်ကွၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ န့ၣ် ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤတဖျၢၣ် အိၣ်ဒုၣ်လၢအဝဲသ့ၣ် တၢ်ပၤအဖီလၢန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤတဖျၢၣ်အိၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ် အတၢ်ပၤဖီလၢအယံၤ ကရၢအဝဲအံၤ ထီၣ်ဒုးတၢ်ဒုးတၢ် ခိတၢ်သ့ၣ်လၢ တၢ်ခူၣ်လၢန့ၣ်လ့ၣ်လီၤ. စး ထီၣ် ဝဲအဝဲ သ့ၣ်မၤတၢ်ပတုၣ်ကွၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်တန့ၢ်ဘၣ်လၢၤ တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်ဘၣ် တန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၤလၢလၢ ပွဲၤပွဲၤလၢ ကမၤအိၣ်သ့ၣ်, ကရူၣ်လၢန့ၣ်လ့ၣ် မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤ ကွၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒုးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ.

မ့ၢ်လၢကခွၢ်ခိၣ်န့ၣ်တဖျၢၣ် မၤတၢ်ပတုၣ်ကွၢ်တၢ်ဒုး အယံၤ ဟီၣ်ကဝီၤလၢညါလၢ အဝဲသ့ၣ်ပၤဘၣ်ဝဲတဖျၢၣ် ခဲ အံၤအဝဲသ့ၣ်တပၤဘၣ်ဝဲလၢၤဘၣ်. ပယီၤသုးပဒိၣ်အပူၤ တဖျၢၣ် န့ၣ်လီၤဟံးကွၢ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲးဒီး စး ထီၣ် မၤအိၣ် မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်န့ၣ်လီၤ. တကးဘၣ် ပယီၤပဒိၣ်အံၤ ကွဲ န့ၣ်ဝဲ ကူၣ်ပနံၣ်လၢတရူးကီၢ်တဖျၢၣ် ဒ်သိးကဟဲမၤအိၣ် သ့ၣ်, ခူၣ်ထုးဒီး ခူၣ်လၢန့ၣ်လ့ၣ်အိၣ်အယံၤ လီၤကဝီၤဖီ တၢ်ဖံးအိၣ် မၤအိၣ် အမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဟးဂီၤကွၢ်ဝဲ န့ၣ် လီၤ. တရူးကူၣ်ပနံၣ်လၢအဟဲန့ၣ်လီၤလၢ ကမၤသ့ၣ်, ကရူၣ်ထုးအဂီၢ်တဖျၢၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ပူၤ ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်လီၤ တၢ်ကျဲး ယုၣ်ဒီးလီၤကဝီၤဖီတဖျၢၣ် အတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ် အလီၤအကျဲန့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤဖီတဖျၢၣ် တအဲၣ်ဒီးဆါ ဝဲဘၣ်ဆၣ် ဘၣ်ဆါဝဲန့ၣ်လီၤ.

လီၤကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖျၢၣ် ဟဲကွဲးန့ၣ်လ့ၣ်သဝီဖီတ ဖျၢၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ် ဆါကွၢ်ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲးန့ၣ် တၢ်ကတုၣ်ထီၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢကွၢ်, တၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဝဲလီၤကဝီၤဖီတဖျၢၣ် ဆါလီၤကွၢ်အလီၤအကျဲ န့ၣ် လီၤကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖျၢၣ် တသ့ၣ်ထီၣ်ကွၢ်ဒီး တၢ်ဆါ ဟံၣ်ဘၣ်.

တၢ်သ့မ့ၢ်ခူၣ်ရံၣ်လၢကခွၢ်ဟီၣ်ကဝီၤ

တချုးလၢကူၣ်ပနံၣ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဒီးဘၣ်

န့ၣ်လီၤကဝီၤဖီတဖျၢၣ်ဝဲအချုးဆါချုးကတီၢ်ဒီးဝဲတၢ်ဖဲဒုး ဝဲးသံၣ်ဝံၤ အိၣ်ဘုးအဆါကတီၢ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်လဲၤလုမၤ တၢ်လၢကန့ၢ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့ၤတန့ၢ်အဂီၢ်တန့ၢ်အဂီၢ်လီၤ.

ခီလွံၢ်မ့ၢ်ပူၤတဂၤလၢအမၤတၢ်လၢ ကခွၢ်ပူၤတဝါ တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကရၢ (Pan Kachin Development Society) တဂၤစံးဝဲ “လၢအပူၤကွၢ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢပူၤ ကညီမၤအီၤလၢ ပူၤနီၣ်ဂံၢ်အဂၤတဆံၣ်န့ၣ် ခဲအံၤဖဲးဖီက ဟၣ်မၤဝဲခဲလၢအယံၤ ပူၤလီၤကဝီၤဖီတဖျၢၣ်အတၢ်ဖံးတၢ် မၤတအိၣ်လၢၤဘၣ် တကးဘၣ် လီၤကဝီၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ် လီၤမ့ၢ်လီၤမၤကွၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.”

လီၤကဝီၤဖီတနီၤလုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢ တၢ်ဂုၤထူ န့ၣ်လီၤ. ခီလွံၢ်စံးကဒီးဝဲ “လီၤကဝီၤဖီတဖျၢၣ် ဝဲအဝဲ သ့ၣ်လဲၤဂုၤထူအခါန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲ တၢ်ပီးတၢ်လီၤယံၤ ယိဖီလီၤ. တၢ်ပူၤဖီလၢ အဝဲသ့ၣ်ဂုၤထူအခါ ခူၣ်ယၢ် ဝဲလၢထံကျိၣ်ကပၤန့ၣ် ဝဲတၢ်စူၤခါအဆါကတီၢ်ထံဒိၣ်လီၤ ဒီးလီၤမၤကွၢ်ဝဲခဲလၢလီၤ.”

စံးကဒီးဝဲ “မ့ၢ်လၢ ကူၣ်ပနံၣ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်ခူၣ်ဝဲ လၢ ဝဲးဖီကဟၣ်န့ၣ် တၢ်ပူၤအိၣ်တၢ်ဖးဒိၣ်ဖးဒိၣ်ထဲသိး ဟံၣ်တဖျၢၣ်တဖျၢၣ်ဒီး တကးဘၣ်ဝဲတၢ်စူၤခါကတီၢ်ထံမ့ၢ် ဒိၣ်သန့ကတုၣ် တၢ်ပူၤအံၤ တလီၤဘၢကွၢ်လၢၤဘၣ် ကဲထီၣ် က့ၤတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ လီၤကဝီၤဖီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

ကူၣ်ပနံၣ်လၢ အခူၣ်ထူလၢအုၣ်ယၢ်ဝဲဒိၣ်ထံကျိ (၈၇၁၀တီၢ်မြစ်) အံၤအဝဲသ့ၣ်ခူၣ်လီၤန့ၣ်ဝဲဆူထံကျိအခံ ဒးဒီး ကွးထီၣ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်ဒ်သိးကန့ၢ်ဘၣ်ထူန့ၣ်လီၤ. ဝဲ အဝဲသ့ၣ် န့ၢ်ဘၣ်ထူဝံၤ ဝဲးဝံၤဟီၣ်ခိၣ်ဝံၤလၢအအိၣ်တၢ်

“လီၤကဝီၤဖီတဖျၢၣ် ဝဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤဂုၤထူအခါန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲ တၢ် ပီးတၢ်လီၤယံၤဖီလီၤ. တၢ်ပူၤဖီလၢ အဝဲသ့ၣ်ဂုၤထူအခါ ခူၣ်ယၢ် ဝဲလၢထံကျိကပၤန့ၣ် ဝဲတၢ်စူၤခါအဆါကတီၢ်ထံဒိၣ်လီၤဒီးလီၤမၤကွၢ် ဝဲခဲလၢလီၤ. မ့ၢ်လၢ ကူၣ်ပနံၣ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်ခူၣ်ဝဲလၢ ဝဲးဖီကဟၣ် န့ၣ် တၢ်ပူၤအိၣ်တၢ်ဖးဒိၣ်ဖးဒိၣ်ထဲသိးဟံၣ်တဖျၢၣ်တဖျၢၣ်ဒီး တကး ဘၣ်ဝဲတၢ်စူၤခါကတီၢ်ထံမ့ၢ်ဒိၣ်သန့ကတုၣ် တၢ်ပူၤအံၤ တလီၤဘၢကွၢ် လၢၤဘၣ် ကဲထီၣ်က့ၤတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ လီၤကဝီၤဖီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

တဖန် တာလီကွက်ဝဲလှာထံကျိန့လီ။ ယံာ်ထီာ်ယံာ် ထီာ်ဒီး ဝဲးဝဲဟီာ်ခိာ်ဝဲအံ၊ ဧာ်ထီာ်ခိာ်ထီာ်န့လီ။ ဝဲ န့အဆာကတီာ် လီာ်ကဝီဖိတဖာ် အနီခဲလှာ ထံကျိအံ၊ အပူတဖာ် တသ့ာ် ညါဝဲလှာ ဝဲးဝဲဟီာ် ခိာ်ဝဲအံ၊ကစီထီာ် ထီ တု၊ လှာ ထံ ဝဲာ်ဖဲး ခိာ် ဘာ် အယိ အဝဲသ့ာ် အချဲလဲ၊ ဘာ် တာ်ဒီးဝဲးဝဲအံ၊ ဒီး လီ၊ တ ကျာ်ဒီးပု၊သံ အိာ်အါမးန့လီ။

လှာထံကျိတဖာ်ထီာ်ဖိသံအါမးန့လီ။ လှာထံကျိ အယိ လီာ်ကဝီဖိတဖာ် မးအိာ်ညာ်တဘူာ်လှာဘာ်န့ လီ။ တကးဘာ် လီာ်ကဝီဖိကျိပနာ်တဖာ် မ့ာ်လှာလဲ၊ အိဘာ်ထံလှာအအိာ်ဒီး မာ်ခဲညါရံာ်အယိ ကျိပနာ်တ ဖာ် အထးခိာ်သဘဲထီာ်ဒီးသံအိာ်အါမးန့ လီ။ ဘာ်ဆာ် တာ်ကဲထီာ်အသးဒဲး ထုလှာတာ်မးန့အိတဖာ် အံ၊မ့ာ်လှာမာ်ခဲညါ ဘာ်တာ်ကဆီကု၊အိလှာ ရံာ်အယိခါ၊ လှာ မာ်ခဲညါရံာ်န့လီ။ မ့ာ်ဂံာ်တ မနု၊ အယိလဲာ် န့ ဂးအိလဲ၊ဆါထုဝါလှာအ တာ် တသ့ာ် ညါ အိ ဂု၊န့ဝဲလှာထံကျိပူတဖာ် လီာ် တံာ် လီ၊ ဆဲး ဘာ်။ ဆုတာ်ဆါတာ်ပူ၊အလီာ်န့ လီာ်ကဝီလှာတာ်ခူာ်ထု ဒီး တာ် သူ မာ် ခဲညါ ရံာ်အ လီာ်တဖာ် န့တာ်မးကွာ်အိ လီာ်တာ်လီ၊ဆဲး တအိာ်ဘာ်။

မာ်ခဲညါရံာ် (Mercury)

တာ်ခူာ်ထုလှာကခူာ်ကီာ် ဝဲာ်အံ၊ အိာ်ဝဲခဲကလုာ် တာ် ခူာ်ထုလှာထံကျိဒီး တာ်ခူာ် ထု လှာ ဟီာ် ခိာ် လဲာ် န့ လီ။ ထုလှာတာ်မးန့အိ လှာ ထံကျိမ့ာ်ဂု၊ ထုလှာတာ် မးန့အိလှာ ဟီာ်ခိာ်ဖိလဲာ်မ့ာ်ဂု၊ တာ်ကဘာ်ကု၊ သုကဆီကု၊အိလဲ၊အိသိးကန့ဘာ်ကု၊ ထုလှာအကဆီန့ လီ။ ဒဲးသိးကန့ဘာ်ထုလှာအကဆီအဂီာ် ကဘာ်ကု၊ သုကု၊ဝဲ ကသံာ် တကလုာ် လှာ အမ့ာ် မာ်ခဲညါ ရံာ် (Mercury) န့လီ။ မာ်ခဲညါရံာ် မ့ာ်ဝဲကသံာ်တခါ လှာ အမးကဆီကွာ်တာ်ယံာ်တာ်ကမ့ာ်လှာအဝဲဘူးလှာ ထုအလီ၊န့လီ။

ဘာ် ဆာ် လှာ ထံ ဂု၊ ကီာ် ဂး တာ် ယု သ့ာ် ညါ အ ပူ၊ ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲ မာ် ခဲညါရံာ်အံ၊ မးဘာ်ဒီး တာ် အိာ် အ က လုာ်က လုာ်န့လီ။ မ့ာ်န့လီ၊ လှာန့ကီာ်ကစာ်အပူ၊အါအါ ဂီာ်ဂီာ်တဘျီယိန့ နကတူာ်ဘာ်တာ်ဆါတဘျီယိဒီး မ့ာ် န့လီလှာန့ကီာ်ကစာ်အပူ၊တဘျီတဝဲးတဘျီဝဲးန့နက တူာ်ဘာ်တာ်ဆါကယိကယိဒီးယံာ်ဝဲဒဲာ်န့လီ။

မာ်ခဲညါရံာ်လှာ တာ်သူအိလှာတာ်ကမးကဆီထု တဖာ် တလီ၊ပုာ်လှာထံကျိဘာ်ဒီး အိာ်တုာ်ဒဲာ်လှာထံ ကျိဒီးန့လီ။ လှာအပူ၊ကွာ်သဝီဖိတဖာ် ဂု၊ထုန့တာ် ဘာ်ယံာ်ဘာ်ဘျီတအိာ်နီတမံ၊ဘာ်။ ဘာ်ဆာ်ဝဲကူာ် ပနံာ်တဖာ်ဟဲန့လီဒီးခူာ်ထု န့ တနံ၊တနံ၊သူဝဲမာ် ခဲညါရံာ်အါမးန့လီ။

မာ်ခဲညါရံာ်မ့ာ်န့လီလှာ နနီာ်ကစာ်အပူ၊အါအါ ဂီာ်ဂီာ်န့ နကတူာ်ဘာ် တာ်ဆါဝဲအန့ရံာ်အတီ၊ပူ၊န့ လီ။ မာ်ခဲညါရံာ်အဝဲအံ၊ကန့လီလှာ နကဖုပူ၊ဒီး ဝဲ နကဖုပုာ်ထုထီာ်ကွာ်ဝဲတာ်အိာ်ဒီး ဆုာ်ယီ၊ဝဲဆု နက လုာ်ပူ၊အခါ န့ က န့လီလှာနကလုာ်ပူ၊စုာ်ကီး န့ လီ။ ဝဲန့အခါ နပာ၊ဖာ်ကဆါ၊ နကအဲာ်ဒီးဘျီဒီး န က အ့ာ်ဆါလီ၊လှာ အသ့ာ် န့ လီ။ တကးဘာ်မ့ာ် လှာ မာ်ခဲညါရံာ်အံ၊န့လီအိာ်ထီယာ်အသးလှာ ကလုာ် ပူ၊အယိ ကလုာ်အံ၊တမးတာ်ဂု၊ဂု၊လှာလှာဘာ်။ ကလုာ်တ

မၤတၢ်ဂ့ၤဂ့ၤလၢၤဘၣ်အယံ နတဆံၣ်ဆါ, အ့ၣ်ဆါလၢၤဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယံ လီၤခံကတၢၢ် တၢ်ဘၣ်အၢဘၣ် သီကဘၣ်ဟးထီၣ်ညီန့ၣ်တဖၣ် တဟးထီၣ်လၢၤဘၣ်ဒီး အိၣ်ထီၣ်ယၢ်လၢနနီၢ်ကစၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လီၤခံကတၢၢ်န ကသံကွံာ်ဝဲဒၣ်လၢခံသီသၢသီအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

မၤခ့ၣ်ခ့ၣ်ရံၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤလၢ နနီၢ်ကစၢ်အပူၤတဘျီတဝဲ ဝဲဒၣ်တဘျီတဝဲဒီး ဒီဖျိတၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, နသါဘၣ်လၢကလံၤ ကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, နအိၣ်ဘၣ်လၢထံကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ တဝဲဒီးန့ၣ် အဝဲ ယံာ်ထီၣ်ဒီးကဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢနနီၢ်ကစၢ်အပူၤတနံၤဘၣ် တနံၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ယံာ်ထီၣ်န့ၣ် နကတူၢ်ဘၣ်လၢနအိၣ် တမ့ၢ်လၢၤဘၣ်, နအိၣ်တၢ်တဘဲလၢၤဘၣ်, နမဲကူၤကဟဲ ဆါထီၣ်, နစုနခိၣ်ကကနီၢ်, နကံလိကလီၤဒီး နတ ဆဲၣ်ဒီး တဲတၢ်ဒီး ပုၤနီၣ်တဂၤ ဘၣ် န့ၣ် လီၤ. တၢ်အဝဲ အံၤ ကကဲထီၣ်အသး ဝဲမၤခ့ၣ်ခ့ၣ်ရံၣ် န့ၣ်လီၤလၢနနီၢ်က စၢ်အပူၤလၢတဘျီန့ၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ.

တၢ်အဒိလၢ ချဲးတၢ်သဝီ, လၢကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်

တၢ်အိၣ်သးလၢအကဲထီၣ်အသးဝဲ ချဲးတၢ်သဝီ, ကၣ်ခ့ၣ် နးဘူၣ် ရံၣ်ကီၢ်ရၣ်, ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်ပူၤ န့ၣ် ချဲး တၢ်သဝီဖိလၢအအိၣ်လၢ ထံကျိဖိအဖိလၢတဖၣ် မ့ၢ်လၢ အသုဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ထံလၢ ပုၤစုၣ်တဖၣ်ကျဲၣ် ကျိယုၣ်အ သးအယံ ပုၤအဂၤ ၂၀ ဘၣ်သံကွံာ်ဝဲဒီး သဝီဖိအဂၤ ၁၀၀ ဘျီဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဆါနးနးကလဲာ် ဒီဖျိပုၤအ စုၣ်အံၤအိၣ်ထီၣ်ယၢ်လၢအသ့ၣ်ကျါအယံန့ၣ်လီၤ.

ဝဲ ၁၉၈၀ နံၣ်န့ၣ် ပုၤခိပနံၣ်အံၤစးထီၣ်ဟဲခူၣ်ပုၤ လၢ ချဲးတၢ်သဝီအဆါခိၣ်ဒီးတၢ်လီၤပုၤစုၣ်တဖၣ်လၢထံ ကျိပူၤန့ၣ်လီၤ. အနံၣ်တဆံၣ်ဝဲအလီၤခံ သဝီဖိလၢအ အိၣ်လၢထံကျိဆါလၢတဖၣ်စးထီၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဆါအ ကလုာ်ကလုာ်လၢအမ့ၢ် တၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ယံဆါ, စုခိၣ်ဆါ, ကံလိလီၤဒီးတၢ်ဆါလၢသဝီဖိတူၢ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်အံၤ တၢ် ကူဆါယါဘျီအိၣ်ထဲလဲၣ်ထဲလဲၣ်တလီၤမ့ၢ်ဘၣ်.

ဝဲ ၁၉၉၇-၁၉၉၈ နံၣ်အဘၢၣ်စၢၤ ခိပနံၣ်အံၤဘၣ် တၢ်ပတုာ်ကွံာ်အိၣ်မ့ၢ်လၢ တၢ်မၤကွၢ်ဝဲထံကျိတဘိလၢအ ဘျးဒီးခိပနံၣ်ဟဲခူၣ်ပုၤအံၤဒီး တၢ်ထံၣ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ထံ ကျိအံၤပုၤစုၣ်အိၣ်အါတလၢအယံန့ၣ်လီၤ. ခိပနံၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ပတုာ်ကွံာ်အိၣ်ဘၣ်ဆၣ်သဝီဖိလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်

တဖၣ် တၢ်ကူဆါယါဘျီအိၣ်တန့ၢ်လၢၤဘၣ်ဒီး အဝဲသ့ၣ် ကဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဆါအံၤလၢအသးသမုဒီးစိးန့ၣ်လီၤ.

ဒီလွံာ်စံးဝဲ “ဖိသ့ၣ်တဖၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲ ကသံၣ်မၤခ့ၣ် ခ့ၣ်ရံၣ်အံၤ အါထဲလဲၣ်, အမၤဘၣ်ဒိပုၤကညီအိၣ်ဆံး အါလဲၣ်ဘၣ်, အဝဲသ့ၣ် သ့ၣ်ညါဒၣ်လီၤလၢကန့ၢ်ဘၣ် ကျိၣ်စုဖိတဝဲဒီး ဟးလူၤယုက့ၤ မၤခ့ၣ်ခ့ၣ်ရံၣ်လၢအအိၣ် တၢ်မၤကဆီၣ်ကွံာ် ထူဝဲအလီၤခံ ထံတအၢၣ်တၢ်လီၤ အပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.”

တၢ်အဝဲအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ မၤခ့ၣ်ခ့ၣ်ရံၣ်လၢတၢ်သု တၢ်အိၣ်တဖၣ် အိၣ်အါထဲလဲၣ်န့ၣ်တၢ်သုအိၣ်ဝဲအလီၤခံ တၢ်လူၤယုက့ၤအိၣ်န့ၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. မၤခ့ၣ်ခ့ၣ်ရံၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိ ဘၣ်ထံးကကဲထီၣ်အသးလၢပုၤကညီဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဒီးအံၤ န့ၣ် လီၤကဝီဖိတဖၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်. ပုၤလၢအလဲၤ မၤတၢ်လၢ တၢ်ခူၣ်လၢၢ်ခူၣ်လ့တဖၣ် ထံၣ်ဒၣ်ထဲကန့ၢ် ဘၣ်ကျိၣ်စုန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢပုၤတဝါ

သဝီကွံာ်ပိၣ်ဆူလၢ အကံအိၣ်တၢ်ဝဲတဖျါအံၤ တဘျးလၢတၢ်မၤသ့ၣ်, တၢ်ခူၣ်ထူတဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဒီးဘၣ် န့ၣ် သဝီအဝဲအံၤ အိၣ်ဒၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ခူၣ်ခူၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲကူၣ် ပနံၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဒီး တၢ်မၤသ့ၣ်, တၢ်ခူၣ်ထူတဖၣ်ဟဲအိၣ် ထီၣ်န့ၣ် ဖိသ့ၣ်သးစၢ်တဖၣ်တအိၣ်ဒီးထီၣ်လၢၤကွီၣ်ဘၣ်, တအိၣ်လဲၤမၤစၢၤမိၢ်ပာ်လၢခးပုၤသံၣ်ပူၤလၢၤဘၣ်. အ ဝဲသ့ၣ်လဲၤဆူတၢ်လီၤလၢကန့ၢ်ဘၣ်ကျိၣ်စုအလီၤန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢတၢ်ဖိးတၢ်မၤဟဲအိၣ်ထီၣ်အါအါဒိအံၤအယံ ပုၤအါဒိအါဂၤလဲၤမၤတၢ်လၢ တၢ်မၤသ့ၣ်အလီၤ, တၢ် ခူၣ်လၢၢ်လ့အလီၤန့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်ဟံၣ်ဖိယီဖိတ န့ၣ်ဒီးတန့ၣ်တအိၣ်ဒီးတပြၢလိာ်သးနီၣ်တဘျီဘၣ်. တၢ်

“ဖိသ့ၣ်တဖၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲ ကသံၣ်မၤခ့ၣ်ခ့ၣ်ရံၣ်အံၤ အါထဲလဲၣ်, အ မၤဘၣ်ဒိပုၤကညီအိၣ်ဆံးအါလဲၣ်ဘၣ်, အဝဲသ့ၣ် သ့ၣ်ညါဒၣ်လၢက န့ၢ်ဘၣ်ကျိၣ်စုဖိတဝဲဒီး ဟးလူၤယုက့ၤ မၤခ့ၣ်ခ့ၣ်ရံၣ်လၢအအိၣ်တၢ်မဲ တၢ်မၤကဆီၣ်ကွံာ်ထူဝဲအလီၤခံ ထံတအၢၣ်တၢ်လီၤအပူၤတဖၣ်န့ၣ် လီၤ.”

ခဲအံနလဲယုအဝဲသ့ၣ်လၢ ကိုဒီး သရိုတဘၣ်လၢဘၣ်.နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီး ထံၣ်အီၤန့ၣ် နကဘၣ်လဲလၢ တၢ်မၤသ့ၣ်အလီၢ်ဒီး တၢ်ရူၣ်လၢရူၣ်လ့ အလီၢ်လီၤ.”

သ့ၣ်လီၤသးကွံသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအါထီၣ်ဒီး တဂၤဒီးတဂၤပြၢ လိာ်သးလၢကန့ၣ်ဘၣ်စ့, တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံတၢ်ယုတၢ်ဖိးတ အိၣ်လၢဘၣ်. အိၣ်ဒၣ်ထဲလၢကယုကျိၣ်ယုစ့ကမၤမုၢ်မၤ ခုအသးန့ၣ်လီၤ. ပှၤအါဂၤယုကျိၣ်ယုစ့လၢအဟံၣ်ဖိယိဖိ အဂီၢ်, လၢနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်, ဖိသၣ်သးစၢ်တဖၣ်ဟးထီၣ် ကွံၣ်လၢကွံ, လဲၤမၤတၢ်ဒ်သိးကန့ၣ်ဘၣ်စ့လီၤ. ဖိသၣ် သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီး ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဒ် န့ၣ် အါထီၣ် ဒီး အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးလဲၤမၤတၢ်ဒ်ယုကျိၣ်ယုစ့ကီးန့ၣ်လီၤ.

အကံးစံးဝဲ “လၢညါ တၢ်လီၢ်လၢအမုၢ်လၢ ဖိသၣ် သးစၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဒၣ်ကွံကိၣ်ဒီးသရိုလီၤ. ခဲအံ နလဲယုအဝဲသ့ၣ်လၢ ကိုဒီး သရိုတဘၣ်လၢဘၣ်. န မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးထံၣ်အီၤန့ၣ် နကဘၣ်လဲလၢ တၢ်မၤသ့ၣ်အ လီၢ်ဒီး တၢ်ရူၣ်လၢရူၣ်လ့အလီၢ်လီၤ.”

တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အါထီၣ် ဖိသၣ်သးစၢ်တဖၣ် ထံၣ်ဘၣ်တၢ်အါထီၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံၣ် ကါကျဲတဖျိ ဂၤဂၤဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ် တဟဲန့ၣ်အါအါဘၣ်. ဆၢ ကတီၢ်ခဲအံၤ ကါကျဲဖျိပှၤကညီလၢတၢ်လီၢ်အဂၤတဖၣ် ဒ် သိးကန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤအဂီၢ် ဟဲ န့ၣ်လီၤအိၣ်လၢ တၢ်ရူၣ် လၢရူၣ်လ့ဒီး တၢ်မၤသ့ၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤတ ဖၣ်ဟဲန့ၣ်အါမး, ဟံၣ်ဖိယိဖိလၢအတအိၣ်ဒီး တၢ်ဂီၤမူ တဖၣ် ထံၣ်ဝဲပှၤအဂၤ အိၣ်ဒီး တဂီၤမူအယိ အဝဲသ့ၣ် သးလီဝဲ အဲၣ်ဒီးပှၤဝဲလီၤ.

ခိလွံၢ်စံးဝဲ “လၢအပူၤကွံၣ် ဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်သ့ၣ် ဝဲသးမုၢ်ဒၣ်လၢတၢ်လၢအအိၣ်ဒီးအီၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ခဲအံၤ တၢ်သ့ၣ်လီၤသးကွံအါမး လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖိသၣ်သး စၢ်ဒီး ပိာ်မုၢ်ဖိတဖၣ် အတၢ်သ့ၣ်လီၤသးကွံအိၣ်အါမး န့ၣ်လီၤ.”

စံးကစီဝဲ “လၢအပူၤကွံၣ် မုၢ်ဘူၣ်နံၤ, မုၢ်ဒဲးနံၤန့ၣ် ဖိသၣ်သးစၢ်တဖၣ်ဟဲက့ၤလၢဟံၣ် လဲၤလၢခးပူၤ, မၤစၢၤ မိာ်ပာ်တၢ်, ဖိအိၣ်မုၢ်, ဒၣ်ထံန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤ န တထံၣ်လၢအအိၣ်လၢ ဟံၣ်ပူၤယိပူၤဘၣ်. ဒ်သိးအဝဲ

သ့ၣ်ကန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်အဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယုစ့လီၤ.”

ဖိသၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးစၢ်လၢအလဲၤမၤတၢ်လၢတၢ်လီၢ် ဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲအန့ၣ်ဘၣ်စ့အဆၢကတီၢ်န့ၣ် လဲၤဟး လၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ပျီၣ်အလီၢ်, ပှၤအီၤကသံၣ်ကသီ, ပိာ်မုၢ်ဖိ တဖၣ်စ့ၢ်ကီးဆါလီၤအိၣ်အသးလၢကဒီးန့ၣ်ဘၣ်စ့အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

ခိလွံၢ်စံးဝဲ “ဖိသၣ်သးစၢ်လၢအသးစးထီၣ်အိၣ် ၁၄ နံၣ်ဆူအဖီခိၣ်လံန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ကသံၣ်ကသီပံၤ သ့ၣ်လံ, ဖိသၣ်တဖၣ် ထံၣ်ပှၤမၤဒီး မၤပိာ်ပှၤခဲ, တၢ်ဂၤခါ တၢ်အါခါတသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်, အ့ၣ်အဲၣ်ဒ်အဲးစံး (AIDS) တၢ်ဆါအိၣ်အါမး.”

ခိလွံၢ်တဲးဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢ ဝဲ ကျဲ ယၣ်, ကန့ၣ်ကီၢ်တၢ်လီၢ်လၢ ပှၤအါဂၤဟဲအိၣ်အါ အလီၢ် အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

“လၢယဟံၣ်ကပၤဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ် အပၢ်မၤတၢ် လၢ တၢ်ရူၣ်လၢ (Jade) အလီၢ်, ပၢ်အဝဲအံၤလဲၤလၢတၢ် မၤဖးယံးမးဟဲက့ၤတဘျီ မၤဝဲဒ်န့ၣ်တယံာ်ဘၣ်ဒီးသံန့ၣ် လီၤ. မိာ်လၢအအိၣ်တၢ်ဒီး အဖိမုၢ်ဖိ ယဲၢ်နံၣ်တဂၤ လဲၤ မၤ ကွၢ် အ သွံၣ် ဒီး တၢ် ထံၣ် န့ၣ် လၢ အ့း ချဲ အဲၣ် ဘၣ် (HIV) အိၣ်လၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. ခဲနံၣ်သၢနံၣ်ဝဲအလီၢ်ခဲ မိာ်အဝဲအံၤသံစ့ၢ်ကီးဝဲန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်ဖိသၣ်အံၤ ဘၣ် တၢ်အံးတၢ်ကွၢ်က့ၤအီၤလၢ ကရၢသဘျီတဖုဒီးဆဲးန့ၣ်အီၤ ကသံၣ်ဒ်သိးအ့းချဲအဲၣ်ဘၣ် (HIV) တၢ်ဆါသုတအါ ထီၣ်အသိးလီၤ.”

ပှၤလၢအသံလၢအ့းချဲအဲၣ်ဘၣ်တၢ်အါအိၣ်အါမး တကးဘၣ်ပှၤလၢအသံလၢ အဆဲးဝဲပံၤအယိစ့ၢ်ကီးအိၣ် အါမးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၂ နံၣ်အလီၢ်ခဲန့ၣ် သဝီကွံၣ်ပိာ်ဆူအံၤ ပှၤ တအိၣ်လၢနီတဂၤလၢဘၣ်. မ့ၢ်လၢပှၤသဝီဖိတဖၣ် သး ယီၤအသးဆူ တၢ်လီၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်ဖဲး တၢ်မၤဒီး ကျိၣ်စ့ အိၣ် အလီၢ် န့ၣ် လီၤ. တကးဘၣ်မ့ၢ် လၢ ကူၣ်ပနံၣ်ဖးဒိၣ်တဖၣ် ပှၤကွံၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ, ဒုး ကဲထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ရူၣ်ထူအလီၢ်, တၢ်မုၢ်တၢ်ပျီၣ်အလီၢ် ဒီး တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်လုာ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်စ့ၢ် ကီးတအိၣ်လၢဘၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. ■

ဖိသိပ်သနာပြုလူတော်ဗုဒ္ဓအိပ်ဆရာဖိတိဂီဝိ

စီကော်

ဂီဝိလူစံး "ဒ်ပမ္မာဖိသိပ်အသိး ခိန် ယာနန္ဒဆာန်နု ပဟ်အိဇ်သိးကစာ ယူတဂါလီ၊ ဘန်မနုအယိယစံးဒ်အံလဲန် နုန် တာဂါလိန်ကွအတာပီးတာလီလါပကလိန် ကွအဂီ ပကဘန်လဲဟံးနုလါအဝဲသုန်အအိန် ဒ်းလီ၊ တကးဘန်အမဲင်ညါ တာအိန်တာအိစု ကီး ပမ္မာလိန်ဘန်နု ပလဲမာနုလါအဝဲသုန် အိန် တကးဘန်ခိဖျိလါအဝဲသုန်မ္မာတာလါအ မာစာပုသုလါ တာခဲလါလါပလိန်ဘန်အိ သုန်တဖန်သုအယိနုလီ၊

ပဝဲဒန်ဒ်ပုဖိသိပ်တဂါအသိး ဒ်တာဆာ ကတီတရံးအသး တနံင်ဝံတလါ၊ တလါ ဝံတသီအသိး တာလိန်ခိန်လိန်ကွမ္မာဂု၊ တာယုအိန်ယု အိမ္မာဂု၊ ပတာအိန်မူနုဘန်ထွဲဒ်ဒ်ခိန်ယာနန္ဒဆာန်ကီး ဆာကတီဒ်းလီ၊ ဘန်ယးလါဟံင်ယိတာမဲတ မတ ဖန် ပမာစာ ပမိပပါတာတသု တမုန်စုကီး အါအါ ဘန်၊ သုဒန်တာလါဝံအိစာထံ၊ ယုအိန်ယုအိ၊ အါဒန် တကွာလါလိန်ကွဒ်း ပမာဒန်အါတကွာတာလါပမာမုန်တ ဖန်နုလီ၊

ဒ်တနံင်တီပုတာဆာကတီနု ပနီဖးအိသု အိန်ဝဲသါကတီဒ် အမ္မာတာစူ၊ တာဂါ၊ တာကီ သုန် တဖန်နုလီ၊ ဒ်တာဆာကတီအိန်ဝဲအသိး ပမ္မာကွာ လါ ဖိသိပ်လါအအိန်လါကစာကလိကျါတဖန်အဂီနု တာမဲးတာမာတာယုအိန်တာအိန်ဒ်ထီဘိနုလီ၊

တာစူခါ

စီစီလူမ္မာပုတဂါလါ အအိန်ဝဲသဝိကျိထုန်၊ ဘံ လုကီဆန်၊ နုသတူကီဂျိတဂါ တာလါကွါအတာလဲ၊ ခိဖျိလါအအိန်လါ အသဝိနုလီ၊ အဝဲစံးဝဲဒန် ဒ် ယမ္မာပုဖိသိပ်အသိး တာကီခါမ္မာဂု၊ တာစူခါမ္မာဂု၊

တာဂါခါမ္မာဂု၊ တာမဲးတာတာမာ တာယုအိန်အိန်ဝဲဒန် လါယဂီထီဘိလီ၊ လါယအိန်လါကျိထုန်သဝိနု စံင် ပျိတဖန်အိန်အါမး ကဝီယာယသဝိ ဘူးကဝးမးသဝိ ဒ်တဖျုန်ညါလီ၊

ဝဲတာစူလါသီအဆာကတီခါနုယဟာမာကထီ ဘိနုလီ၊ လါစံင်ပျိပုစုကီး ပုထာပုကွးဘုဆာက တီအယိ တဂါလါကစာအစံင်၊ တဂါလါအတာမာအိန် အါဝဲကီးဂါဒ်းနုလီ၊

စိန်အိန်ဒန်

ဝဲပုထာတာမဲး ပုကွးဘူးဝဲဟိန်ခိန်ဝံအဆာက တီခါနု ပဝဲဖိသိပ်တဖန်ဝဲကွီပုဂါခိ ပဟဲကုလါ ဟံင် ပအိန်မ္မာဆွံမ္မာ ပစံင်လါလဲလါစံင်ပျိပုတဘျီယိ နုလီ၊ ဆာကတီအဝဲအံ နယုအိန်တာမုန်ဂုမးဒ်း န ဟးယုအိန်တာစုကီးနုဝဲဒန်နုလီ၊ ပလဲတဂါလါပျိပု တဘျီ ပကွာစိတာဝးဒ်း ဝဲလါပုကွးဘူးဟိန်ခိန် ဝံ

ဖိသန့်ဆုံးဖိခံဂါ
အံကလဲဒီး
အိဉ်ယုာလားပု

န့ဉ် ပလဲလဲအဝဲသ့ဉ်အအိဉ်န့ဉ်လီၤ. ပလဲပိဉ်ဝဲပု
ကွဲးတံတဂါအခံဒီးဒုဉ်ဖိမ့စံဉ်ထီဉ်ပဖိဉ်အိဉ်ဝဲဒုဉ်ဖိန့ဉ်
လီၤ. ဝဲပုၤစးထီဉ်ကွဲးဟီဉ်ခိဉ် အခိဉ်ထံးတကထာခံက
ထာအခါန့ဉ်ဒုဉ်တစံဉ်ထီဉ်ဒီးအါအါဘဉ် စံဉ်ထီဉ်ဒီးဒုဉ်
ပုၤဘုဉ်ပုၤဘုဉ်န့ဉ်လီၤ.

မ့ၢ်တုၤလီၤလဲဟီဉ်ခိဉ်ကိဉ်လိဉ်ဘျးတစးဒီးလီၤက
ရဲကွံဉ်ဝဲသ့ဉ်ဖးကွံဉ်ဝဲတဘျီန့ဉ် ဒုဉ်သ့ဉ်တဖဉ် စံဉ်ထီဉ်
ဝဲချုးလိဉ်အခံန့ဉ်လီၤ. ဝဲန့ဉ်အဆာကတီၢ် ပဟးလူၤဖိဉ်
အိဉ်ဒုဉ်မုဉ်ဒိဉ်မးန့ဉ်လီၤ. ဒုဉ်လဲအမ့ၢ်ဒုဉ်ထီးက
လိဉ်, ဘဉ်တဘုဉ်ဘုဉ်န့ဉ် စံဉ်ချုးမးတဖုယံၤဂုၤမး, ဒ်အ
မ့ၢ်ဒုဉ်လဲပဟ်အီၤအဒိဉ်ကတံၢ်လဲပဂီၢ်အသိး မ့ၢ်စံဉ်
ထီဉ်တဘုဉ်ဘုဉ်န့ဉ် ပဝဲဖိသ့ဉ်သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ် နုၤလူၤဖိဉ်
ယၤလူၤဖိဉ်ဒုဉ်အခါ ပဘဉ်အထဲကပံဉ်လီၤ.

ပဖိဉ်မ့ၢ်န့ဉ်ဒုဉ်ထီးကလီးမိၢ်ပုၢ် ဖါပုၢ်တဘုဉ်ဘုဉ်
န့ဉ် ပသးခုဂုၤမးလီၤ. ပဖိဉ်ဒုဉ်တုၤလဲဒုဉ်တဖုလဲလီၤ
ကွံဉ် ဝဲ တ စး တ ဘျီ န့ဉ် ပ စး ထီဉ် ဂဲ လိဉ် ပ သး န့ဉ်
လီၤ. ယဲယဟံထီဉ်န့ဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ကိဉ်လိဉ်ဖိတလိဉ်ဒီးယ
ကွံဉ်လီၤလဲယသကိးအမဲဉ်ညါ ဝဲ အဝဲသ့ဉ်တထံဉ်ဝဲ

ဘဉ်အခါ အဝဲသ့ဉ်ဆိကမိဉ်ဝဲလဲဒုဉ်ကွဲးခိဉ်ဖိတဖုန့ဉ်
လီၤ. ဝဲန့ဉ်ဆာကတီၢ်အဝဲသ့ဉ် ကွဲးယုဝဲတံးဒီး တံဉ်
တံဉ်ဝဲန့ဉ်လီၤ. ဝဲအဝဲသ့ဉ်ယုကွဲးတံးခါဒုဉ်မ့စံဉ်ထီဉ် န
ဖိဉ်အိဉ်ကွဲးတဂါယဲးယဲးန့ဉ်လီၤ. သနဉ်ကုနဂဲၤအီၤဒ်
န့ဉ် ချုးစ့ၤကိဉ်ဘျီလီၤ. တုၤလဲအဝဲသ့ဉ်သ့ဉ်ညါနဂဲၤ
အီၤဒ်န့ဉ်တဘျီ အဝဲသ့ဉ်စ့ၤကိးဂဲၤကဒါကုၤနုၤန့ဉ်လီၤ.

အဝဲဂဲၤနုၤစ့ၤကိးနဆိကမိဉ်စ့ၤကိးလဲဒုဉ်လီၤ. ဝဲန
ကွဲးယုတံးအခါအဝဲနံၤဘဉ်ကုၤနုၤဒီးကျဲၤသးပုးနုၤတဲနုၤန
ဒုးဘဉ် တံးချုးနုၤနံလံဇါ နံၤပုးဝဲ “ကၤကၤကၤကၤ”
န့ဉ်လီၤ. ဝဲပုၤကွဲးဟီဉ်ခိဉ်အဆာကတီၢ်န့ဉ်ဒုဉ်လဲပဖိဉ်
အီၤန့ဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အါတကွဲးမ့ၢ်ဝဲဒုဉ်ကွဲးခိဉ်ဖိ, ဒုဉ်ထီးက
လိဉ်, ဒုဉ်ဖံးနုၢ်, ဒုဉ်အဂုၤဂုၤပုၤဘုဉ်ပုၤဘုဉ်န့ဉ်လီၤ.

ထံဖါ

ဝဲန့ဉ်အဆာကတီၢ် ထံဖါစ့ၤကိးလီၤဝဲအါမးလီၤ.
မ့ၢ်ဘဉ်လဲကွဲးတထီဉ်လဲဘဉ်တနံၤန့ဉ် ပသးခုဂုၤမး ပ
ကွဲးလိဉ်ပသးထဲဖိသ့ဉ် ဒီးပယီၤထီဉ်ယီၤလီၤဝဲပုၤခိးဘိ
ခိဉ်ဒီးပဟးယုအိဉ်ဝဲဒုဉ်ထံဖါန့ဉ်လီၤ. ဝဲပုၤထံတံးဝဲ
ပုၤဟ်အုဉ်ကုၤဟီဉ်ခိဉ်ဒ်န့ဉ်တဘျီထံဆံ့ဝဲဂုၤမးဒီးထံဖါမ့ၢ်
အိဉ်န့ဉ် နထံဉ်သ့လီၤ.

တဘျီတခိဉ်န့ဉ်မ့ၢ်ကွဲးလဲနီဉ်စိးခံန့ဉ် နထံဉ်စိးအ
ဒ်လီၤ. အဒ်န့ဉ်မ့ၢ်န့ဉ် အမိၢ်ပုၢ်ခိးဝဲအိဉ်စ့ၤကိးလီၤ. န
မ့ၢ်ထံဉ်အဒ်န့ဉ် နမၤန့ၢ်စ့ၤကိးဒီးအမိၢ်ပုၢ်လီၤ. ထံဖါ
န့ဉ်အဒ်ဘဲဂုၤမး အါတကွဲးပယုမ့ဘဉ်န့ဉ်ပအိဉ်သံသိ
အဒ်န့ဉ်လီၤ. အဒ်န့ဉ် ဝံဉ်သိ, နအုဉ်ဘဉ်နုၤနုၤနုၤ
န့ဉ်သိဉ်မးကွဲးကွဲးလီၤ. ပယုအိဉ်တနံၤတနံၤန့ဉ်န့ဉ်ဒုဉ်
တတီၢ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. ပကွဲးစိဉ်တုၤ ပမိယိမိဝဲတံးလီၤဒီး
န့ဉ်သိအုဉ်မ့ၢ်ဂုၤ နတီၢ်ဒီးအိအထံမ့ၢ်ဂုၤ နအိဉ်ဘဲမးလီၤ.

ဝဲပယုအိဉ်ထံဖါအဆာကတီၢ်န့ဉ် မ့ၢ်လဲပုၤဖျးထီဉ်
သိကွဲးခိးဘိအယိ ပုၤစံဉ်ကစၢ်မ့ထံဉ်ပုၤလဲပဟးလဲခိး
ဘိခိဉ်န့ဉ် ကိးယါပုၤမၤပုၤပုၤ လူၤပုၤန့ဉ်လီၤ. တဘျီတ
ခိဉ်မ့ၢ်လဲအခိးဘိလီၤပုၢ်ယိတအံဉ်ဝဲဒုဉ်ဘဉ်. ဘဉ်ဆဉ်
စံဉ်ကစၢ်မ့ၢ်ပဲ ပယုဒီးစံဉ်ကစၢ်မ့ၢ်တထံဉ်ဘဉ်အဆာက
တီၢ်န့ဉ် ပလဲကဒီးလီၤ. ပမၤဒ်န့ဉ်ကွဲးကွဲးလီၤ.

ထံဖါန့ဉ်လီၤအါဆာကတီၢ်ဝဲတံးစ့ၤခါဆာကတီၢ်န့ဉ်
လီၤ. မ့ၢ်လဲတံးယီၤထီဉ်သိမ့ၢ်ဂုၤ, တံးယီၤခါမ့ၢ်ဂုၤ န

တၢ်လၢအိၣ်ညၣ်

ဗဲးကျါရါခိၣ် အိၣ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ် နလၢအိၣ်ညၣ် မုၢ်ဂ့ၤမးလီၤ. ပုၤတၢ်န့ၣ်ဝဲလၢညၣ်ကအိၣ်အဆၢအလီၢ် နီၤ ပုၤကးဘၢတၢ် ယၢ် နီၤ သ့ၣ် ဘၣ် သ့ၣ် ဒု တဖၣ် န့ၣ် လီၤ. ဖဲထံလီၤခိၣ် န့ၣ် နမ့ၢ်တကးဘၢအိၣ်ဘၣ် ညၣ် ထီၣ်အိၣ်အဆၢတဖၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်လၢအကပီၤပျီဝဲအယီၤ လီၤ. နမ့ၢ်ကးဘၢအိၣ်တခါန့ၣ် ညၣ်ထီၣ်ဖူဝဲတဖၣ် မ့ၢ်ဘၣ် လၢညၣ်ထီၣ်တဘျီဘျီန့ၣ် နတၢ်န့ၣ်ထံလီၢ်ဝဲ နဟံးအိၣ် ဖဲ နနီၤဘၢတဖျၢၣ်န့ၣ် လၢထံလီၤခိၣ်ထိးတခါန့ၣ်ပျဲယုၤန ထံတဖၣ်ဖဲး နသိးညၣ်ဆၢကယုၤလီၤဝဲနီၤ ညၣ်ကနၢ ဘၣ် ကဟဲထီၣ်အိၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ညၣ်အဆၢန့ၣ် ပုၤမၤဝဲ န့ၣ်လၢမ့ၢ်, ဖုကမုၢ်, ပီ ကါဆံၣ်, ယါကျဲကျိၣ်ပုၤဘျီဝဲလီၤဝဲန့ၣ်လီၤ. တုၤလၢ ညၣ်နၢဘၣ်တဘျီညၣ်ဟဲထီၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အ ဆၢကတီၢ် နကဘၣ်စံၣ်အိၣ်ခူသ့ၣ်နသးလၢညၣ်သုတ ထံၣ်နၢတဂ့ၤအဂီၢ်လီၤ. ဖဲနနီၤကွၢ်ညၣ်ဟဲထီၣ်လံန့ၣ် န ခိးတုၤလၢထံလီၤပုၤညၣ်အိၣ်အဆၢထံဒုခံၣ်ခူၣ်တဘျီန လဲၤစံၣ်လီၤနီၤ ပၢ်လီၤနဘၢဖဲ ထံလီၤပုၤနီၤညၣ်သ့ၣ်တ ဖၣ်ဟဲက့ၤစံၣ်န့ၣ်ဝဲလၢဘၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. ညၣ်ဟဲက့ၤစံၣ် မ့ၢ်တလၢ်န့ၣ် နဟံးတၢ်နဘၢဖဲန့ၣ် နီၤနဟဲပလၢ်ခွဲးခွဲးက့ၤ ဖဲထံလီၤပုၤန့ၣ်န့ၣ်က့ၤညၣ်လၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ထံလီၤခိၣ်စ့ၢ်ကိးနဘၣ်မၤန့ၢ်မ့ၢ်ထီ တုၤလၢညၣ်ဘၣ် တဘျီဘျီ တခူတက့ၤထံလီၤကပၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢထံ လီၤန့ၣ် နတၢ်န့ၣ်အပူၤမ့ၢ်ဆဲးနီၤဘူန့ၣ် ညၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဘၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲ မ့ၢ်ခိၣ်အပူၤကဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်မးညၣ်ထီၣ်န့ၣ် ညၣ်န့ၣ်အါန့ၣ်လီၤ.

နမၤတဖျၢၣ် မ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်အတီၤန့ၣ် ညၣ်ဟဲန့ၣ်ဝဲဘၢ ပုၤလီၤ. နမၤမ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်န့ၣ် န့ၣ်ဒုၣ်စ့ၢ်ကိၣ်ဖိလီၤ. တၢ် လၢနလီၤအိၣ်ထံန့ၣ် ညၣ်တန့ၢ်ဒုၣ်သိးနီၤတခွဲးအိၣ်ညၣ် ဘၣ်. နလီၤအိၣ်ထံန့ၣ် မ့ၢ်ညၣ်ခ့ၣ်န့ၣ် တဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်, မ့ မ့ၢ်ညၣ်ဆၢဂီၤန့ၣ် တဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်န့ၣ်အိၣ်န့ၣ်တ ခိန့ၣ် အကလၢ်အါမးလီၤ. ကျဲၣ်ကျိၣ်အသးခဲလၢ်လီၤ. ဖဲ ညၣ်ဖိထီၣ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်ပုၤတနီၤကျိၣ်ညၣ်လၢအမၤန့ၢ်ဝဲတ ဖၣ် မၤအိၣ်ဝဲညၣ်အုၣ် န့ၣ်လီၤ. ထံလီၤနီၤတခွဲးန့ၣ်ပုၤဖိ သ့ၣ်, ပုၤမ့ၢ်မၤဝဲသ့ၣ်ခဲလၢ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပုၤကွံၣ်ပုၤ န့ၣ် အါတက့ၢ်ပုၤဖုၤပုၤယုၤအိၣ်ဝဲလီၤ. ဖဲညၣ်ထီၣ်ခါပုၤ

ဘျီန့ၣ်အဆၢတလိၣ်ဖိတလိၣ်ဖိန့ၣ်ပုၤကွံၣ်မုၢ်ဂ့ၤမးလီၤ.

တၢ်ဂီၢ်ခါ - မ့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ဂီၢ်ခါအဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပလဲၤ ကျိၣ်န့ၣ်ဝဲဝဲဒီးပကွဲးန့ၣ်အုၣ်ပီၤန့ၣ်လီၤ. ပကျိၣ်တဘျီဘျီန့ၣ် တဆံခံဆံ ပလဲၤယုၤဆဲးအိၣ်ယုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယုၤ အဆၢန့ၣ် ပမၤန့ၢ်လၢဟုၤသးဒီးပတီၢ်သယီၤဘျးဘျးဝဲ ပယါယုၤဒုၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. သန့ၣ်က့ၤကတၢ်လၢန ဘၣ်လိသုက့ၤအိၣ်တဖၣ်ဖဲန့ၣ်ယုၤဝဲအခါတၢ်လီၢ်လၢပ အိၣ်န့ၣ် ပဒီးအိၣ်ယုၤသ့ၣ်လၢပုၤကျိၣ်တခါဒီး ကထံပိၣ် ကျိၣ်တခါန့ၣ်လီၤ. ပလဲၤဆဲးတဘျီတဘျီပမ့ၢ်မၤန့ၢ်ဝဲ ယံၣ် ဒု ယုၤန့ၣ်ပသးဖုံဂ့ၤမး ပလဲၤယုၤဆဲးအိၣ်မုၢ်ဝဲကိးဟါ လီၤ. လီၤဆဲးဒုၣ်တၢ်လၢကထံပိၣ်ကျိၣ်တခါန့ၣ် ယုၤဘၣ် မုၢ်ကတၢ်ယုၤဝဲဒီးယုၤထံပိၣ်ပုၤ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပုၤ လၢကျိၣ်ထံဖိကျိၣ်န့ၣ်ကပိၣ်ကပၤတခါန့ၣ်နဆဲးယုၤဘၣ် တ ဘျးကလၢ် ယုၤဝဲ ယုၤဂီၤ ယုၤခိးယုၤပြုၤ တကၣ်မ့ၢ် ယုၤန့ၣ်ဟဲဘၣ်ဝဲဒုၣ်နတၢ်သ့ၣ်လီၤ.

ပဆဲးအိၣ်ယုၤမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် ပက့ၤတီၢ်အိၣ်က့ၤယုၤဒီး နီၣ်ဝီၤတပိၣ်, ကျိၣ်ဘိးဒီး, ဖုးဆံၣ်ဒီး, ပမၤဒီးသိဖိတဖၣ် န့ၣ် ဘဲမၢ်ဘဲလီၤ. ယုၤန့ၣ်ပအိၣ်ဘၣ်ဝဲဒုၣ်ဖဲန့ၣ်အဆၢ ကတီၢ်တဘျီဘျီလီၤ. မ့ၢ်တုၤလၢအခါတလၢတဘျီနနီၤ အိၣ်ယုၤစ့ၢ်ကိးတဘၣ်လၢဘၣ်. နနီၤယုၤမုၢ်ကတၢ်ဖဲ တၢ်ဂီၢ်ထီၣ်သိအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယီၤခါ

မ့ၢ်လၢတၢ်ယီၤခါ တၢ်ကိၢ်ဒိၣ်အလါန့ၣ် ထံကျိၣ်ဖိ, ကွံၣ်ဖိတဖၣ်ဆဲးဒီးလီၤသံးကွံၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တနီၤကျိၣ်အိၣ် တ့ၢ်ဝဲပုၤကွံၣ်ပုၤကွံၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်ခါ ပလဲၤ မၤန့ၢ်ဝဲချၢၣ်ထုး, သီၣ်ဝံၣ်ထုး, တကၣ် မ့ၢ်လၢအထုးညီ အထုးအိၣ်, ပလဲၤမၤန့ၢ်ဒီးယီၤအသိတဖၣ် ပဖိယုၤအိၣ် ဒီးပဟ့ၣ်ဒုးကဲထီၣ်က့ၤအိၣ်လၢက့ၤန့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်ဒုးကဲ ထီၣ်အိၣ်လၢက့ၤမ့ၢ်ဝဲလံန့ၣ် ပထၢန့ၣ်ဟံးအိၣ်လၢမိအပူၤ မ့ တမ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ထံအဒၢပုၤန့ၣ်လီၤ. လီၢ်ခံပကွဲးထီၣ်လိၣ်ပ သးဒီးပသကိးခံဂၢဝဲပလဲၤယုၤဒီးအိၣ်ဝဲထီၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယုၤအိၣ်ထီၣ်

တုၤလၢပလဲၤတုၤလၢ ထံကွံၣ်ဖိတဖၣ်လၢ ထံအိၣ် တီၢ်အလီၢ်တဘျီယီၤန့ၣ် ပဟးယုၤကျိၣ်န့ၣ်ဝဲသ့ၣ်ဒုၣ်ဖိတဖၣ်

လၢပကဘဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢသ့ၣ်ဒုန့ၣ် နကဘၣ် အဲးကွံာ်ဝဲအဘျီပျီအူကလၢ်မး နဘဲထီၣ်စဲၣ်စ့ၢ်ကိးညီဝဲ တကးဘၣ် အဲၣ်ညါန့ၣ်ထုးကွံာ်စဲၣ်စ့ၢ်ကိး အဲဝဲတအိၣ် တၢ်လၢသ့ၣ်ဒုလီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဘဲထီၣ်စဲၣ်စ့ၢ်ဒီးသ့ၣ် ဒုလၢနမ့တက့ၣ်ကွံာ်အဘျီဘၣ်န့ၣ် နမ့ထုးထီၣ်ကွံာ် အီၤတခါအိၣ်တၢ်ဝဲဒၣ်ဖဲသ့ၣ်ဘၣ်လီၤန့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဒီးထီၣ်န့ၣ် လီၤ. တုၤလၢပပာ်လီၤဝဲဝဲပ ကျိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်လၢသ့ၣ်ဒုဒီးပ ကၢ်ဘၢဝဲ ထံလၢအယုၤစဲးရဲးရဲးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. န ကဘၣ်အိၣ်တဖၣ်လၢတၢ်လီၤလၢထီၣ်တထံၣ်န့ၣ်ဘၣ်အ လီၤန့ၣ်လီၤ. မ့ထံၣ်န့ၣ်တခါ အဲဝဲကဟဲလီၤအီၤဝဲထံၣ်န့ၣ် ဟဲဝဲတဘျီစ့ၢ်ကိးဘၣ်.

တၢ်လၢထီၣ်န့ၣ်လီၤအီၤဝဲထံၣ်စ့ၢ်ကိးဖဲမ့ၢ်ကထူၣ် တဘျီဒီးဘူးတၢ်ကခံးလီၤတဘျီန့ၣ်လီၤ. သနကုမ့မ့ၢ် လၢတၢ်ကခံးလီၤတဘျီန့ၣ်ထီၣ်လီၤအီၤဝဲထံၣ်အါန့ၣ်ဒီးမ့ၢ်က ထူၣ်တဘျီဒီးလီၤ. ပဆၣ်နီၤအိၣ်လၢတဖၣ်ပူၤ ပကွၢ်စူၣ် ဒၣ်ထီၣ်ဒီးဝဲလၢပပာ်လီၤအီၤန့ၣ်လီၤ. ထီၣ်မ့ၢ်ဘၣ်တ ဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပသ့ၣ်ခုသးခုဂ့ၤမးပလဲၤလီၤစံၣ်ဖီၣ်ကွံာ်ဝဲ ထီၣ်ချးမး, ထီၣ်လၢအဒိၣ်ထီၣ်အိၣ်တဘျီဘၣ် စီၣ်လီၤ လၢစဲးဖီၣ်ဒီးယုၤထီၣ်ကွံာ်န့ၣ်ပူၤပကွၢ်ထွဲအခံပလီၤကီၤက့ၤ ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ထီၣ်လၢပဒီးန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲ ထီၣ်ဖီၣ်ကွံာ်, ဘီကွံာ်လီၤ, ထီၣ်ဘီကဲၣ်, ယုၤဒီးထီၣ်ကွံာ် ကွံာ် အဂ့ၤအဂ့ၤပူၤဘၣ်ပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. စီၤခွၢ်အူ စံးဝဲ ဒၣ်ဒဲအံၤ သါဝဲမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤကွီၣ်ဖိတဂၤဒီးပုၤဖိသ့ၣ်တဂၤစ့ၢ် ကိးလီၤ.

သါဝဲဒၣ်စးထီၣ်လၢသါသ့ၣ်ညါလီၤသးတုၤလၢခဲ အံၤန့ၣ် မ့မ့ၢ်တၢ်လိာ်ကွဲန့ၣ်သါအဲၣ်ဝဲထီၣ်ဘီလီၤ. လိာ် ကွဲအိၣ်စ့ၢ်ကိး ဘၣ်တဘျီတခါမိမဲကိးမၤက့ၤအိၣ်က့ၤ မ့ၢ် ကစၢ်စ့ၢ်ကိးသးပုၤနီၣ်အိၣ်က့ၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဝဲလီၤ. တၢ် လိာ်ကွဲဒုမ့မ့ၢ်လၢပဂီၢ်န့ၣ်ဒီးတနံၣ်အိၣ်ဝဲကိးလၢအန့ၣ် လီၤ. လၢပဂီၢ်န့ၣ်မ့ဘၣ်တဲမ့ၢ်ဟါလံန့ၣ်လိာ်ကွဲမးတဘျီ ဒီးဘၣ်အိၣ်ဒီးဝဲဒၣ်လီၤ.

တၢ်စုၤခါ

တၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲကျိ

တၢ်လၢပလိာ်ကွဲညီၣ်န့ၣ်အါကတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်ခး ကျိန့ၣ်လီၤ. ကျိန့ၣ်ပကျိန့ၣ်လၢဝဲဖိဒီးအဆၣ်တခါပမၤ

န့ၣ်အီၤလၢစးခိ, မ့တမ့ၢ်တကွံာ်လၢပ အုၣ်တၢ်ဒီးလိာ်ဖိဝဲပ ဝဲခးအီၤန့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်တခါပမၤလၢတီၤပူၤသ့ၣ်န့ၣ် လီၤ. တီၤပူၤသ့ၣ်အိၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢတီၤပူၤ သ့ၣ်န့ၣ် နကီၢ်န့ၣ်ထံန့ၣ်ပူၤအခံတစးတစးမ့တမ့ၢ်န့ၣ်ထွဲ အခံတစးဒီးန့ၣ်လဲၤတၢ်တၢ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢစးခိတခါတ ကွံာ်လၢတခါဒုန့ၣ်အုၣ်ဘျးကီၣ်လိာ်အီၤဝဲမးခးအီၤသ့ လီၤ. ပလိာ်ကွဲတၢ်ခးကျိန့ၣ် ပနီၤလီၤပသးခံဖု ပနီၤလီၤ သးပုၤသီးဝဲန့ၣ်ယးလိာ်သး ကိးယါတဖၣ်ကိးယါ ထီၣ်တနီၤထီၣ်ခးလိာ်သးန့ၣ်လီၤ. ပဂဲၤလိာ်ကွဲဝဲဒဲန့ၣ် မ့ၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယီၤထီၣ်သီ

ကွံာ်ဘီၣ်

ဖဲတၢ်ယီၤထီၣ်သီအဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပဂဲၤလိာ်ကွဲအါ လၢ ကွံာ်ဘီၣ် ဒီးပပျဲဘျီအီၤန့ၣ်လီၤ. ကွံာ်ဘီၣ်န့ၣ်အိၣ် အါဝဲလၢဝဲမံၤအခံ ဖဲဘီၣ်ပျီထီၣ်အဆၢကတီၢ်ခါန့ၣ် လီၤ. တၢ်စုၤခါအဆၢကတီၢ်န့ၣ် နတထံၣ်ကွံာ်ဘီၣ်အါ အါဘၣ်. နထံၣ်အိၣ်အါဖဲ တၢ်ယီၤထီၣ်အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. ကွံာ်ပျီဟါလီၤခိပလဲၤယုၤဖီၣ်န့ၣ်ဝဲကွံာ်ဘီၣ်ဒီးပ ဟဲက့ၤစီၣ်တုၤပစၢ်ယာ်ဟံအီၤဝဲပပျဲဟ့ၣ်အိၣ်အဆၣ်လၢ ကထံကုၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်အမိၢ်တခါ ပယီၤအိၣ်ကွံာ်အီၤ န့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢအဖါတခါပပျဲဘျီဝဲအီၤန့ၣ်လီၤ. ကွံာ်

မိခင်ကွဲဖက်နေပြီးလျှင် ဆီလိပ်အသားစွန်းစွန်းကီး မှုမ့်အမိန့်နှင့် ဆုံးရှုံးအဖါ အနာဂတ်စွန်းကီးတထိုင်ဘ၍ မှုမ့်လှအဖါတခီ နှင့် အနာဂတ်စွန်းကီးအမိန့်ပျံတခီသွါထိုင်ဝဲတစဲးန့လီ။

မိကဲ

တၢ်ယီၤထိုင်သီန့ၣ် ပဲၤလိာ်ကွဲစွန်းကီးတၢ်ခးမိကဲ န့ၣ်လီၤ။ မိကဲသၣ်န့ၣ်ပဲၤလိာ်ဖီၣ်န့ၣ်လၢထံကျိကပထံဒိုင် လီၤအခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံလီၤကွဲၣ်အခါမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ။ အါတ က့ၢ် ပထာဟ်လၢထံဒိုင်လီၤခါလီၤ။ တုၤလၢတၢ်ယီၤထိုင် သီတဘျီပလိာ်ကွဲခးဝဲမိကဲလီၤ။ ပခးစွန်းကီးတကပဲၤ သိးသိးအိုင်ဝဲလီၤ။ တၢ်လၢမိကဲ န့ၣ် ပဲၤလိာ်ကွဲခး အိုင်အိုင်တဘျီကလုာ်ညါလီၤ။

တၢ်ဖျးကွဲၣ်ခးကိာ်ကွဲ

တၢ်ဖျးကွဲၣ်န့ၣ် ပဲၤလိာ်ကွဲစွန်းကီးလီၤ။ ပဖျးတ ဘျီတဘျီန့ၣ် ပုၤကညီဒုအိုင်လၢအဆံတဘျီအိုင်ဝဲယံၤဂၤ ယုၤဂၤ ပဖျးကွဲၣ်တဘျီတဘျီထိုင်ဘးလၢအလါညါစွန်းကီး လီၤ။ ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်ပခးအိုင်လိာ်သးကိာ်ကွဲစွန်းကီး လီၤ။ ကိာ်ကွဲစွန်းကီးပဲၤလိာ်ကွဲအီၤသုတဘျီမံၤ, ပ ကွဲၣ်အီၤလၢခိၣ်ဖံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ခးလီၤအိုင်အီၤလၢလီၤလုၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ထူအိုင်ကိာ်ကွဲလၢဘီလိမ့ၢ်ဂ့ၤအိုင်ဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ။

ပျံမုာ်

ပျံမုာ်န့ၣ် ပဲၤလိာ်ကွဲအီၤမုာ်ဂ့ၤမးလီၤ။ ပကွဲၣ်န့ၣ် လၢအကျၢၤတဘီၤခး ပဟံစွန်းကီးအီၤ ဖဲအခိၣ်ယီၤဂ့ၤပဆၢထၢၣ်ကျၢၤပယီၢ် အီၤမုာ်န့ၣ်လီၤ။ ပျံမုာ်အံၤအိုင်ဝဲပ ဟံၣ်ယၢၤ ကစၢ်ကပပုၤလဲၤယု အိုင်တၢ်ကျဲန့ၣ်လီၤ။ ပဲၤလိာ်ကွဲစွန်းကီး တဘျီတဘျီန့ၣ်ပုၤကညီတဘျီဂၤ လီၤ။

ပဲၤလိာ်ကွဲစွန်းကီး တဂၤတဝီၤခး ပုၤသးပုၤတနီၤမုာ်ထံၣ်ဝဲပဲၤဂဲၤခးဂဲၤ ပိာ်ပခံအိုင်စွန်းကီးဝဲလီၤ။ ပျံမုာ်ဝဲ အံၤ လဲၤတၢ် စွန်းကီး ဖးယံၤဖိညါ လီၤ။ နတဝံၢ်တဘျီတဘျီလဲၤလီၤ။

လီၤ ကအိုင်ပတုာ်န့ၣ်တံာ်တံာ်ဝဲဖးယံၤညါလီၤ။ တၢ်ဂဲၤ လိာ်ကွဲ န့ၣ်မုာ်ဘၣ်ယၢၤကီးမံၤဒဲးလီၤ။ တမုာ်ဘၣ်န့ၣ်တ အိုင်နီတခါဘၣ်။

တၢ်တုၤန့ၣ်ဟံၣ်ဖဲ

ပလိာ်ကွဲစွန်းကီးဝဲ တၢ်တုၤန့ၣ်ဝဲဖဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢ တခီးထူၣ်ယၢၤသ့ၣ်ခိၣ်ထံး, သ့ၣ်ခံမ့တမ့ၢ်ဝဲကဒုလၢ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ပကျိန့ၣ်သ့ၣ်ဒုဖိဝဲဒုဖိခး ပကျး ဘၢလီၤအခိၣ်လၢအံၤလၢဘး မုာ်ဆါခိတမ့ၢ်ကၢၣ်ပသး ပ လဲၤမံဝဲလၢ ပဖဲဖိအပူၤန့ၣ်လီၤ။ ဖဲဖိန့ၣ် ပတုၤစွန်းကီးတ ဂၤတဖျၢၣ်ခံဂၤတဖျၢၣ် ပလဲၤမံအိုင်သကီးလိာ်ပသးအိုင် စွန်းကီးတဘျီတဘျီန့ၣ်လီၤ။

ပိာ်မုာ်ဖိခးတၢ်ဖိအိုင်တုၤအိုင်အသန့ၣ်

နီၢ်ယၢၣ်မုာ်ပုၤတဂၤလၢအဖိအိုင်တၢ်သ့ၣ်ခး မုာ်စွန်းကီး ပုၤတဂၤလၢအမၤစၢၤဘၣ်အမိၢ်အပၢ်အတၢ်အါကတၢ်တ ဂၤန့ၣ်လီၤ။ ဖဲတၢ်စူၤလီၤသီခါန့ၣ် ပလဲၤလၢကစၢ်ခးပယု အိုင်တၢ်ခးတၢ်လၢၣ် , ပအိုင်ဘၣ်ဝဲပိာ်ဖိဝါ သ့ၣ်တဖၣ် လီၤ။ မုာ်လဲးတၢ်လၢမုာ်ဝံၤလၢကစၢ်ကပၤန့ၣ် တလးအီ အိုင်, ကံကူၢ်ဖိခးစွန်းကီးဖဲဖဲထိုင်ဝဲတက့ၢ်တၢ်လီၢ်သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဖဲန့ၣ်အဆၢပတီၢ်တၢ်ခးတၢ်လၢၣ်တဖၣ်ပ အိုင်ဘၣ်အီၤအဆၢတတံာ်ဘၣ်။

တၢ်အိုင်တၢ်အီၤလၢသ့ၣ်ပုၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ်နဟးယု အိုင်ယၢၤအိုင်အီၤန့ၣ်ညီဝဲဒၣ်လီၤ။ ဖဲန့ၣ်အလီၢ်ခံ ဘီၣ်အ

ပိတ်မုတ်ဖိတဖန်ဟား ကဝဲးအိန်ဒုန်ဖိ, ဆွဲ, သဒိန်လာထံ ကျိဖိအပူ

ကလုက်ကလုက်, ပျဲခိန်, တအုဂ္ဂ, ပိတ်နာတိတ်, ပျိန်နာပျိန်, ပိတ်ဂီ သုန်, ဒိန်ခိန် သုန်, တကွံ နုန်, သွ့ဘိ, သွ့ဖါ အိန်, တာ်သုန်တဖန်အံပမုတ်ဘုန်သးအိန်အိန်တမံလံာ် လံာ်ပလဲလံာ်ပူနုန် နယုအိန်ယုအိန်အိန်နုညီဝဲဂုမး လီၤ. မုမုတ်တရုခါနုန် ပမုတ်ပတလီၤဒိလံာ်တိးတိး လုန်ဘုန်. ဒိဖျိယမုတ်ဖိပိတ်မုတ် လံာ်အဒိန်ကတံာ်တဂါ အယိယဖိအိန်စါယမိတ်ပပံာ်ယပံာ်အတံာ်ထီဘိလီၤ.

ဖဲပအိန်လံာ်ဒဲကဝီပူအဖါမုတ်အံ တံာ်အိန်တံာ်အိန် အမုတ်တိးတိးလုန် တံာ်သုတုန်သုန်ပတအိန်ဘုန်ကိး ဆါကတံာ်ဒဲးဘုန်. မုမုတ်လံာ်တရုလီၤသိဒိးတံာ်တရုလံာ် တုၤတစုနုန်ယသးခုမးဖးဒိန်ညါလီၤ. ဒိဖျိလံာ်ယဟး ယုအိန်ဘုန်တံာ် ဒိးတံာ်လုန်ဒိးတံာ်သုတုန် သုန်ညီဝဲ ဒုန် အယိနုန်လီၤ.

တံာ်ယိထီန်သိတခိနုန် ပလဲယုဒုအိန်သုကုၤဒုန် ထဲတကီၤကးသုန်, နိန်တံာ်ဒိး လံာ်ထံကျိနုၤ မုတမုတ် ပုၤ ကစါခိန်အစံာ်ယုနုန်လီၤ. မုမုတ်လံာ်ပူနုန် ပလဲယု ခုန်အိန်ဝဲ ပဟုတံာ်, ယမံာ်တံာ် တံာ်တကျးနုန်လီၤ. တဲ နုၤတံာ်ဒိးယိထီန်တံာ်အိန် တံာ်အိန် ကီထီန် ဒုန်ကွံာ်ကွံာ် လီၤ. မုတုၤလီၤကဒိးလံာ်တံာ်ကိာ်လါတဘျီနုန်တံာ်ဒိးတံာ်

လုန်ဒုနယုအိန်ကုၤတမံမးတဘုန်လံာ်ဘုန်. အိန်ဒုန် လံာ်ပူနုနုဒိန်ခိန်သုန်, သွ့ဘိတခါခံခါနုနုလီၤ. သနုန် ကုမုဘုန်ကွံာ်ကဒါကုၤတံာ်ဆါကတံာ်တကတံာ်ဘုန်တက တံာ်နုန် နပဖိသုန်ပသနုန်ဒုန်ပဝဲ ပဘုန်ထွဲဒိးခိန်ယုနု ဆါနုကိးကတံာ်ဒဲး ကိးနံၤဒဲးယုနုနုနု ပတဲသုလီၤ. မုမုတ်အဂုၤဒဲလုန်နုန် ဒိဖျိလံာ်ပဒိန်ထီန်ဘုန်လံာ်ဒုသဝီကစါ ကလိကျါအယိ ပသုန်ညါဝဲဒုန်နုနုလီၤ. ပမိတ်ပံာ်ဖဲဖုသုန် တဖန်ဒဲအမုတ်အိန်မုမုတ်မုမုတ်တံာ်တခါဘုန်တခါစုန်စုန် နုန် ပထံန်ဘုန်လံာ်အဝဲသုန်တံာ်လိန်လံာ်ဟံာ်ယိတံာ်သု တံာ်စွဲဒဲအမုတ်အိန်တံာ်အိန်,ဟံာ်ယိတံာ်သုတံာ်စွဲနုန်အါ တကွံာ်လဲၤမုမုတ်လံာ်သုန်ပုၤအိန်နုနုလီၤ.

တံာ်လိာ်ကွဲလံာ်ပအဲဒိးသးလီၤအိၤတဖန် ပလဲၤ ဟံးနုနုလံာ်သုန်ပုၤနုနုလီၤ. ပတဘုန်ပူၤလံာ်ပစုနီတ ဘးဘုန်. တံာ်အိန်ဒဲအမုတ်တံာ်ဖဲတံာ်ညုန်, တံာ်ဒိးတံာ် လုန်ဒိးတံာ်သုတံာ်သုတံာ်သုန်သုန်တဖန်စုာ်ကိး ပတဘုန် ပူၤလံာ်လံာ်ပစု ဘုန်, ပလဲၤဟံးနုနုဒုန်လံာ်ပူၤနုနုလံာ် လီၤ. တံာ်လံာ်ပလိန်ဘုန်ခဲလံာ်နုနု မုမုတ်လံာ်အဘုန်ထွဲ လိာ်သးဒိးနုဆါနုနုလီၤ. နုဆါနုမုမုတ်အိန်လံာ်ဘုန် နုနု တံာ်လံာ်ပလိန်ဘုန်တဖန်စုာ်ကိးကလီၤမံာ်ဝဲလီၤ. ■

ဆာထံၣ်ဘၣ်ကုၤတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလိၣ်ဒီးလၢအပူၤကွံာ်

သုလၢကီၤဂ့ၤ

တ ဘျီလၢသဝီတဖျၢၣ်အပူၤ တၢ်ခဲလၢာ်အိၣ်လၢ အိၣ်ပွဲၤဒီး နူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ် အိၣ်ကုၣ်အိၣ်ပွဲၤန့ၣ်လီၤ. လၢသဝီကပၤအိၣ်ဒီးစံာ်ပျီဖး လဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်အလၢအပွဲၤလၢ နူဖိသဝီဖိအဂီၢ် တကးဘၣ်အမဲၣ်ညါဆါဘၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲဘု သ့ၣ်တဖၣ်ဆူတၢ်လီၤအဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒိဖျီလၢအိၣ်ဒီးစံာ်ပျီ အယိထံကျိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးထံအါဝဲ လၢလီၣ်ဝဲလၢတၢ်မ့ၢ် တၢ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးတၢ်လၢတၢ်ဒုၣ် တၢ်ပျီသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်လၢအိၣ်ပွဲၤလၢထံကျိကပၤဒီးလၢ ထံကွၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်ဖိယိဖိအိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတဖျၢၣ် လၢပာ်တဂၤမ့ၢ်ဝဲသ ဝီသးပုၤအဝဲအိၣ်ဒီးအပူၤမၤတၢ်ဖိ ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤမၤအိၣ် စံာ် ဒီးတနံၣ်ဒီးတနံၣ်တၢ်အိၣ်အိၣ်လၢအိၣ်ပွဲၤဒီးအိၣ်ဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်သ့ၣ်ပံးညီထီၣ်ဘိန့ၣ်လီၤ. တၢ် မၤအသးတုၤတၢ်ဆါကတီၢ်ယံာ်ထီၣ်ဒီး ဒိပနံၣ်တဖုၤ န့ၣ်လီၤဝဲဆူသဝီအံၤ စးထီၣ်ပုၤဝဲ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဘု အဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ဘုအပူၤဂ့ၤအယိ နူဖိသဝီဖိသ့ၣ် တဖၣ်ဆါဝဲဒၣ်အဘုဒီးန့ၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့ၣ်ဒိၣ်မးလီၤ. ဒိပ နံၣ်တဖုၤအံၤဟဲန့ၣ်လီၤလၢသဝီပူၤဒီး မၤဝဲဒၣ်တၢ်ဆါတၢ် ပူၤဒီးစိၣ်ဆုၤန့ၣ်ဝဲပနံၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အါမးအယိနူဖိအတၢ် သ့ၣ်လီၤသးကွံာ်အါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တယံာ်ဘၣ်ဒီးဒိပနံၣ် တဖုၤအံၤ, ဟဲဆိလီၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢသဝီပူၤဒီး ပူၤဝဲ ဒၣ်ဟီၣ်ခိၣ် လၢကသ့ၣ်ကဖျးတၢ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးဒီးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဖျးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတဖၣ် ကဟး ထီၣ်အါအါအဂီၢ် ဒိပနံၣ်အံၤ ကဘၣ်သ့ၣ်ကဲကသံၣ်တ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢဒိပနံၣ်အံၤသ့ၣ်ကဲကသံၣ်ဒီးအတၢ်မ့ၢ် တၢ်ဘိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟးထီၣ်အါအါအယိ သဝီဖိ ကွၢ်လိဝဲဒိပနံၣ်အံၤဒီး စးထီၣ်သ့ၣ်ကဲကသံၣ်ဒ်သိးတၢ် သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်, အဘုအဟ့ၣ်ကဟးထီၣ်အါအါအဂီၢ်ဒီး က ဆါဘၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီသးပုၤတဂၤအံၤစ့ၢ်ကိး ဒိ ဖျီလၢသဝီဖိအါဂၤ သ့ၣ်ဒၣ်ကဲကသံၣ်ဒ်သိး အတၢ်မ့ၢ်

တၢ်ဘိကဟးထီၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်အသိးအဝဲစ့ၢ်ကိးစးထီၣ် သ့ၣ်ဒၣ်ကဲကသံၣ်လၢအစံာ်ပျီပူၤန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်သ့ၣ် ကဲကသံၣ်သၢနံၣ်ဝဲအလီၢ်ခံ, ဘၣ်တနံၣ်အဖိခါစိၣ်စကီၤ လၢအသးအိၣ် ၁၂ နံၣ်ဖိတဂၤဟးလိာ်ကွံာ်ဒီးအသကိး လၢစံာ်ပျီကပၤအခါလဲၣ်ဒီးထံၣ်ဝဲလၢအပါအစံာ်အယၤ ထံကျိအကပၤထံတိာ်လိာ်ဖိတဖျၢၣ်အပူၤ ညၣ်ဖိသံထီၣ် ဖိဝဲဒၣ်အါမးဘၣ်ဆၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲလၢညၣ်တဖၣ်သံလၢ တၢ်ဂ့ၢ်မနုၤအယိဘၣ်.

တယံာ်ဘၣ်ဒီး တၢ်ဆါကတီၢ်ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်စူၤထံ လီၤစ့ၢ်ဒီး ပုၤစးထီၣ်သ့ၣ်အိၣ်ဝဲတၢ်ဒီးတၢ်လၢအဆါက တီၢ်န့ၣ်စိၣ်စကီၤဒီးအသကိးသၢဂၤ လၢတၢ်သ့ၣ်ခုသးခုအ ပူၤဟံၣ်လီၤအသးလၢကဟးဂဲၤလိာ်ကွံာ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲအဝဲ သ့ၣ်ဟးလိာ်ကွံာ်အဆါကတီၢ် လဲၣ်ဘူးဝဲဒၣ်ဒီးပုၤသ့ၣ်တၢ် ဒီးတၢ်လၢအကျိး ဒီးအဝဲသ့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤကွၢ်တၢ်ဒီးထံၣ် လၢဖါတၢ်သးပုၤတဂၤကျိၣ်ကျိၣ်ဝဲတၢ်ထံတခါဒီးဟးခးဝဲ လၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဒီးအသကိးတ ဖၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်အယိ လဲၣ်ဘူးဝဲဒီးဖါတၢ်သးပုၤတ ဂၤန့ၣ် ဒီးဝဲန့ၣ်အဆါကတီၢ်အတၢ်စံးဘၣ်အီၤ ဖိခိၣ်ခါ သ့ၣ်ဟဲအိၣ်ဘူးဝဲအံၤတဂ့ၤ ယခးတၢ်အထံသ့ၣ်တဖၣ်က ဖျိးဘၣ်သု ဝဲန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟးထီၣ်လိာ်ကွံာ်ဆူတၢ်လီၤ အသိတတီၤန့ၣ်လီၤ.

ပူၤကွံာ်တနံၣ်ဒီးအဝဲဒီးအသကိးသၢဂၤ လဲၣ်ကဒီးဝဲ ဖါတၢ်တဂၤန့ၣ်အကျိးကရၢၢ်ကပၤ ဒီးထံၣ်ဝဲလၢမ့ၢ်ဂံၢ်သး ပုၤတဂၤဆုၣ်နီၤလၢဒဲဖိပူၤဒီး ထွါန့ၣ်ဝဲအဝဲအခိၣ်သ့ၣ်ဒီး ခိၣ်ဖါန့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်သၢဂၤလဲၣ်ယုာ်ဝဲဒီးထံၣ်ဝဲ လၢ အမ့ၢ်ဒၣ်ဖါတၢ်တဂၤယိလၢအခးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိက သံၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်အဝဲစံးဘၣ်မ့ၢ်ဂံၢ်တဂၤန့ၣ်လၢ လဲၣ်ဆုၤဖါတၢ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်ခိၣ် ဒီးအဝဲသ့ၣ်သၢဂၤလဲၣ် ပိာ်မ့ၢ်ဂံၢ်တဂၤန့ၣ်အခံလီၤ. ဝဲန့ၣ်ကသံၣ်သရၣ်မၤကွၢ်ဝဲ ဒီးထံၣ်ဝဲလၢဖါတၢ်တဂၤအံၤဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဆါသ့ၣ်တ ဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လီၤကီၢ်, တၢ်စုတကံၢ်ခိၣ်တကံၢ်, ဒီးတၢ် ခိၣ်သ့ၣ်ဆါဒီးမ့ၢ်တၢ်ပနီၣ်တဖၣ်လၢအမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်ဆါ

အဲဒါ ဒီဖျိလူအအိတ်ဘုဒီးနာဘုဝဲ တံစုတ်တံပျံအယိ နှုတ်လီၤ. ကသံသရဲမုၢ်စံးဘုအိၤလၢ ပုၤလၢတံဆိ ဟံၣ်လၢအတံဆိဒံးအံၤအိတ်အိမးလီၤ.

ဖဲနှုတ်စီၤစကီၤက့ၤသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲလၢ အလဲၤ ထံၣ်ညုၣ်သံတဖၣ်နှုတ်လီၤ. ဖဲနှုတ်အဝဲအိတ်ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲ အယိ, အဝဲလဲၤဝဲဒုၣ်လၢအသရဲမုၢ်အဟံၣ်လၢအအိတ် ဘူးဒီးအကိတ်ဒီးသံကွဲၣ်ဘုပးလၢအထံၣ်ညုၣ်သံထီၣ်ဖိ အဂ့ၢ်နှုတ်လီၤ. ဖဲနှုတ်အသရဲမုၢ်စံးဘုအိၤ နတသ့ၣ် ညါဘုဒါ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်အိတ်က့ၢ်ပုၤသ့ၣ် ဂံၢ်က သံၣ်လၢသဝီဒီတဖျုၣ်ညါယုၣ်ယုၣ်အယိတံဂ့ၢ်ကိတ်တဖၣ် အိတ်ထီၣ်အသးနှုတ်လီၤ.

သရဲမုၢ်စံးဘုကဒီးအဝဲသ့ၣ် ဖဲပနီၢ်ဆံးဒီးအ ဆၢကတီၢ်န့ၣ် တံမၤအသးဒီးအံၤတအိတ်ဘု. ဇုၣ်သံ, ညုၣ်သံတအိတ်ဘု, နမ့ၢ်ပးလၢဒီးဘိ အကျိ န့ၣ် န ထံၣ်ဒုၣ်ဒီးညုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်စံၣ်ထီၣ်စံၣ်လီၤအိမးနှုတ်လီၤ. ဘုဆုၣ်ခဲအံၤန့ၣ်လဲၤကွဲၣ်လၢ စံၣ်ပျီပူၤန့ၣ် နတထံၣ်လၢ ဘု. ဒီဖျိတံသ့ၣ်ကသံၣ်ကသီအိတ်တလၢအယိ ဇုၣ်ဖိ ညုၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိတ်မူဝဲ တသ့တန့ၢ်လၢဘုန့ၣ်လီၤ. စီၤစကီၤဝဲဘုအသရဲမုၢ်လၢ သးပုၤအဂၤလၢအဝဲ သ့ၣ်လဲၤဆုၣ်လၢတံဆိဟံၣ်တဂၤအဂ့ၢ်ဝဲ, သံကွဲၣ်အ သရဲမုၢ် သးပုၤတဂၤအံၤတခီ အဝဲဒီးန့ၣ်ဘုတံဆိ

နှုတ်ဖဲဒီဖျိအသးဒီးလဲၣ်. အသရဲမုၢ်စံးဆၢအိၤ တံ လၢဂံၢ်ကသံၣ်န့ၣ်တံဖိတ်အိၤကိးမုၢ်နံၤ, တံနာဘုအိၤ ကိးမုၢ်နံၤလၢအတအိတ်ဒီးတံဒီးသးလီၤတံလီၤဆဲးဘု န့ၣ် နကန့ၢ်ဘုတံဆိအိမးဒီဖျိလူကသံၣ်အဝဲအံၤန့ၣ် လီၤ. တကးဘုနမ့ၢ်အိတ်ဘု တံအိတ်တံအိၤလၢ က သံၣ်အိတ်အိၤန့ၣ် ပုၤလၢအအိတ်တံစုၢ်ကိးကန့ၢ်ဘု တံဆိန့ၣ်လီၤ. တံဆိလၢန့ၢ်ဘုလၢအဟဲဒီဖျိအ အသးလၢ ဂံၢ်ကသံၣ်အံၤ တံကူစါယါဘျီအိၤတမ့ၢ်တံ လၢအညီဘု. မ့ၢ်လၢအဝဲလဲၤအိတ်ထီၣ်တံလၢ ပုၤက ညီအသိဒီးအသ့ၣ်ကျိအယိန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲက့ၤတုၤလၢအဟံၣ်အဆၢကတီၢ် အဝဲဆုၣ်နီၤ ဒီးဆိကမိတ်ထီၣ်ဝဲဒီး ဝဲဘုအပါလၢတံလၢအထံၣ် ဘုဝဲခဲလၢဒီးအသဝီ အတံအိတ်သး တံကဲထီၣ်အ သးဒီးဖါတံသးပုၤလၢအလဲလၢတံဆိဟံၣ်တဂၤန့ၣ်ခဲ လၢန့ၣ်လီၤ. အပါစံးက့ၤအိၤမ့ၢ်ဖိခွါတံခဲလၢန့ၣ် ဟဲ ကဲထီၣ်အသးဖဲ ဒီပနံၣ်အံၤဟဲန့ၣ်လီၤဒီး သ့ၣ်ကသံၣ် န့ၣ်လီၤ. တကးဘုသဝီဖိတဖၣ်စုၢ်ကိးတနံၣ်ပံၤဝဲက သံၣ်ကသီအဂ့ၢ်လီၤတံလီၤဆဲးဘုဒီးသ့ၣ်ကမ့ၢ်ဘုဝဲအ ယိ တံကိတ်တံခဲတဖၣ်ဟဲအိတ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢတံသး တမ့ၢ်ဘုအပူၤ အဝဲစံးဝဲအဖိ ဒံးသိးတံအိတ်သးကဟဲ က့ၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဒီးလၢပဖိသ့ၣ်ခါ အဂီၢ်ဘုကညီလၢဒါ. ■

ဆာတုကုဆာကတီလါဖိသန်ခါ

မိအိန်ဖျှင်ယာပှ်လ်ကျါ
 နိန်ထိန်ဘန်သဝီဖျှင်အါ
 သဝီဖိလီအိန်ကမုံ
 မှ်ဝဲယသဝီအမံ

လီအိန်ကမုံယသဝီ
 အိန်သုန်လီသးတံလှ်အိ
 လာသဝီကပိကပ
 သုန်ဖိဝန်ဖိအိန်အါမး

ဖဲယနီဆံးဒဲးအခါ
 မိပါလှ်အိန်လှ်အိယာ
 တမုာ်ထဲမုာ်တကလှ်
 သုန်သုန်တံဒဲးလှ်ဟ်ယုန်

တကုန်သုန်ဒဲးတကုန်လှ်
 ဟ်ယုန်ညုန်အုန်ထံဘဲမး
 တကံဒဲးမိန်ဂံအံသုန်
 နတီအိန်ယုန်ဘဲဒုန်

လာဒုးယာပါပိဟ်ဒဲး
 ဟဲဘန်ဒဲးဒဲးဆိမံ
 ဆိမံညုန်ပအိန်ဘဲမး
 ဒုးဆုန်ထိန်ပဂံပဘါ

လာထံကျိန်အကပ
 ပါဟ်လဲဒဲးအိန်ဝဲစါ
 ဘန်ဝဲဒုန်ညုန်သိန်ညုန်ပျု
 အိန်ဝံသိဝံဘဲဒိန်မး

ဖဲယနီဒိန်ထိန်တစး
 မိပါလဲတံဒဲးယလဲ

မိပါလဲဟးယုာ်လှ်
 ဒဲးအိန်စါယာတံဒဲးလှ်

တမုာ်ထဲတံဒဲးတခါ
 တံဒုန်တံပျိဟ်ယုန်အါ
 တံဒုန်တံပျိတကးဘန်
 ဟ်ယုန်ဒဲးသုန်သုန်ဝန်သုန်

သုန်သုန်ဝန်သုန်အိန်ကျိန်ကျိ
 ဟ်ယုန်ဒဲးသုန်ဖိဝန်ဖိ
 ခိဖျိမိပါခံဟးပိ
 သုန်ညါထိန်နုဆာန်တံအိန်

နုဆာန်တံအိန်တံအိန်ကျါ
 အိန်ဝဲဒုန်လာအကယာ
 မုတသုန်ညါတခါခါ
 စးသံကွာ်ယမိယပါ

ပျုပျုသုန်ကလှ်အါမံ
 ဂုာ်စုာ်ကီးဝဲလာကသံ
 ဖဲပဆိးကုပကသံ
 ကသံပျုပျုမိလဲဟံ

ဖဲတံညုန်ဂိဆာကတီ
 နါပိကွီဘုန်ဟ်ချိထိန်
 နအိလီတခူးခံခူး
 တံညုန်ဂိအဂံလီဘျါ

သုန်ထုန်လာအဂုာ်ကသံ
 မုာ်ဝဲဒုန်ကီးလှ်ဖိတံ
 ဖဲနပူလီချိထိန်ခါ
 ကျုဖူလီတဘျီယီဘျါ

တုာ်လာသုလဲတံမာလီ
 မိပါမာယလဲဆုကို
 ဖဲယလဲလာကိုအခါ
 ထံဘန်နုဆာန်တံအိန်အါ

ဖဲကိုထိန်တံစုာ်ကတီ
 သုန်ပစုာ်သုန်မံဘီထိန်
 ကွီစံလီမုာ်ထုန်အခါ
 လဲဒဲးအိန်သုန်ပစုာ်သုန်

လာကိုကျုပျုယိန်အကျါ
 နိန်သံနါဒဲးတကုန်သုန်
 တဖူမုာ်ဒဲးတဖံပိ
 ကွီထိန်လဲအိန်လာကို

ဖဲတဖံပိသုန်ကတီ
 အံသုန်မိန်ဂံဘိန်ဝံထိန်
 တုာ်တဖံပိသုန်လာဝဲ
 သုန်သွံတိန်ဘုန်သုန်ထိန်ဝဲ

ဖဲလာဘူးဒဲးကျုကပ
 တကံဝဲအိန်ဝဲအါမး
 ဖဲကွီစံလီဟါခိလီ
 တကံဝဲဟဲကျုနုဆာန်အိန်

သုန်နိန်ဘန်ကုာ်ဖိသုန်ခါ
 တံလာတံပျုအိန်ဝဲအါ
 ခိဖျိလာနုဆာန်အယံ
 အိန်ယဲဒဲးသးမံထိန်

ထိန်ချုန်လါ, မံရဲမိာ်

ဒီဂရီဒ် အခါပဉ်

မဲးကျါရါခိန် - ထံထီၣ်ဝံထံကုလီၤကုၤအလီၤ, မဲး လၢ အတ အိၣ် ကျဲၣ် ကျီ ယုၣ် အသးဒီး ဟီၣ်ခိန်
 နူလီၤသံၣ်ဖဲး - ပုၤဖဲးခးဖဲးသံၣ်အလီၤ
 ကုၣ်လီၤ - အိၣ်ဖျဲၣ်
 ထံလီၤပူၤ - တၢ်ဝံၣ်န့ၣ်ထံအကျါလၢကမၤအိၣ်ညၣ် အဂီၢ်

ကွဲၤဘီၣ် - တၢ်ဖိယၢ်တကလုၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢဝၣ်ဘီၣ်ပျီၣ်ထီၣ်အစိးခံ
 ဒီးသါ - ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ
 မိၢ်ခိၣ်ဟံကယၤ - တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢ ဖိလံၤန့ၣ်ဘၣ်လၢမိၢ်ဟံအ အိၣ်

မၢ်လိာ်ကလိာ်လံာ်ဟံပျါလၢခဲစၢ်ထုးထီၣ်ဝဲတဖၣ်

လံာ်ဟံပျါတဘျီအံၤ ယိထံဝဲဒၣ် ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ် လၢအယံာ်အထၢအံၤ မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲဒၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအလုၢ်အလၢထူသနူ ဒီးခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်လီၤဆီဒဲးတၢ် တၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိအါကလုၣ်လၢတၢ်သုၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အီၤဒီး တၢ်ယုအိၣ်တၢ်လၢပုၤပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ဟံပျါအံၤ ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်အီၤလၢကညီကျိၣ်ဒီးကီၢ်လၢကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.
 ဒီပုၤဝဲၣ်လၢအ အဲၣ်ဒီး ဖးလံာ်ဟံပျါ အံၤ ဝံသးစူၤဆၢထီၣ်ဘၣ်သုလံာ်ပတံထီၣ်, ယုၣ်ဒီးလီၢ်ဆိးထံးလၢလၢပုၤပုၤဆူခဲစၢ်အအိၣ်တက့ၢ်. လံာ်ဟံပျါအံၤ ကတုၤယီၤဆူသုအိၣ်အီၤ.

မၢ်လိာ်ကလိာ်ခဲအံၤ

ဒီပုၤဝဲၣ်လၢအအဲၣ်ဒီးကဲသုလုၤကီၢ်ဂ့ၤအပုၤဖးလံာ်ဖိတပယုၣ်ယီသုၣ်တဖၣ်န့ၣ်, ဝံသးစူၤဆၢထီၣ်အလံာ်ပတံထီၣ်, ယုၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အကျါ, အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, အလီၢ်ဆိးထံးလၢလၢပုၤပုၤဆူသုလုၤကီၢ်ဂ့ၤအအိၣ်တက့ၢ်. ဖဲလံာ်ရၤလီၤပးထီၣ်အသိတဘျီလၢလၢန့ၣ် ကတုၤအိၣ်သုန့ၣ်လီၤ. လံာ်မ့ၢ်တတုၤ အိၣ် သုလၢကျဲၣ်လဲၣ်ဂ့ၤန့ၣ် ဝံသးစူၤကွဲးဒုးသုၣ်ညါဘၣ်အဲးဒီးထၢၣ်တက့ၢ်.

လံာ်လၢကဟဲကျါဘၢတၢ်ဂ့ၢ်

လံာ်လၢကဟဲကျါဘၢလၢ ၂၀၀၇ နံၣ်အပူၤ တၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဝဲ “လီၢ်ကဝီၤဖိဒီးတၢ်အိၣ်ကူအိၣ်လၢ, တၢ်ခူၣ်လၢၢ်ခူၣ်လုလၢကညီစဲၣ်ဒီး ဟိမ့ၢ်ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤ” န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွဲးလံာ်ဖိကယုသုၣ်ညါကွဲးဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါဘၣ်ပးတၢ်ခိၣ်တီလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤယာ်လၢတၢ်ဖိခိၣ်တက့ၢ်.
 လီၢ်ကဝီၤတၢ်ကစီၣ်ကီၢ်ကီၢ်လၢလၢတဖၣ်မ့ၢ်တဘျီထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီန့ၣ်သက့ပထၢန့ၣ်လီၤအီၤလၢတၢ်ကစီၣ်ကဘျးပၤသုဝဲလီၤ.

“ပထန့်ဘဉ်မိခိဉ်ပၢ်ကယၢလၢ
ပမိခိဉ်ဖံဖုအအိဉ်ဘဉ်,
မ့မ့ၢ်တခီပဟံးလိၢ်ဒုဉ်လၢဖိလံၤအအိဉ်လီၤ”

Native American saying
as quoted by New Internationalist

